

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩ: ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ: ΕΝ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΩ: ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Αδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά καί περιπόθητα, τά παροικούντα κατὰ τήν εὐλογημένην Δωδεκάνησον.

Ἐφθασε καί πάλιν ἡ ἐτήσιος ἀνάμνησις τῆς πανευφροσύνου ἐκείνης ἡμέρας, καθ’ ἣν τό σύνολον τῆς Δωδεκανήσου χορείας ἀπήλαυσε τήν πολυπόθητον ἐνσωμάτωσίν του μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ἦδη ὀλόκληρος γενεά ἀνθρώπων παρήλθεν ἀπό τῆς ζ’ Μαρτίου 1948 καί ἡ ἱστορική μνήμη

τῶν ἐπιγενομένων καθίσταται ὀλοέν ἰσχυροτέρα παραλαμβάνουσα μεθ’ ἱερότητος καί σεβασμοῦ τήν ἀλήθειαν τῶν γεγονότων ἀπό πατέρων καί παρακαταθέτουσα ταῦτα εἰς τάς καρδίας τῶν παιδῶν. Καί εἶναι, πράγματι, ἐπαινετή καί ἀξιομνημόνευτος ἡ ἐνάργεια τῶν περιπετειῶν τῆς Δωδεκανήσου ἀπό μέρους τῶν κατοίκων αὐτῆς, ἀλλά καί τῶν ἐν ἀπάσῃ τῇ Οἰκουμένῃ διεσπαρμένων τέκνων τῆς, ὅπερ ἀποτελεῖ πρότυπον αὐτοσυνειδησίας διὰ τήν ἀνθρωπότητα.

Ἰδιαζόντως ἀπό τῆς Μητρός Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐπισημαίνομεν μετὰ θαυμασμοῦ καί τῆς ἐν Κυρίῳ ἐγκραυχίσεως τήν βαθεῖαν πίστιν τοῦ εὐλογημένου δωδεκανησιακοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία δέν ἐκφράζεται γενικῶς καί ἀορίστως, ὡς ἄχρωμος θρησκευτικότης, ἀλλ’ εἶναι ἐγκαρδίως καί ἐνσυνειδήτως πίστις ἐκκλησιαστική καί ἀληθῆς ἐρριζωμένη ἐπί τήν ἀσάλευτον πέτραν, τόν Ἰησοῦν Χριστόν καί τήν Ἁγίαν Του Ἐκκλησίαν. Αὕτη ἡ

Ο Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ὅταν ἀναλήφθηκε στούς Οὐρανούς, ἄφησε στήν Ἐκκλησία Του τόν Παράκλητο, τό Ἅγιο Πνεῦμα. Τό τρίτο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος μέσω τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας ἀγιάζει τούς πιστούς καί τούς ὁδηγεῖ στή σωτηρία.

Τό τεῦχος αὐτό εἶναι ἀφιερωμένο στό εἰσαγωγικό Μυστήριό τῆς Ἐκκλησίας μας, στό Βάπτισμα. Οἱ συγγραφεῖς τῶν κειμένων ἐμβαδύνουν στό νόημα τοῦ Μυστηρίου, παρουσιάζουν τίς προτυπώσεις καί τούς συμβολισμούς τοῦ Μυστηρίου, ἀποδεικνύουν τήν ὀρθότητα τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ καί περιγράφουν τήν ἀξία τοῦ ἀναδόχου.

Σ’ αὐτό τό τεῦχος, ἐπίσης, δά βρεῖτε ὁμιλίες γιά ἀγίους αὐτοῦ τοῦ τριμήνου, ὅπως: τούς ἀγίους Ἀθανάσιο καί Κύριλλο καί τούς Τρεῖς Ἱεράρχες.

Στό τοπικό ἀγιολόγιο δά πληροφορηθεῖτε γιά τή ζωή τοῦ ἀγίου Μακαρίου τοῦ Καλογερά, μεγάλου διδασκάλου στή Δωδεκάνησο κατὰ τήν τουρκοκρατία.

πίστις ἐνέδωκε τήν ἐμπνευσιν, τήν ὄθησιν καί τήν ὑπομονήν διὰ τήν ἄρσιν τοῦ Σταυροῦ τῶν πειρασμῶν καί τῶν περιπετειῶν, καί μάλιστα εἰς χρόνους, καθ’ οὓς ὁ εὐρύς κοινωνικός περίγυρος ἤγειρεν ἀπό μακροῦ τήν σημαίαν τῆς ἀποστασίας καί αἱ ἱστορικά συγκυρίαι δέν ἐπέτρεπον, ἦ, κάλλιον εἰπεῖν, ἀπέτρεπαν μετὰ μανίας τήν μεταχύμευσιν ναμάτων ζωῆς ἐκ τῶν ἀκενώτων θησαυρῶν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως.

Ἡ σταθερά ἐμμονή τῶν Δωδεκανησίων εἰς τὰς ἀρχάς τῆς οἰκουμενικότητος, ὡς αὐτάς βιώνει ἀνεκαθεν τό γένος τῶν Ἑλλήνων ἐν συναρτήσῃ μετὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, τοῦ ἐνέπνευσαν ἔτι πλέον τήν ἀνεξάντλητον πνευματικήν δύναμιν διὰ τήν διεκδίκησιν παντί σθένει τῆς ἐνσωματώσεως μετὰ τοῦ λοιποῦ κορμοῦ τῆς Πατρίδος καί χάριτι Θεοῦ ἀπολαύουν αὐτήν τήν χρυστόλεκτον ἔνωσιν ἐξήκοντα ἤδη ἔτη.

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία προσβλέπει εἰς τὰ ἐν Δωδεκανήσω τέκνα αὐτῆς καί προβάλλει σήμερον -ἐποχήν ἐπιμερισμῶν καί χειραφετήσεων- τό εὐλογημένον ὑμέτερον παράδειγμα τῆς ἀμετακινήτου προσδέσεως εἰς τήν ναῦν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἐξαιρέτως δέ, ἡ κατ' εὐθείαν ἐκκλησιαστική ἐξάρτησις τῶν ἐν Δωδεκανήφῃ Ἐπαρχιῶν ἀπό Ταύτης καί ἡ ἀπό μέρους ὑμῶν ἀπάντων παραδειγματική ἀφοσίωσις εἰς Αὐτήν δίδει εἰς ἡμᾶς θάρρος, δύναμιν καί ἐλπίδα.

Συγχαίροντες δέ, ἀπό καρδίας, ἐπὶ τῷ ἀγομένῳ σήμερον εὐτυχεῖ γεγονότι τῆς ἐνσωματώσεως τῆς μεγαλωνύμου Δωδεκανήσου, ἅπαντα τὰ ἀπανταχοῦ τέκνα αὐτῆς, ἀπονέμομεν τήν ὀλόθυμον ἡμετέραν Πατρικήν καί Πατριαρχικήν εὐλογίαν, σὺν τῇ εὐχῇ ὅπως ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός μετὰ τῆς Παναχράντου Αὐτοῦ Μητροῦ καί τῶν παμπόλλων ἀγίων προστατῶν τῆς διδῆ γαληνῶν καί εὐλογημένον βίον εἰς τόν δωδεκανησιακόν λαόν πρὸς δόξαν τοῦ ὀνόματος Αὐτοῦ καί τῆς ἀγίας Του Ἐκκλησίας.

βη' Μαρτίου ε'

Τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀπουσιαζούσης

Ὁ Ἐπίτροπος Αὐτῆς

† Ὁ Μυριοφύτου καί Περιστάσεως

Εἰρηναῖος

Λόγος Κατηχητήριος ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς Ἀγίας καί Μεγάλῃς Τεσσαρακοστῆς (2008).

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ

ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,

ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ

ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ

Ἡ Ἐκκλησία μας κατὰ τὴν περίοδον τῆς Ἀγίας καί Μεγάλῃς Τεσσαρακοστῆς μᾶς καλεῖ εἰς μετάνοιαν. Βεβαίως ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος δὲν αἰσθάνεται ἀνέτως ἀκούων τὸ προσκλητήριον τῆς μετανοίας, διότι ἔχει συνηθίσει μὲ τὸν τρόπον ζωῆς τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ καί δὲν θέλει νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ὀρθότητά του. Ἡ ἀμφισβήτησις τῆς ὀρθότητος τοῦ δημιουργεῖ αἶσθημα ἀνασφαλείας, διότι τὸ ἰδεολογικὸν οἰκοδόμημα, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἔχει ζητήσῃ ἀσφαλῆ καταφύγιον ὁ ἄνθρωπος, ἀσφαλῶς διακυβεύεται.

Ἐν τούτοις, βαθυτέρα ἐξέτασις τοῦ ζητήματος πείθει ὅτι αἱ πεποθησῆς τῶν ἀνθρώπων δὲν ἐσχημαστίσθησαν μὲ ἀντικειμενικότητα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς λογικῆς κρίσεως, ἀλλὰ ἐδημιουργήθησαν διὰ νὰ δικαιολογήσουν τὸ ἀρεστὸν εἰς αὐτούς, ἦτοι εἶναι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. Ἀλλὰ τὸ νὰ δικαιολογήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὰς πράξεις του καὶ νὰ δικαιῶνῃ τὸν ἑαυτόν του ἐπὶ τῇ βάσει ἐσφαλμένων ἀξιωματῶν εἶναι ἐπιζήμιον δι' αὐτόν, διότι ὅταν ἀναποφεύκτως θὰ ἔλθῃ ἡ στιγμή τῆς ἀναδύσεως τῆς ἀληθείας θὰ εὐρεθῇ ἀδικαιολόγητος καὶ ἴσως δὲν θὰ ἔχῃ πλέον χρόνον νὰ ἀναπροσαρμόσῃ τὰς πεποιθήσεις του, ἦτοι νὰ μετανόησῃ διὰ τὰς ἁμαρτωλὰς πράξεις του καὶ τὰς πεπλανημένας πίστεις του, διὰ τῶν ὁποῖων ἤθελε νὰ δικαιώσῃ τὴν συμπεριφορὰν του.

Η ΟΔΟΣ

Κωδικός ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τριμηνιαία ἔκδοσις
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου
Τηλέφωνο: 22410 34300
Fax: 22410 23274
Internet: www.imr.gr
e-mail: imrodou@imr.gr
Συντάσσεται ἀπὸ ἐπιτροπὴν

Ἰδιοκότης
Ἱερὰ Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης
Μητροπολίτης Ρόδου
κ. Κύριλλος

Υπεύθυνος Σύνταξης
Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου
Προαιρετικὲς συνδρομὲς
Ἀριθμ. Βιβλ. Ἐθνικῆς Τραπεζῆς
461/296168-79

Ἐκδοτικὴ Παραγωγή
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδητοῦ 12-16, Αθήνα
Τηλ. 210-9217513,
Fax: 210-9237033
www.eptalofos.gr
e-mail: info@eptalofos.gr

Ἡμεῖς ὅμως, οἱ χριστιανοί, εἴμεθα ἐξοικειωμένοι μὲ τὸ ἄκουσμα καὶ τὴν πράξιν τῆς μετανοίας καὶ δὲν ταρασσόμεθα μὲ τὸ σχετικὸν πρὸς μετάνοιαν προσκλητήριο τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀλλὰ πρέπει νὰ συνειδητοποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς ὅτι ἡ πλήρης μετάνοια ἔχει δύο στόχους.

Ὁ πρῶτος εἶναι ἡ ἀπάρνησις τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ ἡ ἀπόφασις τῆς παύσεως τῶν ἁμαρτωλῶν πράξεων καὶ συνηθειῶν μας, ὡς καὶ ἡ ἐπανόρθωσις τῶν συνεπειῶν των. Παράδειγμα, ὁ τελώνης Ζαχαρίας, ὁ ὁποῖος μετανοήσας εἰλικρινῶς κατὰ τὴν συνάντησίν του μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἀπέδειξε τὴν μετάνοιάν του καὶ ἐμπράκτως μὲ τὸ νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸ τετραπλοῦν ὅσα ἀδίκως εἶχεν εἰσπράξει.

Ὁ δεῦτερος στόχος τῆς μετανοίας μας εἶναι νὰ ἀλλάξωμεν νοοτροπίαν, νὰ ἀντικαταστήσωμεν τὰς ἀντιλήψεις μας μὲ ἄλλας ἀνωτέρας καὶ ὑψηλότερας, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Ψαλμωδοῦ, λέγοντος «ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο». Ὁ δεῦτερος αὐτὸς στόχος εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐπιδιώκεται καὶ ὑπ' ἐκείνων οἱ ὁποῖοι δὲν ἐλέγχονται ὑπὸ τῆς συνειδήσεώς των διὰ συγκεκριμένας ἁμαρτίας. Διότι, ἐπὶ παραδείγματι, ἡ ἀντίληψίς μας περὶ ἀγάπης ὅπως ὅποτε ὑστερεῖ τῆς τελειότητος, ὅπως καὶ ἡ ἀντίληψίς μας περὶ ταπεινώσεως. Συγκρίνοντες τὴν ἰδικὴν μας πνευματικὴν κατάστασιν μὲ τὴν τελειότητα τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας καλοῦμεθα νὰ εἴμεθα μιμηταί, ἀσφαλῶς βλέπομεν τὴν ὑστέρησίν μας καὶ τὸ ἄπειρον τοῦ δρόμου τὸν ὁποῖον ἔχομεν νὰ βαδίσωμεν διὰ νὰ εὐρεθῶμεν ἐπὶ τῆς τροχιάς τῶν μιμητῶν τοῦ Χριστοῦ.

Ἐρευνῶντες τὴν ποιότητα τῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης μας, διαπιστοῦμεν ὅτι πολὺ ἀπέχομεν ἀπὸ τὴν εἰρήνην τοῦ Χριστοῦ τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν. Σταθμίζοντες τὸ πόσον ἐμπιστευόμεθα τὴν ζωὴν μας εἰς τὴν Πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, μετὰ λύπης μας πιστοποιοῦμεν ὅτι πολλάκις καταλαμβανόμεθα ὑπὸ ἀγχους καὶ ἀβεβαιότητος διὰ τὸ μέλλον, ὡς ἐὰν εἴμεθα ὀλιγόπιστοι ἢ καὶ ἄπιστοι. Καί, γενικῶς, ἐλέγχοντες τὴν καθαρότητα τῆς συνειδήσεώς μας βλέπομεν ὅτι πολλάκις δὲν συνειδητοποιοῦμεν πολλὰ βλαπτικὰ διὰ τὴν καθαρότητά μας αἰσθήματά μας, τὰ ὁποῖα ἐνίοτε θεωροῦμεν ὑγιᾶ. Χρειάζεται, λοιπόν, νέος πληρέστερος φωτισμὸς τῆς συνειδήσεώς μας διὰ τῶν διδασκῶν τῶν Πατέρων καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ὥστε αἱ κρίσεις μας περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ τῶν ἐλλείψεών του νὰ εἶναι ὀρθότεραι καὶ περισσότερον σύμφωνοι μὲ τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπειδὴ οὐδεὶς ἄνθρωπος δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἔφθασεν εἰς τὴν τελειότητα

τῆς κρίσεώς του περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, δι' αὐτὸ καὶ οὐδεὶς ἄνθρωπος δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκην νέου νοῦ, περισσότερον φωτισμένου νοῦ, ἀλλαγῆς νοῦ, διορθώσεως τοῦ νοῦ καὶ τῆς νοοτροπίας του, δηλαδὴ μετανοίας.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας, ἡ ὁποία μᾶς καλεῖ εἰς μετάνοιαν, δὲν μᾶς καλεῖ εἰς αὐτομεμφίαν μόνον. Καὶ ἡ αὐτομεμφία χρειάζεται, καὶ ἡ συντριβὴ χρειάζεται καὶ τὰ δάκρυα μετανοίας χρειάζονται, ἀλλὰ δὲν ἀρκοῦν. Προσαπαιτεῖται ἡ χαρὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ συγχωρήσεώς μας, τὸ αἶσθημα τῆς ἀπελευθερώσεώς μας ἀπὸ τὰ βάρη τῶν δεσμῶν τῆς οἰασθήποτε ἁμαρτίας μας καὶ ἡ αἶσθησις τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς. Ἡ μετάνοιά μας δὲν εἶναι κάτι τὸ ὁποῖον μᾶς στερεῖ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς, ὥστε νὰ δυσανασχετῶμεν ἀκούοντες τὸ κήρυγμα τῆς μετανοίας. Ἡ μετάνοια εἶναι κάθαρσις καὶ φωτισμὸς τοῦ νοῦ μας, θέρμανσις τῆς ἀγάπης μας πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν κτίσιν Του, ἐλευθερία καὶ χαρὰ διὰ τὴν καινότητα ζωῆς εἰς τὴν ὁποίαν διὰ τῆς συνεχοῦς μετανοίας ἀκαταπαύστως εἰσερχόμεθα.

Ὁ μετανοῶν συνεχῶς, προοδεῖ συνεχῶς, χαίρεται συνεχῶς διὰ τὰς νέας ἀναβάσεις του, ἱκανοποιεῖται συνεχῶς διὰ τὴν ἀποκτωμένην βαθυτέραν γνῶσιν του περὶ πάντων. Διὰ τῆς ἀλλαγῆς τῆς νοοτροπίας του καὶ τῶν ἀντιλήψεών του ὁ μετανοῶν κατανοεῖ καλύτερον τὸν κόσμον ὅλον, γίνεται σοφώτερος, νουνεχέστερος, διακριτικώτερος, γίνεται ὑφιπετῆς καὶ φίλος τοῦ Χριστοῦ. Ὅθεν, τὸ κήρυγμα τῆς μετανοίας γίνεται εὐμενῶς δεκτὸν ἀπὸ τοὺς εὐφυστέρους τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ ἐκτιμήσουν ὁποῖαν μεταβολὴν ἐπὶ τὰ βελτίω προσφέρει εἰς τὸν ἄνθρωπον ἢ διὰ τῆς μετανοίας ἀναγέννησις αὐτοῦ.

Ὅθεν, ἀδελφοί καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, ἅς οἰκειοποιηθῶμεν τὴν πρόσκλησιν τῆς Ἐκκλησίας μας διὰ μετάνοιαν καὶ ὑπ' ἀμφοτέρας τὰς προεκτεθείσας μορφάς της καὶ ἅς καθάρωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μας δι' ἐξομολογήσεως οἱ ἁμαρτήσαντες, ἅς ἀναθεωρῶμεν δὲ συνεχῶς τὰς ἀντιλήψεις μας οἱ λοιποί, ὥστε αἱ κρίσεις μας καὶ οἱ συλλογισμοὶ μας νὰ εἶναι ἔνθεοι καὶ καθαροί, ἀληθεῖς καὶ δίκαιοι.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, εὐχόμεθα ὑμῖν πατρικῶς πᾶσαν παρὰ Κυρίου βοήθειαν εἰς τὸν δρόμον σας τῆς μετανοίας καὶ εἰς ὅλην τὴν ἀναγεννημένην ἐν Χριστῷ ζωὴν σας.

Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστή, βῆ

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως

Βαρθολομαῖος

διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ποιμαντορική ἐγκύκλιος ἐπί τῆ ἐνάρξει τοῦ νέου ἔτους

ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ

Μητροπολίτης τῆς Ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Ρόδου,
πρός τόν ἱερόν κληρὸν καὶ τόν φιλόχριστον λαόν
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἀδελφοί καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά.

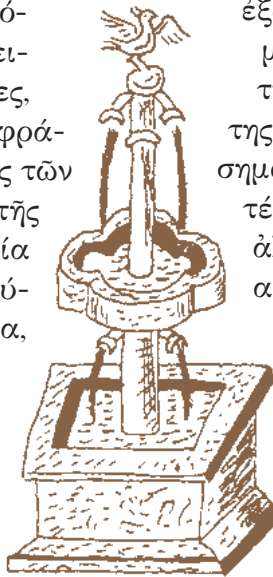
Μέ τὴν χάριν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ ἀξιωθήκαμε νὰ βρισκόμαστε σήμερα σὲ ἓνα καινούργιο χρονικό ὄροθέσιο, τὸ ὁποῖο προσδιορίζουμε ὡς «Πρωτοχρονιά τοῦ σωτηρίου ἔτους 2008». Ἐνας ἀκόμη χρόνος ἐξέπνευσε, ἢ μᾶλλον ἓνας ἀκόμη χρόνος προστέθηκε στὴ ζωὴ μας. Ὁ νέος ἀνέτειλε ἤδη, ζοῦμε ἀπὸ σήμερα καὶ κινούμεθα μέσα σ' αὐτόν καὶ ἡ αἰσιόδοξη ἄποψη τῆς ζωῆς ἐλπίζει, ὀνειρεύεται καὶ ὀραματίζεται. Ἡ ἐλπίδες, τὰ ὄνειρα καὶ οἱ ὀραματισμοὶ ἐκφράζονται χαρούμενα στὶς διατυπώσεις τῶν εὐχῶν μας. Τὸ συμβατικό γεγονός τῆς ἀλλαγῆς τοῦ ἔτους γίνεται ἀφετηρία τῆς προσδοκίας μας γιὰ μιά καλύτερη ζωὴ, περισσότερο ἐλπιδοφόρα, δημιουργική καὶ εὐτυχημένη.

Ἡ ζωὴ μας εἶναι μιά πορεία μέσα στὸν χρόνο. Οἱ ἀλλαγές τῶν καιρῶν καὶ τῶν χρόνων, ὅπως ἡ σημερινή, δέν μποροῦν ἀπὸ μόνες τους, μέ τρόπο μαγικό, ὅπως ἴσως ὑποσυνείδητα οἱ πολλοὶ αἰσθανόμαστε, νὰ τὴν προσδιορίσουν. Αὐτὴ προσδιορίζεται μέσα στὸν χρόνο ἀπὸ πολλοὺς παράγοντες, μέ κυριώτερο τὴν ἐλεύθερη θέληση μας. Ὁ χρόνος, ὁ ὁποῖος δέν πρέπει νὰ λησμονοῦμε ὅτι εἶναι ἔργο καὶ δῶρο τοῦ Θεοῦ, γίνεται τὸ πλαίσιο μέσα στὸ ὁποῖο καλοῦμαστε νὰ δραστηριοποιήσουμε

τὴν θέληση μας, νὰ ἀξιοποιήσουμε τὰ χαρίσματα μας καὶ τίς εὐκαιρίες πού μᾶς δίνονται, ἐργαζόμενοι μέ συνείδηση καὶ ὑπευθυνότητα ὡς πιστὰ τέκνα τῆς ἐκκλησίας, ὡς ἄνθρωποι «ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν» κατὰ τὸν λόγο τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Παύλου.

Δέν πρέπει νὰ διαφεύγει τὴ σκέψη μας ὅτι ἡ πορεία μας μέσα στὸν χρόνο εἶναι πορεία πρὸς τὴν αἰωνιότητα. Ἡ ζωὴ μας δέν ἐξαντλεῖται στὰ χρονικά πλαίσια πού μποροῦμε νὰ προσμετρήσουμε ὡς ἔτη τῆς ἐπιγείου πορείας μας. Ὁ σκοπὸς τῆς δέν εἶναι οἱ διάφοροι σταθμοί, ὅσο σημαντικοὶ καὶ ἂν εἶναι αὐτοί, ἀλλὰ τὸ τέρμα, ὅχι ἡ ἐπίγεια κατάληξη τῆς ἀλλὰ ἡ προσωπική μας σχέση μέ τὸν αἰώνιο καὶ ἐπέκεινα καιρῶν καὶ χρόνων Θεόν. Ἡ παρουσία του στὸν δρόμο τῆς ζωῆς μας εἶναι δεδομένη, συμπορεύεται καὶ συμπορευόμαστε μαζί του, ὅπως στὴν περίπτωση τῶν πορευομένων πρὸς Ἐμμαοὺς μαθητῶν. Μπορεῖ κάτι νὰ κρατεῖ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μας, ὅπως ἐκείνων τότε τὰ σωματικά μάτια, ὥστε νὰ μὴν μποροῦμε νὰ τὸν ἀναγνωρίσουμε. Ὅμως εἶναι παρὼν καὶ μπορεῖ ἂν τὸ θελήσουμε νὰ συνοψίσει τὴν αἰσιόδοξία καὶ τὴν ἐλπίδα μας γιὰ ἓνα καλύτερο προσωπικό καὶ κοινωνικό αὐριό.

Ἐπίσης δέν πρέπει νὰ λησμονοῦμε ὅτι στὴν πορεία μας μέσα στὸν χρόνο δέν προ-

χωροῦμε ὡς μοναχικοί ἄνθρωποι, ὡς ἄτομα, ὅπως πολλές φορές ἢ ἀλλοτριωμένη συνείδηση μᾶς ὑπαγορεύει. Συνοδοιπόρος μας εἶναι ὁ κάθε ἄνθρωπος, ὁ ἐγγύς καί ὁ μακράν, ὁ ἄνθρωπος πού ὁ Κύριός μας ἐχαρακτήρισε ὡς «πλησίον» μας, ὁ συνάνθρωπός μας δηλαδή. Ἡ πορεία μας εἶναι δυνατή μόνο ὡς συνοδοιπορία. Πορευόμενοι μέσα στόν χρόνο ἄς μὴν ξεχνᾶμε τόν ἄνθρωπο, ἔστω καί ἂν χρειάζεται νά πάθουμε καί νά πονέσουμε. Εἶναι δίπλα μας καί εἴμαστε ὑπεύθυνοι γι' αὐτόν. Ὑπεύθυνοι γιά τίς πράξεις του. Ὑπεύθυνοι γιά ὅλα, ὅσο καί ἂν αὐτό θέλουμε νά τό ξεχνᾶμε. Τό μέτρο τῆς στάσεώς μας ἀπέναντί του εἶναι ἡ ἀγάπη, κατά τόν λόγο τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος διακηρύττει: «Καθώς ἠγάπησα ὑμᾶς καί ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Γιά νά δημιουργοῦμε ὑγιεῖς τρόπους συνυπάρξεως ἀνταποκρινόμενοι σέ ἓνα κατεξοχὴν αἴτημα τῶν καιρῶν καί τῆς ὑπάρξεως μας.

Ἀγαπητοί ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ.

Εὐχαριστοῦμε τόν πολυεὐσπλαγχνό καί φιλόανθρωπο Κύριο καί Θεό μας, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς ἐπουρανίου χάριτός του μᾶς ἀξίωσε νά διανύσουμε αἰσίως τό μόλις παρελθόν σωτήριο ἐτος 2007. Εὐχόμεσθε τό νέον ἐτος νά εἶναι γιά ὅλους σας καί γιά τόν καθένα ξεχωριστά ἐτος ἀληθινά σωτήριο, εἰρηνικό, ὑγιεινό καί γεμάτο ἀπό τήν εὐλογία καί τήν χάρη τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Πρωτοχρονιά
τοῦ δισχιλιοστοῦ καί ὀγδόου
σωτηρίου ἐτους
Διάπυρος πρός Θεόν
εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο ΡΟΔΟΥ ΚΥΡΙΑΛΟΣ

Ἡ πλημμύρα τῆς θείας ἀγάπης γεμίζει τήν ψυχή ἀπό χαρά κι ἀγαλλίαση

Γέροντος Πορφυρίου,
Βίος καί λόγοι, σελ. 274–275.

Ν᾽ ἀγαπήσουμε τόν Χριστό. Τότε ἀπό μέσα μας δά βγαίνει μέ λαχτάρα, μέ δέριμα, μέ δέιο ἔρωτα τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, δά φωνάζουμε τό ὄνομά Του μυστικά, ἀλάλητα. Νά στεκόμαστε ἀπέναντι στόν Θεό μέ λατρεία, ταπεινά, πάνω στά χνάρια τοῦ Χριστοῦ. Νά μᾶς ἐλευθερώσει ὁ Χριστός ἀπό κάθε πτυχή τοῦ παλαιοῦ μας ἀνθρώπου. Νά παρακαλοῦμε νά μᾶς ἔλθουν δάκρυα πρὶν τήν προσευχή. Ἀλλά προσοχή! «Μή γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου». Νά προσεύχεσθε μέ συντριβή: «Εἶμαι ἄξιος νά μοῦ δώσεις τέτοια χάρι, Χριστέ μου;». Καί τότε τά δάκρυα αὐτά γίνονται δάκρυα εὐγνωμοσύνης. Συγκινοῦμαι· δέν ἔκανα τό δέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀλλά ζητῶ τό ἔλεός Του.

Νά προσεύχεσθε στόν Θεό μέ λαχτάρα κι ἀγάπη, μέσα σέ ἡρεμία, μέ πραότητα, μαλακά, χωρίς ἐκβιασμό. Κι ὅταν λέτε τήν εὐχή, «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με», νά τή λέτε ἀργά, ταπεινά, ἀπαλά, μέ δέιο ἔρωτα. Μέ γλυκύτητα νά λέτε τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Νά λέτε μία μία τίς λέξεις, «Κύριε... Ἰησοῦ... Χριστέ... ἐλέησόν με», ἀπαλά, τρυφερά, ἀγαπητικά, σιωπηλά, μυστικά, νοερά, ἀλλά καί μέ ἔξαρση· μέ λαχτάρα, μέ ἔρωτα, δίχως ἔνταση, βία ἢ ἀπρεπή ἔμφαση, χωρίς σφιξίματα καί σπρωξίματα. Πῶς ἐκφράζεται ἡ μάνα, πού ἀγαπάει τό παιδί της; «Παιδάκι μου!... κορούλα μου!... Παναγιωτάκη μου!... Χρηστάκη μου!». Μέ λαχτάρα. Λαχτάρα! Αὐτό εἶναι ὅλο τό μυστικό. Ἐδῶ μιλάει ἡ καρδιά. «Παιδάκι μου, ψυχή μου!». «Κυρίε μου, Ἰησοῦ μου, Ἰησοῦ μου, Ἰησοῦ μου!...». Αὐτό πού ἔχεις στήν καρδιά σου, στό νοῦ σου, αὐτό ἐκφράζεις «ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καί ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καί ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καί ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου».

Κάποιες φορές καλό εἶναι νά λέτε δυνατά τό «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με», γιά νά τ' ἀκοῦνε καί οἱ αἰσθήσεις, ν' ἀκούει καί τ' αὐτί! Εἴμαστε ψυχή καί σῶμα καί ὑπάρχει ἀλληλεπίδραση.

Η ΕΞ ΥΔΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

του Παναγιώτη Ι. Σκαλτσή,
Αναπληρωτή Καθηγητή Α.Π.Θ.

Η νέα πραγματικότητα, στην οποία εισάγει τον άνθρωπο το βάπτισμα, ή νέα γέννηση και αναδημιουργία ορίστηκε από τον ίδιο τον Κύριο να γίνεται από νερό και από Πνεύμα. Τότε είναι δυνατή ή ένταξή του στη Βασιλεία του Θεού. Ο Θεός –τονίζει ο Απόστολος Παύλος- μās έσωσε «διά λουτροῦ παλιγγενεσίας και ανακαινώσεως Πνεύματος Αγίου». Η ανακαίνιση και επιστροφή στο αρχαίο αξίωμα γίνεται με το βάπτισμα της αναγέννησης και της ανανέωσης, που χαρίζει το Άγιο Πνεύμα, που ο Θεός σκόρπισε πλούσια πάνω μας διά του Ίησου Χριστού του σωτήρα μας.

Έπειδή ο άνθρωπος είναι διπλός, από ψυχή και σώμα, διπλή είναι και ή κάθαρση, από νερό και Πνεύμα, τονίζουν οί Πατέρες. Το μέν Πνεύμα ανακαίνιζει μέσα μας το «καθ' όμοίωσιν», τό δέ νερό μέ τή χάρη του Πνεύματος καθαρίζει τό σώμα τής άμαρτίας και μās απαλλάσσει από τή φθορά. Το «έκ Πνεύματος» δέν αναφέρεται στην ύπόσταση του Αγίου Πνεύματος ούτε και στην ουσία Του, αλλά στη θεουργό χάρη και δύναμή Του. Ούτε επίσης υποτιμάται ο ρόλος όλης τής Αγίας Τριάδος στην υπόθεση τής αναγέννησής μας. Βαπτίζομαστε κατά τό λόγο του Κυρίου «στό όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος». Έτσι ή γέννηση του ανθρώπου έρχεται «άνωθεν» και ή χάρη του Αγίου Πνεύματος ένοικεί στην ψυχή του βαπτιζόμενου «λαμπρύνουσα αυτήν και θεοειδή άπεργαζομένη».

Τό νερό είναι τό υλικό στοιχείο, φυσικό καθάρσιο, που χάρη στη δύναμη του Πνεύματος αναστοιχειούται «πρός θείαν τινά και άρρητον δύναμιν». Γίνεται πνευματικό και άγιο, ικανό να αναπλάττει, να αγιάζει και να υίοθετεί τους βαπτιζόμενους. Γίνεται μέσο και ύπηρετης τής χάρης τό

νερό και «ως έν μήτρα τή κολυμβήθρα τό έμβαλλόμενον αναπλάττει».

Τό νερό ακόμη εμφανίζεται ως εικόνα του θανάτου. Σ' αυτό κατά τή βάπτισμα έρχεται για να ταφεί τό σώμα νεκρό από τήν άμαρτία, ένω τό Πνεύμα έμβάλλει τή ζωοποιό δύναμη και «εις τήν έξ αρχής ζωήν τάς ψυχάς ανακαινίζει». Έτσι ο βαπτιζόμενος αναγεννάται χωρίς μητέρα και ο παλαιός και φθειρόμενος κατά τις έπιθυμίες τής άπάτης άνθρωπος «σφριγᾶ πάλιν... και εις τό άληθινόν άνθος τής νεότητος επανέρχεται».

Ο συσχετισμός αυτός νερού και Πνεύματος φαίνεται και τονίζεται στη δημιουργία τής ζωής και του κόσμου, αλλά και σ' όλη τήν ιστορία τής σωτηρίας του ανθρώπου. Στην πρώτη δημιουργία π.χ. από τό νερό ξεπήδησε ή ζωή, χάρη στη δύναμη του Πνεύματος του Θεού που «επεφέρετο επάνω του ύδατος». Στην πορεία τής ανθρώπινης ιστορίας βλέπουμε ότι «οί πατέρες ήμῶν πάντες υπό τήν νεφέλην ήσαν και πάντες διά τής θαλάσσης διήλθον, και πάντες εις τόν Μωυσήν έβαπτίσαντο έν τή νε-

φέλη και ἐν τῇ θαλάσῃ». Αὐτά εἶναι οἱ τύποι τοῦ βαπτίσματος: «ἡ θάλασσα τοῦ ὕδατος» τῆς κολυμβήθρας καί «ἡ νεφέλη τοῦ Πνεύματος» πού μᾶς ἀναγεννᾷ στό βάπτισμα. Ὁ Μωυσῆς δέ «τύπον ἔφερε τοῦ Χριστοῦ». Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, ἀναμάρτητος ὢν, γιά νά ἀγιάσει τό βάπτισμα καί «ἵνα χάριν θείαν καί ἀξίαν παράσχη τοῖς βαπτιζομένοις», βαπτίσθηκε στά νερά τοῦ Ἰορδάνη, ὅπου καί τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ὡς περιστέρι ἦλθε «ἐπ’ αὐτόν».

Ἡ παρουσία, λοιπόν, τοῦ νεροῦ ἔρχεται ὡς σύμβολο τοῦ βαπτίσματος καί τῆς κάθαρσης ἀπό τήν ἀμαρτία, ἡ δέ παρουσία τοῦ Πνεύματος, μέ τό ὅποιο ὁ Χριστός μᾶς βαπτίζει, ὡς δύναμη ζωῆς, ὡς ἐγγύηση καί ἀρραβώνας τῆς ἄλλης ζωῆς: «ἀρραβών γάρ ἐστι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν». Αὐτό δείχνει πῶς ἡ παλιγγενεσία, πού γίνεται μέ νερό καί Πνεῦμα, δέν ἔχει στατικό ἀλλά δυναμικό χαρακτήρα. Τό βάπτισμα δέν ἐπαγγέλλεται μόνο τήν κάθαρση ἀπό τήν ἀμαρτία, ἀλλά μεγαλύτερα καί τελειώτερα πράγματα· γίνεται «ἄξιμα πρὸς οὐρανόν, βασιλείας πρόξενον, υἰοθεσίας χάρισμα». Ὁ βαπτιζόμενος γίνεται «υἱὸς τοῦ Θεοῦ κατὰ χάριν» μετά τήν ἀναγέννηση στήν κολυμβήθρα «καί συγκληρονόμος Χριστοῦ μετά τήν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν».

Ὅσα ἀναφέραμε παραπάνω γιά τό νερό ὡς εἰκόνα τοῦ θανάτου καί τοῦ Πνεύματος ὡς δύναμη ζωῆς, ἀρραβώνα τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν καί τῆς ἐν Χριστῷ ἀνάστασης, φανερώνουν πῶς τό βάπτισμα ἔχει ἄμεση σχέση μέ τά σωτηριώδη γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ. Τό νερό ὡς θάνατος, ἀλλά μέ τή δύναμη τοῦ Πνεύματος ὡς ζωή, εἶναι σύμβολο καί εἰκόνα τοῦ θανάτου καί τῆς ἀνάστασης τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως ὁ Χριστός κατέβηκε στόν ἄδη καί μέ τήν ἀνάστασή Του χάρισε στούς ἀνθρώπους τό φῶς καί τή ζωή, ἔτσι καί ἐμεῖς βαπτιζόμενοι, μιμούμαστε μυστηριακά τό θάνατο καί τήν ἀνάσταση «διά τῶν εἰκόνων καί τῶν συμβόλων τούτων τῶν ἱερῶν».

Ὅλα ὅσα γίνονται στό βάπτισμα, ἡ σταύρωση, ὁ ἐνταφιασμός, εἶναι συμβολικά, ἀλλά ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καί ἡ μετοχή του στήν ἐν Χριστῷ ζωή εἶναι πραγματικά. Θάνατος – ταφή καί ζωή- ἀνά-

σταση μεταφέρονται στό συμβολισμό τοῦ βαπτίσματος, τό ὅποιο εἶναι «ὁμοίωμα τοῦ σταυροῦ, τοῦ θανάτου, τῆς ταφῆς, τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως». Τό «εἰς τόν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν» τοῦ Ἀποστόλου Παύλου σημαίνει ὅτι, ὅ,τι ἦταν γιά τό Χριστό ὁ σταυρός καί ὁ τάφος, εἶναι γιά μᾶς τό βάπτισμα. Ἐπειδή ἕνας εἶναι ὁ ὑπέρ τοῦ κόσμου θάνατος – λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος – καί μία ἡ ἐκ νεκρῶν ἐξανάσταση, χάριν τούτου «ὁ τήν ζωὴν ἡμῶν οικονομῶν Κύριος τήν τοῦ βαπτίσματος ἡμῖν ἔθετο διαθήκην, θανάτου τύπον καί ζωῆς περιέχουσαν». Ἡ διαφορὰ εἶναι ὅτι ὁ Χριστός πέθανε πραγματικά «σαρκί... καί ἀνέστη», ἐνῶ ἐμεῖς «τῇ ἀμαρτίᾳ θνήσκοντες, ἀνιστάμεθα τῇ ἀρετῇ». Ἐμεῖς θαπτόμαστε εἰκονικά στό νερό, ἐνῶ ἐκεῖνος πραγματικά στή γῆ: «ἡμεῖς μὲν τῇ ἀμαρτίᾳ, ἐκεῖνος δέ τῷ σώματι».

Ἡ κατάδυση στό νερό εἶναι μία συμβολική πράξη, ἀλλά ἡ πραγματικότητα εἶναι ὅτι ἐκεῖνη τῇ στιγμή ὁ βαπτιζόμενος συναποθνήσκει μέ τό Χριστό ὡς πρὸς τήν ἀμαρτία, τό σῶμα τῆς ὁποίας νεκρώνεται πράγματι: «συναποθνήσκει Χριστῷ, μυστικῶς εἰπεῖν τῇ ἀμαρτίᾳ κατὰ τό βάπτισμα». Ὁ παλαιός ἄνθρωπος, δηλαδή ἡ κακία, συσταυρώνεται καί πεθαίνει. Ἡ ἀνάδυση ἐπίσης ἀπό τό νερό εἶναι μία πράξη συμβολική, ἀλλά τό πραγματικό εἶναι ὅτι ὁ βαπτι-

ζόμενος ἐνδύεται τόν «νέο», «τόν καινόν ἄνθρωπον τόν κατὰ Θεόν κτισθέντα». Ἐνδύεται τόν ἴδιο τό Χριστό, τόν ὅποιο κατὰ τόν ἅγιο Νικόλαο τόν Καβάσιλα «φέρουμε ἐπάνω στίς ψυχές μας, στήν κεφαλή, στούς ὀφθαλμούς, στά ἴδια τά σπλάχνα, σέ ὅλα τά μέλη, καθαρὸ ἀπό ἀμαρτία, ἀπαλλαγμένο ἀπό κάθε φθορά, ὅπως ἀναστήθηκε καί ἐφανερώθηκε στούς μαθητάς καί ἀναλήφθηκε, ὅπως θά ἔλθει πάλι γιά νά ἀπαιτήσῃ αὐτόν τό θησαυρό».

Ὅπως, λοιπόν, ἐνταχθήκαμε ὀργανικά στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ μέ μία πράξη πού συμβολίζει συμμετοχή στό θάνατό Του, ἔτσι θά συμμετάσχουμε πραγματικά καί στήν ἀνάστασή Του: «εἰ γάρ σύμφοιτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλά καί τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα». Ἡ τελείωση θά ἔλθει στό μέλλον. Τό βάπτισμα εἶναι «φυτεία πρὸς ἀθανασία» καί «δύναμις πρὸς τήν ἀνάστασιν». ■

.....
 Ὁ βαπτιζόμενος γίνεται
 «υἱὸς τοῦ Θεοῦ κατὰ χάριν»
 μετά τήν ἀναγέννηση στήν
 κολυμβήθρα «καί συγκληρο-
 νόμος Χριστοῦ μετά τήν ἐκ
 νεκρῶν ἀνάστασιν».

Ἡ ἀξία, τὰ κριτήρια ἐπιλοῆς, ὁ ρόλος καὶ οἱ εὐθύνες τοῦ ἀναδόχου κατὰ τὴν Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησία

Πρακτικὴ συμβολὴ εἰς τὴν ὀρθὴν ἐπιλέεσθαι τοῦ ἔργου τοῦ ἀναδόχου

τοῦ Πρωτ. Νεκταρίου Κάνια

• Θὰ πρέπει νὰ ὑπάρχουν προϋποθέσεις γιὰ νὰ ἀναλάβει κανεὶς ἀνάδοχος στὴν Βάπτισμα;

Ἄν γιὰ νὰ ἀναλάβει κανεὶς ἀνάδοχος ἑνὸς δημόσιου ἢ ἰδιωτικοῦ ἔργου ὁποιασδήποτε μορφῆς γίνονται αὐστηροὶ διαγωνισμοί, πού θέτουν τὶς προϋποθέσεις καὶ τὶς εὐθύνες πού ἀναλαμβάνει ὁ ἀνάδοχος τοῦ ἔργου, τότε τί θὰ ἔπρεπε νὰ γίνονταν γιὰ τὸν ἀνάδοχο μίας ὑπαρξῆς τὴν στιγμή τοῦ Μυστηρίου τῆς Βαπτίσεως; Τί αὐστηρὲς προϋποθέσεις θὰ ἔπρεπε νὰ τεθοῦν γιὰ τὸν ἄνθρωπο πού ἀναλαμβάνει σὲ συνεργασία μὲ τοὺς γονεῖς τὴν πνευματικὴ καθοδήγησι μιᾶς ψυχοσωματικῆς ὑπαρξῆς, τοῦ νέου μέλους τῆς Ἐκκλησίας; Μίας ὑπαρξῆς γιὰ τὴν ὁποία ὁ Χριστός μας ἐνανθρώπησε, ἔπαθε, σταυρώθηκε, τάφηκε, καὶ ἀναστήθηκε καὶ πού μὲ τὸ μυστήριον τῆς Βαπτίσεως ἐνσωματώνεται στὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔτσι τίθεται ὁ θεμέλιος λίθος γιὰ τὴν σωτηρία του;

• Ποιὰ εἶναι τὰ σημερινὰ δεδομένα γιὰ τὸν ρόλο καὶ τὴν ἀξία τοῦ θεσμοῦ τοῦ ἀναδόχου;

Καὶ ὅμως, ὅπως φαίνεται μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα, ἡ ἀξία τοῦ θεσμοῦ τοῦ ἀναδόχου ὅσον ἀφορᾷ τὴ χρησιμότητά του καὶ τὸν ρόλο πού διαδραματίζει στὸ μυστήριον καὶ στὴ ζωὴ τοῦ βαπτισμένου ἀνθρώπου, ἀκολουθεῖ τὴν ἀπαξίωσι τῆς οὐσίας καὶ τῆς ἔννοιαι τοῦ ἴδιου τοῦ μυστηρίου τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος καὶ τῆς μετατροπῆς του σὲ ἐθιμικὴ-κοινωνικὴ ἐκδήλωσι. Αὐτὴ ἡ ἀπαξία ἀναδεικνύεται ἀπὸ τὰ ἐσφαλμένα κριτήρια ἐπιλογῆς τοῦ ἀναδόχου ἀπὸ τοὺς γονεῖς, ἀπὸ τὴν ἄγνοια γιὰ τὶς πραγματικὲς ὑποχρεώσεις καὶ τὶς εὐθύνες τοῦ ἀναδόχου, καὶ τέλος ἀπὸ τὴν χωρὶς προϋποθέσεις καὶ μὲ «ἐλαφρᾷ τῇ καρδίᾳ» ἀβασάνιστη ἀποδοχὴ τῆς εὐθύνης ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν ἀνάδοχο.

Ὅσοι ἱερωμένοι τελοῦν τὸ μυστήριον ἔχουν βρεθεῖ πρὸ πολλῶν δυσάρεστων ἐκπλήξεων πού τείνουν νὰ γί-

νουν κανόνας. Οἱ ἐκπλήξεις ἀφοροῦν στὴν ἀντιμετώπισι τοῦ μυστηρίου ἀπὸ τοὺς ἀναδόχους καὶ τοὺς γονεῖς τῶν παιδιῶν πού βαπτίζονται, ὡς μίᾳ κοινωνικῆ ἐκδήλωσι χωρὶς ἀγιοπνευματικὲς διαστάσεις γιὰ τοὺς ἴδιους καὶ γιὰ τὸ παιδί τους. Εἶναι τραγικὸ -παραδείγματος χάριν- νὰ ἀναλαμβάνει κανεὶς νὰ γαλουχήσει γνωστικὰ καὶ βιωματικὰ στὴν ἀλήθεια τῆς Ὁρθοδοξίας μίᾳ ψυχῇ, καὶ τὴν ὥρα τῆς κατηχίσεως νὰ μὴν γνωρίζει νὰ διαβάσει σωστὰ τὸ Σύμβολο τῆς πίστεως, τὸ «πιστεύω», τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ συνοπτικὴ παρουσίασι τῶν ἀληθειῶν τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ βάση καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν γνώσεων τοῦ ἀναδόχου.

Ἄν λοιπὸν δὲν γνωρίζει ὁ ἀνάδοχος νὰ τὸ διαβάσει, τότε ἀντιλαμβάνεστε τόσα κατὰ πόσο γνωρίζει νὰ ἐμβαθύνει στὶς μεγάλες ἀλήθειαι πού κρύβει τὸ σύμβολο τῆς πίστεως, καὶ ἀκόμη τόσο βιωματικὴ σχέση ἔχει μὲ τὴν λατρεία τῆς Ἐκκλησίας.

Παλαιότερα ἄνθρωποι πού δὲν γνώριζαν οὔτε τὴν ἀλφαβήτα, ἤξεραν ὅχι ἀπλῶς νὰ διαβάσουν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀπαγγέλλουν ἀπὸ στήθους τὸ σύμβολο τῆς Πίστεως, γιὰτὶ συμμετεῖχαν ἐνεργὰ στὴν ἐνοριακὴ εὐχαριστιακὴ κοινότητα. Στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία τότε καὶ μόνον, μετὰ δηλ. τὴν Ὁμολογία Πίστεως, ὁ ἀρχιερέας τὸν σφράγιζε μὲ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ καὶ ἔδινε τὴν ἔγκρισι, ὥστε οἱ ἱερεῖς νὰ τὸν καταγράψουν ὡς ἀνάδοχο στὰ δελτία τῆς Ἐκκλησίας, μαζί μὲ τὸν ὑποψήφιο γιὰ τὴν βάπτισι ἀναδεκτό του. Ὅποια τιμὴ ἀλλὰ καὶ εὐθύνη γιὰ τὸν ἀνάδοχο!

Σήμερα ὁ ἀνάδοχος ἀντιλαμβάνεται τὸν ρόλο του ὡς μίᾳ κοινωνικῆ καὶ οικονομικῆ ὑποχρέωσι καὶ ὄχι ὡς πνευματικὴ ὑποχρέωσι ἀπέναντι στὸ νέο μέλος τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ αὐτὸ στὴν καλύτερη περίπτωσι, διότι ὑπάρχουν ἀνάδοχοι πού μετὰ τὴν βάπτισι «ἐξαφανίζονται» ἢ ἐμφανίζονται ὡς διάπροντες ἀστέρες στὴν ζωὴ τοῦ παιδιοῦ.

.....
Σήμερα ὁ ἀνάδοχος ἀντιλαμβάνεται τὸν ρόλο του ὡς μίᾳ κοινωνικῆ καὶ οικονομικῆ ὑποχρέωσι καὶ ὄχι ὡς πνευματικὴ ὑποχρέωσι ἀπέναντι στὸ νέο μέλος τῆς Ἐκκλησίας.
.....

● **Πώς αντιλαμβάνονται οι ἅγιοι Πατέρες τὸν ρόλο καὶ τὴν εὐθύνη τοῦ ἀναδόχου;**

Ἄραγε ποιὸς ἀνάδοχος ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἐκείνη τὴν στιγμή συνάπτει μὲ τὸν ἀναδεκτὸ καὶ τοὺς γονεῖς του μία πνευματικὴ συγγένεια, ἡ ὁποία εἶναι μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν σωματικὴ, καὶ ὁ ἴδιος ὀνομάζεται πνευματικὸς πατέρας, ἐνῶ ὁ ἀναδεκτὸς του πνευματικὸς γιός, σύμφωνα μὲ τὸν 53ο κανόνα τῆς ὁσῆς Οἴκουμ. Συνόδου.

«Οἱ κατὰ σάρκα γονεῖς, λέγει ὁ Διονύσιος ὁ Ἄρεοπαγίτης, ἐμπιστεύονται τὸ παιδί των σ' ἕνα βαπτισμένο χριστιανό, ὁ ὁποῖος εἶναι ἕνας καλὸς παιδαγωγὸς στὰ Θεῖα, διότι τὸ παιδί θὰ παραμείνει σ' ὅλη τὴν ζωὴ του ὑπὸ τὴν καθοδήγησή του, ὡς πνευματικὸς πατέρας καὶ ἐγγυητὴς τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς του ποὺ θὰ εἶναι...».

Ἀντιλαμβάνονται ὅσοι γίνονται ἀνάδοχοι ὅτι θὰ δώσουν λόγο ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ γιὰ τὰ πνευματικὰ των παιδιὰ; Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι πολλοὶ πιστοὶ ἀνάδοχοι σῶζονται ἀπὸ τὰ πνευματικὰ τους παιδιὰ, ἐὰν τὰ ἀναθρέψουν μὲ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ οἱ περισσότεροι τιμωροῦνται γιὰ τὴν ὀκνηρία καὶ ἀδιαφορία των πρὸς τὰ πνευματικὰ τους παιδιὰ». (Π. Κλεόπας Ἡλίου «Πνευματικὸς Διάλογος μὲ Ρουμάνους Γέροντες»).

Μέσα ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, ἄς ἀκούσουμε τὸν ἱερὸ Χρυσόστομο νὰ μᾶς περιγράψει τὴν προσωπικότητα τοῦ αὐθεντικοῦ ἀναδόχου ὡς ἐγγυητὴ ἀπέναντι στὸν Θεὸ:

«Θέλετε νὰ ἀπευθύνουμε τῶρα τὸ λόγο στοὺς ἀναδόχους σας, γιὰ νὰ μάθουν καὶ ἐκεῖνοι ποιῶν ἀμοιβῶν ἀξιώνονται, ἐὰν δεῖξουν γιὰ ἐσᾶς πολλὴ φροντίδα καὶ ἀντιθέτως ποῖα τιμωρία τοὺς ἀναμένει ἂν ἀμελήσουν;

»Γιὰ νὰ τὸ ἐννοήσεις σκέψου, ἀγαπητέ, ἐκεῖνους ποὺ γίνονται ἐγγυητὲς καὶ ἀνάδοχοι προσώπων ποὺ δανεί-

ζονται χρήματα, ὅτι περισσότερο ἀπὸ τὸν ὑπεύθυνον καὶ δανειζόμενον ἐκεῖνοι ὑφίστανται τὴν ἀγωνία καὶ τὸν φόβο. Ἄν δηλ. αὐτὸς ποὺ δανείσθηκε, φανεῖ συνεπής, μὲ τὴν συνέπειά του κατέστησε ἑλαφρὸ τὸ φορτίο, ποὺ ἀνέλαβε ὁ ἐγγυητής. Ἄν ἀντιθέτως φανεῖ ἀγνώμονας καὶ ἀσυνεπής, τότε τοῦ ἐτοίμασε τέλεια τὴν καταστροφή. Γι' αὐτὸ καὶ ἕνας σοφὸς συμβουλεύει τὰ ἐξῆς: «Ἐὰν ἐγγυηθῆς, ἐτοιμάσου νὰ πληρώσης» (Σοφ. Σειράχ ν', 13). Ἐὰν λοιπὸν ὅσοι ἀναδέχονται ἄλλους γιὰ χρήματα εἶναι ἀπολύτως ὑπεύθυνοι γιὰ ὀλόκληρο τὸ ποσό, περισσότερο εἶναι ὑπεύθυνοι ἐκεῖνοι ποὺ ἀναδέχονται ἄλλους καὶ ἐγγυῶνται γιὰ πνευματικὰ θέματα καὶ γιὰ τὴν ἀρετή. Ναί, πολὺ ἐνδιαφέρον πρέπει νὰ ἐπιδεικνύουν γι' αὐτοὺς ποὺ ἀναλαμβάνουν, προτρέποντάς τους, συμβουλεύοντάς τους, διορθώνοντας τὰ σφάλματά τους καὶ δείχνοντάς τους πατρικὴ ἀγάπη.

[Καὶ συνεχίζει ὁ ἱερὸς πατήρ.]

»Ἄς μὴ νομίζουν αὐτοί, ὅτι τὸ νὰ εἶναι ἀνάδοχοι εἶναι τυπικὸ καὶ τυχαῖο πράγμα, ἀλλὰ ἄς μάθουν καλά, ὅτι καὶ αὐτοὶ γίνονται συμμετοχοὶ τῆς πνευματικῆς ὠφέλειας τῶν ἀναδεκτῶν, ἐὰν μὲ τὶς συμβουλὲς τους τοὺς χειραγωγήσουν στὴν ὁδὸ τῆς ἀρετῆς, καὶ ἄς γνωρίζουν πάλι ὅτι ἂν δεῖξουν ἀμέλεια καὶ ἀδιαφορία, θὰ ἐπιφέρουν στὸν ἑαυτὸ τους μεγάλη καταδίκη. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο καὶ ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια καὶ πατέρες ἢ μητέρες πνευματικὸς νὰ τοὺς ὀνομάζουν αὐτοὺς τοὺς ἀναδόχους, γιὰ νὰ μάθουν πόση ἐπιμέλεια πρέπει νὰ δείχνουν γιὰ νὰ μορφώνουν πνευματικὰ ὅσους ἀναλαμβάνουν.

»Διότι, ἐὰν ἐκεῖνους ποὺ δὲν ἔχουν καμμία ἰδιαίτερη σχέση μὲ ἐμᾶς, πρέπει νὰ τοὺς κινήσουμε τὸν κύριο ζῆλο τῆς ἀρετῆς, πολὺ περισσότερο ὀφείλουμε νὰ ἐπιτελέσουμε τὸ καθῆκον ἀπέναντι σ' ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖο ἀναδεχόμεστε ὡς πνευματικὸ μας τέκνο. Γιὰ τὸν λόγον λοιπὸν αὐτὸν, μάθετε καὶ οἱ ἀνάδοχοι ὅτι δὲν σᾶς ἀπειλεῖ μικρὸς κίνδυνος, ἐὰν δεῖξετε στὸ καθῆκον αὐτὸ ἀμέλεια» (Ι. Χρυσόστομος, Β' Κατήχησις).

● **Ἄς δοῦμε συνοπτικὰ ποιὸς ἔχει καὶ ποιὸς δὲν ἔχει τὶς προϋποθέσεις γιὰ νὰ ἀναλάβει αὐτὸ τὸ σημαντικὸ ἔργο.**

Ὁ ἀνάδοχος δὲν εἶναι ἕνα διακοσμητικὸ πρόσωπο ποὺ πλαισιώνει ἀπλῶς τὴν τελετὴ τοῦ Βαπτίσματος, ἀλλὰ καλεῖται νὰ ἀσκήσει ἕνα σημαντικὸ ρόλο, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητας, τῆς Ἑνορίας. Ὁ ἀνάδοχος, σὲ συνεργασία μὲ τοὺς χριστιανοὺς γονεῖς, τὸν Ἱερέα καὶ τὰ ἄλλα μέλη τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητας, καλεῖται νὰ γίνῃ ὁδηγὸς εἰς Χριστόν, τοῦ ἀναδεκτοῦ του, σὲ ὅλες τὶς φάσεις τῆς ζωῆς του. Αὐτὸ, μάλιστα φανερώνει ὅτι ὁ βαπτιζόμενος χριστιανὸς δὲν ἀφήνεται μόνος, ἀλλὰ συντροφεύεται στὸ δρόμο τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι συνοδοιπορία καὶ συ-

στράτευση με τους χριστιανούς γονεῖς, τὸν ἀνάδοχο καὶ ὅλα τὰ ἄλλα μέλη τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητας. Χριστιανὸς μόνος δὲν ὑπάρχει κανεὶς. Ὁ χριστιανὸς ζεῖ καὶ σώζεται, ὡς μέλος τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας.

Ὡς ἐκ τούτου ἀντιλαμβανόμαστε ὅτι ὁ θεσμὸς τοῦ ἀναδόχου εἶναι πολὺ σημαντικὸς στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ὁ ἀνάδοχος θὰ πρέπει νὰ εἶναι πρόσωπο σεβαστό, πνευματικὸ καὶ κυρίως μυστηριακό. Μὲ πίστη καὶ γνώση τοῦ πόσο μεγάλη εἶναι ἡ θέση του στὴν κατὰ Χριστὸν μόρφωση τοῦ βαπτιζομένου, προχωρεῖ ἔχοντας ὡς γνώμονα τὴν προσωπικὴ του πνευματικὴ ἀνόρθωση μετὰ τὴν ζωὴ τῆς μετανοίας - ἐξομολογήσεως καὶ τὴν βίωση τῶν ἱερῶν μυστηρίων.

● Μὲ βάση αὐτὰ ποὺ λέχθηκαν προηγουμένως ἀνάδοχοι μποροῦν νὰ γίνουν:

Αὐτοὶ ποὺ εἶναι βαπτισμένοι στὴν ὀρθόδοξη πίστη, γνωρίζουν πρῶτα οἱ ἴδιοι τὴν ὀρθόδοξη πίστη, καὶ ἀγωνίζονται νὰ ζοῦν τὴν χριστιανικὴ ζωὴ συνδεδεμένοι μετὰ τὴν Ἐκκλησία, γιὰ νὰ μπορέσουν στὴν συνέχεια νὰ τὴν μεταδώσουν στὶς ψυχὲς ποὺ ἔχουν ἀναλάβει. ἔχουν συνειδηση τοῦ λειτουργήματος καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἀναδόχου καὶ θέλουν νὰ ἀναλάβουν ὑπεύθυνα καὶ σοβαρὰ ὄχι μόνο τὶς κοινωνικὲς, ἀλλὰ κυρίως τὶς πνευματικὲς εὐθύνες ἀπέναντι στὸ βαπτισμένο μέλος τῆς Ἐκκλησίας.

● Ποιοὶ δὲν ἔχουν τὶς ἀντικειμενικὲς δυνατότητες νὰ ἐπιτελέσουν τοῦ ἔργου τοῦ ἀναδόχου;

Ὅσοι συζοῦν παράνομα ἢ ἔχουν τελέσει τὸν λεγόμενο πολιτικὸ γάμο ἢ τὸ συμβόλαιο γάμου, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀποκόψει τὸν ἑαυτὸν ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἄρα δὲν μποροῦν καὶ δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐγγυηθοῦν γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ ἄλλου.

Πραγματικά, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ κατηχῆσει μία ψυχὴ καὶ νὰ τὴν ὀδηγήσει στὴν ἀλήθεια ἕνας ποὺ θεωρεῖ τὴν Ἐκκλησία σὰν θρησκευτικὸ σουπερμάρκετ καὶ ἀπορρίπτει τὸ μυστήριον τοῦ Γάμου, θέτοντας τὴν σχέση, καὶ στὴν οὐσία τὴν ζωὴν τοῦ ἐκτὸς τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ; ἔχουμε συνειδητοποιήσει ὅτι, ἂν κάποιος ζεῖ μέσα σὲ βαριὰ ἠθικὰ παραπτώματα, ἂν δὲν μετανοήσει καὶ δὲν ἀλλάξει τρόπο ζωῆς, δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀνάδοχος; Ὅπως ἀναφέρει ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης, ὁ ἀνάδοχος θὰ πρέπει νὰ εἶναι *«ἐγγυητὴς εἰς Χριστόν, ὥστε τηρεῖν τὰ τῆς πίστεως καὶ χριστιανικῶς ζῆν»* (Περὶ τῶν ἱερῶν τελετῶν ἘΑ . Ρ.Γ. 155,213Α).

Μὲ τὴν ἔννοια αὐτὴ ἀποκλείονται τῆς ἀναδοχῆς ὄχι μόνο ἀνήλικοι, ἑτερόδοξοι καὶ ἑτερόθρησκοι, ἀλλὰ καὶ

πρόσωπα ποὺ ζοῦν ἀνήθικο βίον ἢ ἀσκοῦν διαβλητὰ ἐπαγγέλματα, ὅπως ἀπαριθμεῖ τέτοια ἐπαγγέλματα ἡ ἀποστολικὴ Παράδοση τοῦ Ἰππολύτου. (πρβλ. Πηδάλιον, Ἐκδοσις Ἀστέρος, Ἀθῆναι 1970, σ. 754-755 καὶ Θ.Η.Ε. Τόμος 3, σπῆλες 590-592.)

Ὅσοι δηλώνουν καὶ εἶναι ἄθεοι καὶ ἄπιστοι, οἱ ἀλλόθρησκοι, οἱ αἵρετικοί, οἱ σχισματικοί, ὅσοι ἀνήκουν σὲ ἀποκρυφιστικὰ τάγματα καὶ ὀργανώσεις. Ἀκόμα δὲν μποροῦν νὰ ἀναλάβουν τὸ ρόλο τοῦ ἀναδόχου ὅσοι δὲν ἔχουν συνειδηση τῶν πράξεων τους καὶ γενικῶς οἱ ἀκατάλογιστοι, ὅπως τὰ μικρὰ παιδιὰ, ὅσοι πάσχουν διανοητικῶς κ.λπ. Ἐπίσης δὲν μποροῦν νὰ γίνουν ἀνάδοχοι οἱ γονεῖς τοῦ τέκνου, οἱ κληρικοὶ ὄλων τῶν βαθμῶν καὶ οἱ μοναχοί. Μόνο σὲ εἰδικὲς καὶ ἔκτακτες περιπτώσεις μπορεῖ νὰ γίνῃ ἐξαιρεση ὡς πρὸς τοὺς μοναχοὺς, κατόπιν ὅμως ἀδείας τοῦ Ἐπισκόπου καὶ γενικῶς τῆς προϊσταμένης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς.

Δὲν εἶναι πρόπον καὶ θὰ τολμοῦσα νὰ πῶ ὅτι φθάνει καὶ στὰ ὅρια τοῦ ἐμπαιγμοῦ τοῦ Μυστηρίου τῆς Βάπτισης, δηλαδὴ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νὰ χρησιμοποιήσουμε τὸ Μυστήριον γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουμε ψυχολογικὲς, κοινωνικὲς ἢ ἄλλες ὑποχρεώσεις καὶ νὰ προσπαθοῦμε νὰ ἐπιβάλλουμε στὴν Ἐκκλησία ὡς ἀνάδοχοι, ἀνθρώπους ποὺ ἀνήκουν σὲ διαφορετικὸ δόγμα ἢ ἄλλη θρησκεία ἢ δὲν διαθέτουν τὰ ἐλάχιστα προσόντα γιὰ νὰ ἀναλάβουν τέτοιο λειτουργημά.

● Μερικὲς πρακτικὲς συμβουλὲς γιὰ τοὺς ἀναδόχους

Ὡς πρῶτο βῆμα καλὸ καὶ χρήσιμο εἶναι νὰ προετοιμαστοῦμε γιὰ τὸ τί θὰ ποῦμε τὴν ὥρα τοῦ μυστηρίου, μελετώντας ἕνα βιβλίον ποὺ νὰ ἀναφέρει καὶ νὰ μεταφράζει τὴν ἀκολουθία τοῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρω ἕνα τέτοιο βιβλίον μετὰ τίτλον: «Λουτρὸν Παλιγγενεσίας», Κείμενον τῆς ἀκολουθίας τοῦ Βα-

πίσματος, εισαγωγή - μετάφραση - σχόλια Γεωργίου Μαυρομάτη, εκδόσεις Τέριτος». Μελετώντας την ακολουθία και προσπαθώντας να κατανοήσουμε τα όσα συμβολικά και ουσιαστικά πρόκειται να συμβούν στο Μυστήριο επιτυγχάνουμε την καλύτερη αρχή και θέτουμε τις όρθες βάσεις για να διαδραματίσουμε όσο το δυνατό ουσιαστικότερο ρόλο ως ανάδοχοι και κατά την ώρα του Μυστηρίου και μετά από αυτό.

Ως ανάδοχοι, όταν ετοιμαζόμαστε για μία Βάπτισμα, καλό και σύμφωνο με της Εκκλησίας μας την παράδοση είναι το να αγοράζουμε λευκά ρούχα για τον βαπτίζομενο, όπως αναφέρει ο άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων στις Μυσταγωγικές Κατηχήσεις (Δ, 8. Β.Ε.Π.Ε.Σ. 39, σ.257). Ο συμβολισμός της καθαρότητας και της φωτεινότητας και της αφθαρσίας που χαρίζει στον βαπτισθέντα ή ανακαινιστική χάρη του Αγίου Βαπτίσματος που εκφράζεται με τα λευκά ρούχα δεν είναι σωστό να παραθεωρείται, επειδή μας φαίνεται πιο έλκυστικό ένα χρωματιστό σύνολο βαπτιστικών, ούτε είναι ευκαιρία κοινωνικής μας προβολής ή ένδυματολογικών επιδείξεων των επαγγελματιών που τα προμηθεύουν. Το ίδιο πρέπει να είμαστε προσεκτικοί και στην επιλογή του βαπτιστικού σταυρού. Δεν αγοράζουμε στο βαπτισμιό μας απλά ένα κόσμημα, αλλά ένα σταυρό εις τύπον του Σταυρού του Χριστού. Έννοείται ότι δεν πρέπει να πλαισιώνεται από διάφορα φυλακτά, χαϊμαλιά ή άλλα παρασύμβολα. Τέλος η βαπτιστική λαμπάδα δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να επισκιάζεται από κακόγουστα στολίδια, παιχνίδια ή απομιμήσεις ζώων και τεράτων, που άκριτα προμηθευόμαστε από το εμπόριο.

Την ώρα του μυστηρίου δεν επιδεικνύουμε την καινούργια κολλεξιόν ή ότι ντυνόμαστε σύμφωνα με την τελευταία λέξη της μόδας. Επιπρόσθετα έχουμε αντίληψη του χώρου, ότι δηλαδή δεν είμαστε σε μία αίθουσα κοινωνικών εκδηλώσεων αλλά στην Εκκλησία και ότι τελείται μυστήριο. Αν αυτά τα έχουμε υπ' όψιν μας, ντυνόμαστε και συμπεριφερόμαστε αναλόγως.

Εάν προετοιμαστούμε σωστά, δεν θα πρέπει να έχουμε άγχος για το τί θα συμβεί. Εκείνη την ώρα προσπλωνόμαστε στα τελούμενα και η στάση μας είναι προσευχητική.

Συνηθίζουμε - και είναι σωστό αυτό - να φροντίζουμε για τη συχνή θεία Κοινωνία του νεοφώτιστου. Το λάθος μας είναι ότι η φροντίδα μας σταματάει αμέσως μετά τις τρεις Κυριακές από τη Βάπτισμα.

Μα όπως η υλική τροφή μας είναι απαραίτητη για να συντηρηθούμε σωματικά, έτσι ακριβώς και η θ. Κοινωνία μας εφοδιάζει με τον ίδιο το Χριστό και μας συντηρεί πνευματικά.

Πώς είναι δυνατόν να θεωρούμε ότι μετά από τις πρώτες τρεις Κυριακές από τη Βάπτισμα τελειώσαμε με την «υποχρέωσή» μας αυτή; Στην καινούργια του κατά Χριστόν ζωή ο νεοφώτιστος για να αυξηθεί πνευματικά, είναι απαραίτητο να τρέφεται τακτικά με τον Ουράνιο Άρτο, πράγμα που ισχύει για όλους μας, ανεξάρτητα από το ότι πάσαμε πια να είμαστε νεοφώτιστοι.

Κλείνοντας θα ήθελα να αναφέρω τις σκέψεις του Μητροπολίτου Ναυπάκτου Ιερόθεου Βλάχου στην ομιλία

του με θέμα: «Η δυναμική του βαπτίσματος στο σύγχρονο κόσμο», ο οποίος αναφέρει, ότι για να ενεργήσει η Χάρη του Θεού σωστικά και μεταμορφωτικά μέσα από το Άγιο Βάπτισμα θα πρέπει να υπάρχουν οι απαραίτητες ορθόδοξες και εκκλησιολογικές προϋποθέσεις και ότι ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει μία Εκκλησία το Βάπτισμα δείχνει αν είναι αυθεντική ή εκκοσμικευμένη.

Επεκτείνοντας αυτές τις σκέψεις και προσαρμόζοντάς τις στο θέμα του αναδόχου, θα έλεγα ότι ο τρόπος που οι γονείς αντιμετωπίζουν το θέμα επιλογής του αναδόχου του παιδιού τους, αποδεικνύει στην πράξη αν θέ-

λουν η Χάρη του Θεού να δράσει σωστικά και μεταμορφωτικά σε αυτούς και ιδιαίτερα στο παιδί τους ή αν επιλέγουν να βλέπουν το Άγιο Βάπτισμα όχι ως μυστήριο όπως και είναι, αλλά ως μία κοινωνική τελετή χωρίς πνευματικές και αιώνιες προοπτικές.

Αν αντιμετωπίσουν λοιπόν το μυστήριο ως κοινωνική εκδήλωση, μπορεί να ικανοποιηθούν ψυχολογικά, όχι όμως ουσιαστικά, διότι με τον τρόπο αυτό θα καταφέρουν να μείνουν άγευστοι και ξένοι της μεγάλης προσφοράς της Αγάπης του Θεού. Διότι, όπως λέγει ο άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων, στο Άγιο Βάπτισμα «*το πᾶν τῆς Χάριτος ἐστὶ... τὸ πᾶν ὁ Θεὸς ἐργάζεται*».

Ο Θεός προσφέρει μέσα από το Άγιο Βάπτισμα τόσα δώρα, πολύτιμα για το παιδί μας και την μετέπειτα ζωή του. Είναι τουλάχιστον ἄδικο για εμάς και τα παιδιά μας να μένουμε ανυποψίαστοι αυτών των δώρων και των δωρεών, να τις αγνοούμε και να αναζητούμε με υποκατάστατα να αντικαταστήσουμε την Χάρη του Αγίου Βαπτίσματος με ψεύτικες χαρές.

Είναι καιρός λοιπόν να πάρουμε όλοι στα σοβαρά το θέμα της επιλογής του αναδόχου των παιδιών μας. ■

Η βαπτιστική λαμπάδα δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να επισκιάζεται από κακόγουστα στολίδια, παιχνίδια ή απομιμήσεις ζώων και τεράτων, που άκριτα προμηθευόμαστε από το εμπόριο.

Χριστιανικό βάπτισμα: προτυπώσεις και συμβολισμοί

του Αρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

Α' Προτυπώσεις

Στήν Καινή Διαθήκη έχουμε αναφορές σε προεικονίσεις-προτυπώσεις και σε συμβολισμούς του βαπτίσματος. Ο άποστολος Πέτρος στήν Α' Καθολική Έπιστολή του (3,20-21) γράφει ότι ή σωτηρία τής Κιβωτού του Νώε προεικόνιζε τή σωτηρία πού προσφέρει τό χριστιανικό βάπτισμα. Γράφει στον στίχο 21: «ὁ ἀντίτυπον (τῆς Κιβωτοῦ) νῦν καί ἡμᾶς σώζει βάπτισμα». Ο άποστολος Παῦλος στήν Α' πρὸς Κορινθίους Έπιστολή του (10,1-2) γράφει ότι ή νεφέλη και ή διάβαση τής Έρυθρᾶς Θάλασσας προεικόνιζε τό βάπτισμα. Γράφει: «οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπό τήν νεφέλην ἦσαν, καί πάντες διά τῆς θαλάσσης διήλθον, καί πάντες εἰς τόν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καί ἐν τῇ θαλάσῃ». Ἐδῶ ἐννοεῖ ὅτι, ὅπως οἱ Ἰσραηλίτες μέ τή διάβαση τῆς Έρυθρᾶς Θάλασσας ἐλευθερώθηκαν ἀπό τή δουλεία, ἔτσι καί οἱ χριστιανοί μέ τό βάπτισμα ἀπελευθερώνονται ἀπό τή δουλεία τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ διαβόλου. Ἐπίσης, ὅπως ή νεφέλη προστάτευε τό λαό ἀπό τή ζέστη καί τό κρύο, ἔτσι καί τό βάπτισμα προστατεύει τόν χριστιανό ἀπό τόν διάβολο.

Ὁ Κύριος ὀνόμασε τή Σταύρωσή Του βάπτισμα. Εἶπε: «βάπτισμα δέ ἔχω βαπτισθῆναι, καί πῶς συνέχομαι ἕως οὗ τελεσθῆ!»; δηλ. «πρόκειται νά βαπτισθῶ μέ βάπτισμα αἵματος καί στενοχωροῦμαι καί ἀνυπομονῶ ἕως ὅτου τελεστέ!» (Λουκᾶ 12,50). Τήν ἴδια ταύτιση ἔκανε ὁ Χριστός κι ὅταν οἱ μαθητές Του Ἰάκωβος καί Ἰωάννης τοῦ ζήτησαν πρωτοκαθεδρίες. Τούς ρώτησε: «δύνασθε πιεῖν τό ποτήριον ὃ ἐγώ πίνω, καί τό βάπτισμα ὃ ἐγώ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι;»; δηλ. «μπορεῖτε νά πιεῖτε τό ποτήρι πού ἐγώ πίνω καί τό βάπτισμα πού ἐγώ βαπτίζομαι νά βαπτισθεῖτε;» (Ματθ. 20,22 καί Μάρκ. 10,38). Ὅταν αὐτοί τοῦ ἀπάντησαν ὅτι μποροῦν, τούς εἶπε ὅτι θά πιοῦν τό πικρό ποτήρι καί θά βαπτισθοῦν μέ τό πάθος Του, ἀλλά ποιός θά καθίσει κοντά Του στή βασιλεία Του εἶναι θέμα τοῦ Πατρός Του. Ὅπως τό βάπτισμα-λουτρό καθαρίζει τό σῶμα ἀπό τή βρώμα, ἔτσι καί τό σταυρικό πάθος τοῦ Χριστοῦ, ὡς βάπτισμα αἵματος, καθάρισε τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τίς ἁμαρτίες τῆς.

Ὁ άποστολος Παῦλος ἀκολουθώντας τά συμβολικά

λόγια του Κυρίου λέει ὅτι καί οἱ χριστιανοί μέ τό βάπτισμά τους γίνονται μέτοχοι στό σταυρικό θάνατο τοῦ Χριστοῦ. Γράφει στήν πρὸς Ρωμαίους Έπιστολή του (6,3-4) «Ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστόν Ἰησοῦν, εἰς τόν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διά τοῦ βαπτίσματος εἰς τόν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστός ἐκ νεκρῶν διά τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτω καί ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν». Ἡ καινούρια ζωή τοῦ βαπτίσματος προσφέρθηκε μέ τόν θάνατο τοῦ Χριστοῦ, γιατί ὁ Χριστός ἔπαθε γιά τίς ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων. Ἐδῶ βλέπουμε τήν πρώτη ἀναφορά στόν συμβολισμό τοῦ βαπτίσματος μέ τήν τριήμερη ταφή τοῦ Κυ-

ρίου: ὅπως ἀναστήθηκε ὁ Χριστός μετά τόν θάνατό Του, ἔτσι καί ὁ βαπτιζόμενος πεθαίνει ὡς παλαιός ἀνθρωπος τῆς ἁμαρτίας καί ἀνασταίνεται ὡς καινός ἀνθρωπος τῆς χριστιανικῆς ζωῆς.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας διακρίνουν ποικίλες προτυπώσεις τοῦ βαπτίσματος.

- Ὅπως ή περιτομή ἦταν ἐνδειξη τῆς πίστεως καί τῆς ἀφιέρωσης τῶν Ἰσραηλιτῶν πρὸς τόν Θεό, ἔτσι καί τό χριστιανικό βάπτισμα, ὡς πνευματική περιτομή, ἀποτελεῖ ἐνδειξη τῆς πίστεως καί ἀφιέρωσης τῶν χριστιανῶν στόν Χριστό.

- Ὅπως ὁ Κατακλυσμός τοῦ Νῶε κατέστρεψε τήν ἀμαρτωλή ἀνθρωπότητα, ἔτσι καί τό βάπτισμα ἀπαλείφει τίς ἁμαρτίες τῶν βαπτιζομένων.

- Ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι εἰσέρχονταν στόν ἱερό ναό, ἀφοῦ καθάριζονταν τελετουργικά μέ νερό καί ραντισμούς, ἔτσι καί οἱ χριστιανοί εἰσέρχονται στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μετά ἀπό τόν καθαρισμό πού προσφέρει τό βάπτισμα.

- Ὅπως ὁ τυφλός του Εὐαγγελίου βρῆκε τό φῶς του μέ τό νίψιμο στήν κολυμβήθρα τοῦ Σιλωάμ (Ἰωάν. 9,7), ἔτσι καί ὁ κάθε βαπτιζόμενος στήν ἀγία κολυμβήθρα χριστιανός βρίσκει τό πνευματικό του φῶς.

- Ὅπως θεραπεύονταν οἱ ἀσθενεῖς, πού ἔμπαιναν στό ταρασσόμενο νερό τῆς κολυμβήθρας τῆς Βηθεσδα, ἔτσι καί οἱ χριστιανοί μέ τό βάπτισμά τους στήν ἀγία κολυμβήθρα θεραπεύονται ἀπό τίς ψυχικές ἀσθένειες, τίς ἁμαρτίες.

Β' Συμβολισμοί

● **Έμφυσήματα και σφραγίσματα από ιερέα:** Ο ιερέας στην αρχή της Κατήχησης φυσά τριπλά σταυροειδώς προς τόν κατηγούμενο και εύλογει σταυροειδώς τό μέτωπο και τό στήθος λέγοντας: «Εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Στήν εὐχή μετά τούς τρεῖς ἐξορκισμούς ὁ ιερέας καί πάλι ἐμφυσά τριπλά καί εύλογει σταυροειδώς τόν κατηγούμενο λέγοντας: «Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ πᾶν πονηρόν καί ἀκάθαρτον πνεῦμα, κεκρυμμένον καί ἐμφωλεῦον αὐτοῦ τῇ καρδίᾳ». Τά ἐμφυσήματα μᾶς ὑπενδυμίζουσι τό ἐμφύσημα τοῦ Θεοῦ στόν Ἀδάμ. (Γέν. 2,7: πνοή ζωῆς) καί τό ἐμφύσημα τοῦ Χριστοῦ στούς μαθητές μετά τήν Ἀνάστασή Του (Ιωάν. 20,22: μετάδοση Ἁγίου Πνεύματος).

Ἔτσι μέ τά ἐμφυσήματα ὁ ιερέας ζητάει γιά τόν κατηγούμενο ἀπό τόν Θεό τήν ἀποκατάστασή του στήν προπρωτική κατάστασή καί τόν ἐρχομό σ'αὐτόν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τό σφράγισμα μέ τή σταυροειδή εύλογία γίνεται γιά νά καθαρῶσθε ὁ κατηγούμενος μέ τή δύναμη τοῦ Σταυροῦ ἀπό δαιμονικές ἐπηρείες καί ἐπιρροές, νά ἁγιασθεῖ καί νά γίνεῖ ἄξιος τῆς ὑποδοχῆς τοῦ Χριστοῦ μέσα του. Εὐλογεῖται στό μέτωπο γιά νά ἁγιασθεῖ ὁ νοῦς του καί στό στήθος γιά νά ἁγιασθεῖ ἡ καρδιά του. Ἀργότερα ὁ ιερέας εύλογεῖ σταυροειδώς τό νερό καί λέγει: «Συντριβήτωσαν ὑπό τήν σημειώσιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ πᾶσαι αἱ ἐναντίαί δυνάμεις». Γίνεται αὐτή ἡ εύλογία γιά νά ἐκδιωχθοῦν ἀπό τό νερό πονηρές δυνάμεις, πού πιθανόν ἐμφωλεῦουσι ἐκεῖ. Τό ἴδιο σταυροειδώς εύλογεῖ καί τό ἔλαιον. Ὁ σταυρός χρησιμοποιεῖται ἐπανειλημμένα, ἐπειδή μετά τή σταύρωση τοῦ Χριστοῦ θεωρεῖται ὄργανο μετάδοσης τῆς θείας χάριτος.

● **Οἱ Ἐξορκισμοί ἢ ἀφορκισμοί:** Ὁ ιερέας μέ τήν ἐπίκληση τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ καί τῆς σωτηριώδους δυνάμεως τοῦ πάθους Του ζητᾷ τήν ἐκδίωξη τοῦ διαβόλου ἀπό τόν κατηγούμενο. Ἡ Ἐκκλησία πιστεύει ὅτι κάθε ἀβάπτιστος ἄμεσα ἢ ἔμμεσα ἕρσκεται ὑπό τήν κυριαρχία ἢ ἐπὶ ἐπηρεία τοῦ διαβόλου. Ὁ Χριστός ἐπίσημανε ὅτι ὁ διάβολος εἶναι «ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου» (Ιωάν. 12,31). Τό ἴδιο εἶπε καί ὁ Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής: «ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται» (Α' Ἰωάν. 5,19). Μέ τίς θεραπείες τῶν δαιμονιζομένων ὁ Χριστός ἔδειχνε ὅτι ὁ διάβολος ἔχασε τήν ἀπόλυτη ἐξουσία του στούς ἀνθρώπους. Μέ τούς ἐξορκισμούς τῶν βαπτιζομένων νηπίων σήμερα ἐπιδιώκεται ἡ ἀπαλλαγὴ τους ἀπό τό προπατορικό ἁμάρτημα καί τίς ἀρνητικές ἐπηρείες τῶν ἁμαρτιῶν τῶν προγόνων τους. Στήν ἀρχαία Ἐκ-

κλησία οἱ ἐξορκισμοί τῶν κατηγούμενων γίνονταν πολλές φορές κατά τή διάρκεια τῆς δίχρονης ἢ τρίχρονης περιόδου τῆς κατήχησης τους.

● **Στροφή πρὸς τά δυτικά τοῦ κατηγούμενου.** Ἡ δύση γενικά συμβολίζει τό σκοτάδι. Ἐδῶ συμβολίζει τόν διάβολο καί τήν προηγούμενη ἁμαρτωλή ζωὴ τοῦ κατηγούμενου.

● **Ἀπόταξη διαβόλου ἀπὸ κατηγούμενο.** Ὁ ιερέας ρωτᾷ τόν κατηγούμενο πολλές φορές νά ἐκφρασθεῖ ἐλευθερα ἐάν θέλει νά ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τήν παράταξη τοῦ σατανᾶ: «ἀποτάσσει τῷ σατανᾷ;» καί «ἀπετάξω τῷ σατανᾷ;». Ὁ κατηγούμενος στήν ἀρχαία Ἐκκλησία γιά νά δηλώσει τήν ἀποταγή τοῦ σατανᾶ σήκωνε τά χέρια του ψηλά φανερώνοντας μέ τήν κίνηση αὐτῆ τήν ἀποστροφή του.

Μέ τούς ἐξορκισμούς τῶν βαπτιζομένων νηπίων σήμερα ἐπιδιώκεται ἡ ἀπαλλαγὴ τους ἀπό τό προπατορικό ἁμάρτημα καί τίς ἀρνητικές ἐπηρείες τῶν ἁμαρτιῶν τῶν προγόνων τους.

● **Ἐμφύσημα καί ἔμπυσμα ἀπὸ κατηγούμενο.** Ὁ κατηγούμενος φυσᾷ καί φτύνει πρὸς τά δυτικά, δηλ. πρὸς τόν σατανᾶ, γιά νά δεῖξει τήν ἀποταγή του ἀπὸ αὐτόν. Τό τριπλό ἐμφύσημα καί ἔμπυσμα φανερώνει τήν ὀλοκληρωτική ἀποστροφή. Τό φτύσιμο τοῦ διαβόλου φανερώνει τήν ἐχθρότητα τοῦ κατηγούμενου πρὸς τόν δυνάστη τῆς ἀνθρωπότητας.

● **Στροφή πρὸς τά ἀνατολικά τοῦ κατηγούμενου.** Ἡ ἀνατολή συμβολίζει τόν Χριστό (Λουκᾶ 1,78), τό φῶς τό ἀληθινό (Ιωάν. 1,9), τό φῶς τοῦ κόσμου (Ιωάν. 8,12). Ὅπως ὁ ἥλιος ἔρχεται ἀπὸ τήν ἀνατολή, ἔτσι καί

τό φῶς τοῦ Θεοῦ ταυτίζεται μέ τήν ἀνατολή. Ὁ βαπτιζόμενος γιά νά δεῖξει τήν ἐνταξή του στή χορεία τῶν χριστιανῶν καί τήν προσδοκία τοῦ φωτισμοῦ του ἀπὸ τόν Θεό στρέφεται πρὸς τήν ἀνατολή.

● **Σύνταξη μέ Χριστό.** Ὁ ιερέας ρωτᾷ καί πάλι πολλές φορές τόν κατηγούμενο νά ἐκφρασθεῖ ἐλευθερα ἐάν τώρα θέλει νά ἐνταχθεῖ μέ τόν Χριστό: «συντάσσει τῷ Χριστῷ;» καί «συνετάξω τῷ Χριστῷ;». Ἡ ἐπανειλημμένη ἐρώτηση ἐκφράζει τήν ἐλευθερία τοῦ κατηγούμενου καί τήν σίγουρη ἐνταξή του στούς ἀκολούθους τοῦ Χριστοῦ. Μετά ἀκολουθεῖ ἡ ἐκφραση τῆς πίστεως μέ τήν ἀπαγγελία τοῦ «Πιστεύω». Στή συνέχεια ὁ ιερέας ζητᾷ ἀπὸ τόν κατηγούμενο νά προσκυνήσει τόν Χριστό: «Καί προσκύνησον αὐτῷ». Στήν ἀρχαία Ἐκκλησία ἔκλινε τά γόνατα ὁ κατηγούμενος προσκυνώντας τόν ἴδιο τόν Θεό, τόν Χριστό.

● **Ἡ ἁγία κολυμβήθρα.** Ἡ ἁγία κολυμβήθρα συμβολίζει τόν τάφο τοῦ Χριστοῦ, γιατί σύμφωνα μέ τόν ἀπόστολο Παῦλο μέ τή βάπτισμα «συνετάφημεν τῷ Χριστῷ» (Ρωμ. 6,3-4). Ἐπίσης συμβολίζει τήν Ἐκκλησία, ἐπειδή ἡ Ἐκκλησία ὡς πνευματικὴ μήτρα μᾶς ἀναγεννᾷ.

● **Τό νερό.** Όπως τό νερό καθαρίζει τίς ἀκαθαρσίες τοῦ σώματος, ἔτσι καί ἡ βάπτισις μᾶς καθαρίζει ἀπό τίς ἀμαρτίες. Τό νερό τῆς ἁγίας κολυμβήθρας συμβολίζει τόν θάνατο καί τήν ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Όπως τό νερό τοῦ Κατακλυσμοῦ κατέστρεψε τήν ἀμαρτωλή ἀνθρωπότητα ἡ τό νερό τῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσης κατέστρεψε τόν Φαραώ, ἔτσι καί τό νερό τῆς βαπτίσεως καταστρέφει τήν κάθε ἀμαρτία τοῦ βαπτιζομένου καί τήν ἐπιρροή τοῦ σατανά ἐπάνω του. Όπως τό νερό (ἄβυσσος) μέ τήν παρουσία (ἐπέφερετο) τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Γέν. 1,2) ἔγινε ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, ἔτσι καί τό νερό τῆς βαπτίσεως μέ τόν ἐρχομό τοῦ ἰδίου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος προσφέρει τήν ἀναγέννηση (Ιωάν. 3,3-5) τοῦ βαπτιζομένου.

● **Ἐπορριστικό ἔλαιον.** Τό λάδι ἀγιάζεται μέ τρία ἐμφυσήματα καί σφραγίσματα γιά νά ἀπαλλαγθεῖ ἀπό τίς δυνάμεις τοῦ σκότους, νά καταστῆ ἐξαγιαστικό καί ἀνακαινιστικό καί νά ἀγιάσει τόν κατηγούμενο ἀπαλλάσσοντάς τον ἀπό δαιμονικές ἐπιρροές. Ἐπειδὴ αὐτό τό λάδι ἐξορκίζει (διώχνει) τίς πονηρές δυνάμεις ὀνομάζεται ἐπορριστικόν ἔλαιον. Τό ἐπορριστικόν ἔλαιον ρίχνεται τρεῖς φορές σταυροειδῶς στό νερό τῆς ἁγίας κολυμβήθρας μέ τή δοξολογική λέξη “Ἄλληλουῖα” (δόξα στόν Κύριο) γιά νά τελειωθεῖ ὁ καθαγιασμός του. Ἐπίσης ὁ ἱερέας χρίει μέ τό λάδι σταυροειδῶς μέ τά τρία δάκτυλα ὅλα τά μέρη τοῦ σώματος τοῦ βαπτιζομένου, στό μέτωπο, στό στήθος, στό στόμα, στά αὐτιά, στήν πλάτη, στά χέρια, στά πόδια γιά ὀλοκλήρωση τῆς ἀπελευθέρωσης (ἐξορκισμοῦ-ἐπορρισμοῦ) ἀπό τίς σκοτεινές δυνάμεις. Τό ἔλαιον συμβολίζει τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν βαπτιζόμενον. Μέ τή βάπτισις ὁ ἀμαρτωλὸς ἄνθρωπος ἀποκαταλλάσσει τή σχέση του μέ τόν Θεό καί ἀποκαθίσταται-συμφιλιώνεται. Ἐπειδὴ στήν ἀρχαία ἐποχὴ ἀλειφον μέ λάδι τοὺς παλαιστῆς στά γυμναστήρια γιά νά τονωθεῖ το σώμα τους καί νά διαρκεῖ πιό πολὺ ὁ ἀγώνας, ἔτσι καί μέ τό λάδι τῆς βαπτίσεως συμβολίζεται ὅτι ὁ βαπτιζόμενος ἀπὸ τή βάπτισις καί μετὰ γίνεται ἀθλητῆς τοῦ πνευματικοῦ ἀγώνα.

● **Τριπλὴ κατάδυση καί ἀνάδυση.** Ἡ τριπλὴ κατάδυση καί ἀνάδυση συμβολίζει τόν τριήμερο ἐνταφιασμό καί τήν ἀνάστασις τοῦ Κυρίου: «εἰς τόν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν...» (Ρωμ. 6,3). Ἐπίσης συμβολίζει τόν θάνατο τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου καί τήν ἀνάστασις τοῦ νέου.

● **Ἐπίκλησις Τριαδικοῦ Θεοῦ.** Σύμφωνα μέ τά λόγια τοῦ Κυρίου ἡ βάπτισις γίνεται στό ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος (Ματθ. 28,19). Ἡ ἐπίκλησις τῆς Ἁγίας Τριάδος φανερώνει ὅτι, ὅπως ὁ Τριαδικὸς Θεὸς ἐπλασε τόν ἄνθρωπο, ἔτσι ὁ ἴδιος Θεὸς ἀναπλάθει τόν ἄνθρωπο στήν Ἐκκλησία Του.

● **Τριχοκουρία.** Ἡ σταυρόσχημη κουρά τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς τοῦ βαπτισθέντος σημαίνει τήν ἀφιέρωσή του στόν Θεό. Ὑπῆρχε στοὺς εἰδωλολάτρες καί στοὺς ἰου-

δαίους (Ἀριθμ. 6,13, Πράξ. 18,18 καί 21,23-26) τό ἔθιμο-τάμα νά ἀφιερώνουν κομμένα μαλλιά στόν Θεό. Οἱ δούλοι στήν ἀρχαία ἐποχὴ κουρευόνταν ἐντελῶς γιά νά δείξουν ὅτι ἀνήκουν σέ κάποιον κύριο. Ἡ προσφορά τῶν πρώτων μαλλιῶν (ἀπαρχή) στόν Θεό ἀποτελεῖ σύμβολο τῆς πλήρους ἀφιέρωσης σ’ Αὐτόν καί ἐκφραση εὐχαριστίας γιά τήν ἀναγέννηση τοῦ βαπτίσματος.

● **Ἐνδύση.** Μετὰ τή βάπτισις ντύνουν τόν βαπτιζόμενον μέ καινούρια λευκά ρούχα. Τά λευκά ρούχα συμβολίζουν τήν καθαρὴ ψυχὴ τοῦ βαπτισμένου καί τόν ἐρχομό τοῦ Χριστοῦ (Γαλ. 3,27: «ὅσοι εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε») καί τῆς φωτεινῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τό λευκὸ συμβολίζει τή χαρὰ τῆς Ἀνάστασης καί τή δόξα τῆς Μεταμόρφωσης τοῦ Χριστοῦ. Τό λευκὸ ὑποδεικνύει στόν βαπτισμένο τόν ἀγώνα πού πρέπει νά κάνει στό ἐξῆς γιά νά κρατήσῃ καθαρὴ τήν ψυχὴ του.

● **Χορός.** Μέ τό ψάλσιμο τοῦ «ὅσοι εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε», ὁ ἱερέας μέ τόν ἀνάδοχο καί τόν βαπτισμένο περιφέρονται κυκλικά γύρω ἀπὸ τήν ἁγία κολυμβήθρα. Ὁ χορὸς αὐτὸς εἶναι τριπλὸς εἰς τύπον τῆς Ἁγίας Τριάδος καί ἐκφράζει τή χαρὰ τῶν ἀνθρώπων καί ὄλων τῶν ἀγγέλων γιά τήν εἴσοδο ἑνὸς πλανημένου προβάτου στή μάντρα τοῦ Χριστοῦ, στήν Ἐκκλησία. Ὁ Χριστὸς εἶπε ὅτι «χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῶ μετανοοῦντι» (Λουκᾶ 15,10). Ὁ εὐδύμος χορὸς μᾶς παραπέμπει στή χαρὰ τοῦ γάμου καθότι κι ἐδῶ ἔχουμε πνευματικὸ γάμο, τήν ἔνωσις τοῦ νεοφωτιστοῦ μέ τόν νυμφίον Χριστό.

● **Λαμπάδες.** Στόν νεοφώτιστο προσφερόταν ἀναμμένη λαμπάδα. Μέ τόν σημερινὸ νηπιοβαπτισμό καλὸ εἶναι τὴ λαμπάδα νά τὴν κρατᾷ ὁ ἀνάδοχος. Ἡ φωτοχυσία τῶν λαμπάδων συμβολίζει τό φῶς τοῦ Χριστοῦ πού ἔλαβε ὁ βαπτισμένος καί τὴν χαρὰ τοῦ οὐρανοῦ καί τῶν χριστιανῶν γιά τὴν εἴσοδο του στήν Ἐκκλησία. Στήν ἀρχαία Ἐκκλησία ἀνάθαν ὅλοι οἱ χριστιανοὶ λαμπάδες στό νὰο κατὰ τά Φῶτα καί τὴ Λαμπρὴ, πού γίνονταν οἱ περισσότερες βαπτίσεις. Ἡ φωτοχυσία ἐπίσης ὑπενθυμίζει στόν νεοφώτιστο ὅτι στό μέλλον πρέπει νά ζεῖ κατὰ τά λόγια τοῦ Χριστοῦ φωτεινά: «οὕτω λαμψάτω τό φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἰδῶσιν ὑμῶν τά καλὰ ἔργα καί δοξάσωσι τόν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. 5,16).

● **Σταυρός.** Μέ τό κρέμασμα τοῦ Σταυροῦ στό λαιμό τοῦ νεοφωτιστοῦ συμβολίζεται ὅτι ὁ νέος χριστιανός, σύμφωνα μέ τά λόγια τοῦ Χριστοῦ «εἰ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν καί ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ καί ἀκολουθεῖτω μοι» (Ματθ. 16,24), ἀκολουθεῖ τόν Χριστό σηκώνοντας στό ἐξῆς τό σταυρό του. Ὁ Σταυρὸς ὡς ἱερὸ ἀντικείμενον προστατεύει τόν χριστιανὸ ἀπὸ τίς ἐπιθέσεις τοῦ πονηροῦ. ■

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΥ ΡΟΥΣΤΩΦ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ

ΚΑ΄ Έκδοση τῆς διασκευῆς ἀπό τὰ ρωσικά ἀπό τὴν Ἱερά Μονή Παρακλήτου, Ὁρωπός Ἀττικῆς 2005 (σελ. 15-17).

Πόλεμος λογισμῶν

Από τούς πονηρούς λογισμούς πού πολεμοῦν τόν ἄνθρωπο, τρεῖς εἶναι οἱ πιό σκληροί: τῆς ἀπιστίας, τῆς βλασφημίας καί τῆς πορνείας.

Γιὰ νά κοπάσει αὐτός ὁ πόλεμος, πρέπει πρῶτα νά γνωρίζεις πότε ἁμαρτάνεις καί πότε ὄχι: Δέν ἁμαρτάνεις ὅταν ὁ νοῦς, ἡ βούλησις, δέν συγκατατίθεται στούς λογισμούς, πολύ περισσότερο ὅταν τούς ἀποστρέφεται ἢ τούς περιφρονεῖ. Ἄμαρτάνεις, κάποτε καί θανάσιμα, ὅταν ὁ νοῦς αὐτοπροαίρετα συγκατατεῖ τούς λογισμούς καί ἡ καρδιά ἠδύνηται καί εὐχαριστεῖται μ' αὐτούς. Ὅποιος πολεμεῖται ἀπό πονηρούς λογισμούς καί δέν τούς ἀποδέχεται, ταρασσεται ὅμως νομίζοντας ὅτι ἁμάρτησε, αὐτός εἶναι μικρόψυχος, ἐμπαίζεται ἀπό τόν διάβολο καί δέν γνωρίζει νά διακρίνει μεταξύ προσβολῆς καί συγκαταθέσεως.

Μήν παραξενεύεσαι πού οἱ ἴδιοι λογισμοί φέρνουν μαζί τους καί θάνατο καί ζωή, αἰώνιο θάνατο ἢ αἰώνια ζωή. Σ' ἐκεῖνον πού τούς ἀποδέχεται προκαλοῦν θάνατο. Σ' ἐκεῖνον πού τούς ἀποστρέφεται καί τούς πολεμᾷ χαρίζουν ζωή καί αὐξάνουν τόν μισθό του στόν οὐρανό.

Συμβαίνει κάποτε νά ἔρχονται λογισμοί ἀπιστίας ἢ βλασφημίας κατά τοῦ Θεοῦ, τῆς Ἱεραγίας Θεοτόκου ἢ τῶν ἁγίων. Καμμιά φορά, ἀντικρύζοντας τά ἄχραντα καί θεῖα Μυστήρια ἢ τίς ἁγίες εἰκόνες, πέφτουν ἐπάνω σου σάν μαῦρο σύννεφο βλάσφημες σκέψεις. Περιφρόνησε αὐτούς τούς λογισμούς. Ἀδιαφόρησε. Μήν ἀνησυχεῖς καί μή θλίβεσαι, γιατί ἔτσι χαροποιεῖς τόν διάβολο. Τοῦ ἀρκεῖ νά σέ βλέπει θλιμμένο καί συγχυσμένο, ἄν δέν κατορδῶσει κάτι χειρότερο. Θά ἐπαυξήσει τότε τούς λογισμούς σου, γιὰ νά ἐξουθενώσει τελείως τή συνειδήσή σου. Ὅταν ὅμως σέ δεῖ νά περιφρονεῖς τούς βλάσφημους λογισμούς, θά ἀπομα-

κρυνθεῖ ντροπιασμένος. Πρόσεξε, καί θά διαπιστώσεις ὅτι καί τὰ τρία εἶδη τῶν λογισμῶν γεννιοῦνται συχνά ἀπό τήν κατάκριση. Μήν κατακρίνεις τόν ἀδελφό σου καί θά καταφέρεις γενναῖο πλήγμα στούς πονηρούς λογισμούς. Ἐπειδή ὅμως ὁ πόλεμος τῶν λογισμῶν ταλαιπωρεῖ συνήθως τούς ὑπερηφάνους καί φθονερούς, ὁ πιό σίγουρος τρόπος γιὰ ν' ἀπαλλαγεῖς ἀπ' αὐτόν εἶναι νά καλλιεργήσεις μέσα σου τήν ταπεινώση καί τήν ἀκακία.

Οἱ ἅγιοι Πατέρες διδάσκουν καί ὑποδεικνύουν τά μέσα καί τούς τρόπους πού θά χρησιμοποιοῦν γιὰ νά νικήσεις τούς λογισμούς καί νά καταισχύνεις τούς δαίμονες πού τούς σπέρνουν μέσα σου:

- ❖ Νά τούς φανερώνεις στόν πνευματικό σου μέ τήν ἐξομολόγηση.
- ❖ Νά προσεύχεσαι στόν Κύριο μέ θέρμη, ἀναθέτοντας σ' Ἐκεῖνον τήν ἀσθένειά σου καί ὁμολογώντας τήν ἀδυναμία σου.
- ❖ Νά καλλιεργεῖς μέσα σου τή συντριβή τοῦ νοῦ, τήν αὐτομεψία καί, γενικά, ταπεινό φρόνημα.
- ❖ Ν' ἀγαπήσεις τή νηστεία, πού θανατώνει πρό παντός τούς σαρκικούς λογισμούς.
- ❖ Ν' ἀγαπήσεις τούς σωματικούς κόπους καί μόχθους, πού ταπεινώνουν τό σῶμα καί πνίγουν μέσα στόν ἰδρώτα σου τίς πανουργίες τῶν δαιμόνων.
- ❖ Νά ζεῖς συνέχεια μέ τή μνήμη τοῦ θανάτου καί τῆς φοβερῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ.
- ❖ Ν' ἀντιπαραθέτεις στούς ρυπαρούς λογισμούς ἄλλους λογισμούς, ὑγιεῖς καί θεαρέστους.
- ❖ Τέλος, ἄν εἶσαι δυνατός, περιφρόνησε καί περιγέλασε τούς λογισμούς, κι ὕστερα προσπέρασε τους ἀδιάφορα.

Ὁ τελευταῖος αὐτός τρόπος ἐξευτελίζει τελείως τούς δαίμονες.

Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΟΥ ΝΗΠΙΟΒΑΠΤΙΣΜΟΥ

τοῦ Ἀρχιμ. Ἀγυουσίνου Γ. Μύρου, Δρ. Θ.

Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῶν προτεσταντικῶν κυρίως, ἀλλὰ καὶ ἄλλων αἰρετικῶν ἀντιλήψεων, καθὼς ἐπίσης καὶ τῆς ἔντονης κυριαρχίας τῆς λογοκρατίας, τίθεται συχνὰ τὸ ἐρώτημα, ἐὰν ὁ νηπιοβαπτισμὸς εἶναι σύμφωνος μὲ τὸ ἀποκεκαλυμμένο θέλημα τοῦ Θεοῦ. Πίσω ἀπὸ τὸ ἐρώτημα αὐτὸ κρύβεται ἡ ἀμφισβήτηση τῆς πρακτικῆς στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία νὰ βαπτίζονται τὰ νέα τῆς μέλι στὴν νηπιακὴ ἡλικία καὶ ἡ ἐνθάρρυνση νὰ ἐγκαταλειφθεῖ ἡ μακραιώνη αὐτὴ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση. Ὡς βασικὰ ἐπιχειρήματα προβάλλονται ἡ θεωρούμενη ἔλλειψη ἀγιογραφικῶν μαρτυριῶν, ἡ θεωρούμενη διαπίστωση ὅτι ὁ νηπιοβαπτισμὸς ἦταν ἄγνωστος στοὺς ἀποστολικούς χρόνους καὶ στοὺς ἐπομένους τρεῖς αἰῶνες, καί, τέλος, ἡ ἀπουσία τῆς ἐλεύθερης βούλησης στὰ νήπια.

Ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ἰσχύουν τὰ παραπάνω ἐπιχειρήματα θὰ τὸ ἐρευνήσουμε στὴν συνέχεια.

1. Ἡ μαρτυρία τῶν Ἁγίων Γραφῶν.

Ὅσο κι ἂν ἐρευνήσει κάποιος τὶς Ἁγίες Γραφές, εἶναι ἀδύνατο νὰ βρεῖ σ'αὐτὲς ρητὴ ἐντολή, μὲ τὴν ὁποία νὰ ἀπαγορεύεται ὁ νηπιοβαπτισμὸς. Δὲν ὑπάρχει βέβαια καὶ ρητὴ ἐντολή μὲ τὴν ὁποία νὰ συστήνεται. Κι αὐτὸ, διότι γιὰ τοὺς πιστοὺς τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ὁ νηπιοβαπτισμὸς δὲν ἀποτελοῦσε πρόβλημα. Ὑπῆρχε ἡ βεβαιότητα ὅτι τὰ νέα τῆς μέλι μπορούσαν νὰ βαπτισθοῦν σὲ ὅποιαδήποτε ἡλικία κι ἂν εὑρίσκοντο, ἀκόμη καὶ στὴν νηπιακὴ. Οἱ ἀγιογραφικὲς μαρτυρίες γιὰ τὴν ἀμετακίνητη αὐτὴ πεποίθηση τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ποικίλες.

Τὰ εὐαγγελικὰ καὶ ἀποστολικὰ κείμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης μᾶς διδάσκουν ὅτι τὸ χριστιανικὸ βάπτισμα εἶναι τὸ ἀπαραίτητο σημάδι τῆς Νέας Διαθήκης, τὴν ὁποία ἔκαμε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μὲ τὸν Νέο Ἰσραὴλ, ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἀπαραίτητο σημάδι τῆς Παλαιᾶς Του Διαθήκης ἦταν ἡ περιτομή. Ὅταν ὁ Χριστὸς, λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνάληψή του, παραγγέλλει στοὺς μαθητὲς του νὰ «μαθητεύσουν πάντα τὰ

ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Μτθ. 28,19), θέτει ὡς πρώτη καὶ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν ἔνταξή τους στὸν Νέο Ἰσραὴλ, στὴν Ἐκκλησία, τὴν βάπτισή τους. Ἔτσι τὸ βάπτισμα γίνεται τὸ ἀπαραίτητο σημάδι τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ παρόμοιο τρόπο καὶ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἡ περιτομὴ ἀποτελοῦσε τὸ ἀπαραίτητο σημάδι ἐκείνων ποὺ ἀνήκαν στὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ. Εἶναι γνωστὸ ὅτι στὴν Π. Διαθήκη ὁ Θεός, ὄχι ἀπλῶς ἐπέτρεπε στὰ νήπια νὰ δεχθοῦν τὴν περιτομή, ἀλλὰ ρητὰ ἐντελλόταν νὰ ὑποβληθεῖ στὴν περιτομὴ κάθε ἀγόρι κατὰ τὴν ὀγδόη ἡμέρα μετὰ τὴν γέννησή του (Γεν. 17,9-14). Γιατὶ λοιπὸν στὴν Κ. Διαθήκη νὰ ἀποκλείσει ὁ Θεὸς τὰ νήπια νὰ γίνουν μέλη τῆς Ἐκκλησίας του; Αὐτὴ ἡ πρακτικὴ τῆς περιτομῆς στὴν Π. Διαθήκη ἀποτελεῖ ξεκάθαρη ἀγιογραφικὴ κατοχύρωση τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ.

Ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη εἶναι ιδιαίτερα ἀξιοπρόσεκτος ὁ λόγος τὸν ὁποῖο ἀπηύθυνε ὁ ἀπόστολος Πέτρος στὸ πλῆθος ποὺ παρακολουθοῦσε τὸ γεγονός τῆς Πεντηκοστῆς: «Μετανοήσατε καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὑμῖν γὰρ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακράν» (Πρξ. 2,38-39). Τὸ πρῶτο μέρος τοῦ χωρίου ἀποτελεῖ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐπιχείρημα τῶν Προτεσταντῶν ἐναντίον τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ. Ὅμως οἱ ἴδιοι ἀποφεύγουν

ἐπιμελῶς νὰ ἀναφερθοῦν καὶ στὴ συνέχεια τοῦ χωρίου, στὴν ὁποία ρητὰ λέγεται ὅτι ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν λήψη τοῦ ἁγίου Πνεύματος μὲ τὸ βάπτισμα ἀφορᾷ καὶ στὰ τέκνα τους ἀνεξαρτήτως ἡλικίας.

2. Ὁ νηπιοβαπτισμὸς γνωστὸς στὴν Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καὶ ἀδιάκοπα.

Ὁ νηπιοβαπτισμὸς ἀποτελεῖ πράξη τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοὺς ἀποστολικούς χρόνους καὶ ἀδιάκοπα μέχρι καὶ σήμερα. Εἶναι πολὺ γνωστὲς οἱ περιπτώσεις βα-

πίστεως ὄλων τῶν μελῶν τῆς οικογένειας τοῦ Κορνηλίου (Πρξ. 10,48), τῆς Λυδίας (Πρξ. 16,15), τοῦ δεσμοφύλακος τῶν Φιλίππων (Πρξ. 16,31-34), τοῦ ἀρχισυναγώγου Κρίσπου (Πρξ. 18,8) καὶ τοῦ Στεφανᾶ (Α΄ Κορ. 16,15), στὶς ὁποῖες θὰ ὑπῆρχαν μικρὰ παιδιὰ καὶ νήπια. Ἄν στὴν ἐποχὴ αὐτὴ οἱ βαπτίσεις τῶν ἐνηλίκων ἀποτελοῦν τὸν κανόνα, αὐτὸ ἐξηγεῖται ἀπὸ τὸ ὅτι οἱ πρῶτοι ποὺ προσέρχονται στὴν Πίστη εἶναι ἐνήλικες, πολλοὶ μάλιστα ἔγγαμοι μὲ ἀπίστους συντρόφους, γεγονός ποὺ δυσκολεῖ ἀκόμη περισσότερο τὴν βάπτισμα τῶν νηπίων. Ὅμως, ἀπὸ τὴν εἰδικὴ αὐτὴ κατάσταση ποὺ ἐπικρατοῦσε, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ συμπεράνει ὅτι ἡ πράξη τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ ἦταν ἄγνωστη. Οἱ παραπάνω ἀγιογραφικὲς μαρτυρίες βεβαιώνουν τὸ ἀντίθετο. Περισσότερο ὅμως βεβαιώνεται ἡ πράξη αὐτὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν συνέχειά της, ὅπως μαρτυρεῖται ἀπὸ τοὺς μεταποστολικούς καὶ λίγο μεταγενέστερους πατέρες.

Ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος (130-202 μ.Χ) γράφει: «Διότι αὐτός [ὁ Χριστός] ἦρθε στὴ γῆ γιὰ νὰ μᾶς σώσει ὅλους δι' αὐτοῦ - ὅλους, λέγω, ποὺ θὰ ἀναγεννηθοῦν δι' αὐτοῦ ἐν Θεῷ - νήπια παιδιὰ, ἐφήβους, νέους καὶ γέροντες. Ἦλθε λοιπὸν γιὰ κάθε ἡλικία, γενόμενος νήπιος γιὰ τὰ νήπια, καθαγιαζοντας τὸ παιδί γιὰ τὰ παιδιὰ..., γενόμενος πρὸς αὐτὰ ταυτόχρονα παράδειγμα εὐσεβείας, ἀρετῆς καὶ ταπεινώσεως» (Κατὰ Αἰρέσεων, 2' PG 7,783-784). Ὁ Ὀριγένης μεταφέρει

τὴν ἀποστολικὴ παράδοση γράφοντας: «Μπορεῖ κάποιον παιδί ποὺ μόλις γεννήθηκε νὰ ἀμαρτήσῃ; Κι ὅμως, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τοὺς Ψαλμοὺς (50,5-7) καὶ τὸν Ἰώβ (14,4) ἔχει ἀμαρτία, γιὰ τὴν ὁποία πρέπει νὰ προσφέρῃ κάποια θυσία... Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία ἔλαβε ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους τὴν παράδοση νὰ βαπτίζονται καὶ τὰ παιδιὰ. Οἱ ἄνθρωποι, στοὺς ὁποίους παραδόθηκαν τὰ ἱερὰ Μυστήρια, γνώριζαν ὅτι μέσα στὸν καθένα μας ὑπῆρχε ἔμφυτη ἡ μόλυνση τῆς ἀμαρτίας, ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ ξεπλυθῇ δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος» (Σχόλια εἰς Ρωμαίους 5,19' PG 14,1047). Ὁ ἅγιος Κυπριανός (200-258) τονίζει: «Ἀπὸ αὐτὴ τὴν πνευματικὴ περιτομὴ [τὸ Βάπτισμα] δὲν πρέπει νὰ ἐμποδίζεται κανεὶς... κανεὶς δὲν πρέπει νὰ κρατῆται μακριὰ ἀπὸ τὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος..., τὸ ὁποῖο, ἀφοῦ τηρήθηκε καὶ διατηρήθηκε χάριν ὄλων μας, πιστεύουμε ὅτι ἀκόμα περισσότερο πρέπει νὰ τηρηθῇ γιὰ τὰ βρέφη καὶ τὰ νεογέννητα, τὰ ὁποῖα ἔνεκεν

αὐτῆς καθεαυτῆς τῆς θέσεώς τους χρῆζουν περισσότερο τῆς βοήθειάς μας καὶ τοῦ Θεοῦ ἐλέους» (Epistula LVIII).

3 Μὲ τὸ Βάπτισμα τοῦ νηπίου δὲν καταργεῖται ἡ ἐλεύθερη βούλησή του.

Στὴν περίπτωσή τῶν νηπίων δὲν τίθεται καθόλου θέμα ἐλευθέρως βουλήσεως, διότι αὐτὴ δὲν μπορεῖ καθόλου νὰ ἐκδηλωθεῖ, ὄχι μόνον γιὰ τὸ βάπτισμα, ἀλλὰ καὶ γιὰ καμμία ἄλλη ἐπίδραση ἐπάνω τους. Μὲ τὴν ἴδια λογικὴ ποὺ κάποιοι ἀρνοῦνται τὸ βάπτισμα στὰ νήπια, κάποιοι ἄλλοι θὰ μπορούσαν νὰ ἀρνηθοῦν σ' αὐτὰ τὴν παροχὴ συγκεκριμένης τροφῆς, ἐνδυμασίας, φαρμάκων, καὶ στὰ μεγαλύτερα παιδιὰ τὴν ἀποστολὴ στὸ νηπιαγωγεῖο, στὸ σχολεῖο. Ὅλες αὐτὲς οἱ ἐνέργειες θεωροῦνται ἀπαραίτητες γιὰ τὸ

καλῶς νοούμενο συμφέρον τοῦ παιδιοῦ καὶ ἐπιβάλλονται χωρὶς τὴν συγκατάθεσή του. Πολὺ δὲ περισσότερο θὰ πρέπει νὰ ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ διάβολος καὶ οἱ δορυφόροι του δὲν ἔχουν κανένα ἀπολύτως ἐνδοιασμὸ νὰ ἐπέμβουν καὶ νὰ προξενήσουν τὴν ὁποιαδήποτε βλάβη στὸ ἀφύλακτο ἀπὸ τὴν θεία χάρι νήπιο. Ἐπομένως δὲν πρόκειται γιὰ δυνατότητα ἐπιλογῆς τοῦ νηπίου, ἀλλὰ γιὰ δυνατότητα ἐπιλογῆς αὐτῶν ποὺ τάχθηκαν νὰ προστατεύουν τὸ νήπιο, σχετικὰ μὲ τὸ ποιὲς δυνάμεις θὰ ἐνεργήσουν ἐπάνω του, τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦ διαβόλου. Ἐξ ἄλλου, ὅταν τὸ νήπιο ἐνηλικιωθεῖ καὶ θελήσει νὰ

ἐγκαταλείψει τὴν Ἐκκλησία μπορεῖ ἐλεύθερα νὰ τὸ κάνει.

Ἀξίζει νὰ κλείσουμε τὴν σύντομη αὐτὴ μελέτη μὲ τὴν ὁμολογία ἑνὸς πρῶην προτεστάντη, τοῦ Ματθαίου Γκάλλατιν, ὁ ὁποῖος γιὰ χρόνια δίδασκε ἐναντίον τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ, ἀλλὰ μετὰ τὴν μεταστροφή του γράφει: «Ἀνακάλυψα ὅτι ὅλοι αὐτοὶ - ὁ Εἰρηναῖος, ὁ Ὀριγένης, ὁ Κυπριανός καὶ ἄλλοι - τιμοῦσαν τὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ὡς θεόπνευστα κείμενα καὶ θεωροῦσαν τὶς ἀπόψεις αὐτῆς περὶ τοῦ Βαπτίσματος καὶ τῆς σωτηρίας τῶν νηπίων ἀπόλυτα σύμφωνες μὲ τὰ κείμενα αὐτά... Πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἔχω περάσει πολλὰ ὥρες γονατιστὸς κλαίγοντας καὶ παρακαλώντας τὸν Θεὸ νὰ μὲ συγχωρήσῃ ποὺ συκοφάντησα τοὺς ἁγίους Του. Καὶ ὅλα αὐτὰ στὸ ὄνομα μιᾶς ιδέας, ποὺ δὲν ὑπῆρχε κἄν τὰ πρῶτα χίλια πεντακόσια χρόνια τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας» (Διψῶντας γιὰ τὸν Θεό, σ. 202). ■

.....
Ὁ διάβολος καὶ οἱ δορυφόροι του δὲν ἔχουν κανένα ἀπολύτως ἐνδοιασμὸ νὰ ἐπέμβουν καὶ νὰ προξενήσουν τὴν ὁποιαδήποτε βλάβη στὸ ἀφύλακτο ἀπὸ τὴν θεία χάρι νήπιο.

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ

του Ίωάννου Τσερεβελάκη, φιλολόγου-θεολόγου

Αρχή και κέντρο όλων των μυστηρίων της Έκκλησίας μας είναι το Άγιο Βάπτισμα, διότι μ' αυτό ο άνθρωπος γίνεται χριστιανός, μέλος της Έκκλησίας του Χριστού. Συστατική γενέθλια πράξη του Βαπτίσματος είναι η Βάπτισμα του Κυρίου μας από τον Ίωάννη τον Πρόδρομο στον Ίορδάνη ποταμό. Έξάλλου, λίγο πριν από την Ανάληψή Του, ο Χριστός παρήγγειλε στους μαθητές Του λέγοντάς τους: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τά έθνη, βαπτίζοντες αυτούς εις τό όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος» (Ματθ. 28,19). Τό Βάπτισμα, λοιπόν, είναι θεμελιωμένο στή ζωή και τή διδασκαλία του Χριστού και γι' αυτό αποτέλεσε από τά πρώτα χριστιανικά χρόνια τό μυστήριο, μέ τό όποιο ό άνθρωπος λαμβάνει τή χάρη του Θεού, αναγεννιέται και γίνεται κοινωνός της νέας ζωής που εγκαινίασε ό Χριστός μέ τή Σάρκωση, τή Βάπτισμα, τή Σταύρωση και τήν Ανάστασή Του. Ο Ίδιος ό Χριστός είχε πει ότι: «έάν μή τις γεννηθῆ έξ ύδατος και Πνεύματος, ου δύναται είσελθείν εις τήν Βασιλείαν του Θεού».

Στήν κολυμβήθρα, λοιπόν, γεννιέται ό νέος άνθρωπος, γι' αυτό και ή ημέρα της βαπτίσεως είναι ή γενέθλια ήμέρα του. Μέ τό βάπτισμα ό βαπτιζόμενος απαλλάσσεται από τό προπατορικό άμάρτημα και δέχεται ως θεία δωρεά τή ζωή και τό φως του Χριστού, πράγμα που τόν καθιστά υπεύθυνο φύλακα και εργάτη των έντολων Του. Έτσι τό Βάπτισμα δέν είναι μία πράξη μαγική, αλλά μία δυνατότητα που γιά νά καρποφορήσει, απαιτεί τόν προσωπικό άγώνα. Έπειδή όμως, τό νήπιο δέν έχει επίγνωση της σημασίας του Μυστηρίου, έναπόκειται στους γονείς και στον άνάδοχο νά τό καθοδηγήσουν στό δρόμο του Χριστού μέ τις συμβουλές και τις παραινέσεις τους, προπάντων όμως μέ τό παράδειγμά τους.

Μαζί μέ τό Βάπτισμα τελείται από τόν ιερέα και τό μυστήριο του Χρίσματος του βαπτιζόμενου μέ Άγιο Μύρο. Άπαρχή αυτού του Μυστηρίου αποτε-

λει ή κάθοδος του Αγίου Πνεύματος «έν είδει περιστερᾶς» κατά τήν ώρα της Βάπτισμα του Χριστού. Ο Χριστός χρίστηκε όχι μέ μύρο αισθητό ή μέ λάδι, αλλά μέ τό νοητό μύρο του Πνεύματος. Γι' αυτό υπάρχει στήν Έκκλησία μας ή ιερή συνήθεια νά τελείται τό μυστήριο του Χρίσματος μέ τό όποιο ό νεοφώτιστος λαμβάνει τή «σφραγίδα της δωρεᾶς του Αγίου Πνεύματος» και γίνεται «κεχρισμένος», δηλαδή αληθινά χριστιανός, αφού φέρει τή σφραγίδα του Αγίου Μύρου, τό όρατό σημείο του Πνεύματος.

Τελετουργία και συμβολισμοί:

Η ακολουθία του βαπτίσματος αποτελείται:

α') Από τήν προετοιμασία για τό Βάπτισμα, όπου δεσπόζουν οι έξορκισμοί και οι τελετές της απόταξης του διαβόλου και της σύνταξης του νεοφώτιστου μέ τόν Χριστό. Ο άνάδοχος αποκηρύσσει τό σατανά στραμμένος προς τή δύση, που συμβολίζει τό βασίλειο του σκότους, ένώ άπαγγέλλει τό σύμβολο της Πίστεως στραμμένος προς τήν ανατολή, που συμβολίζει τόν Χριστό, ό όποιος είναι τό αληθινό φως.

β') Από τήν κυρίως τελετή της Βαπτίσεως, της οποίας τό βασικότερα σημεία είναι: ό καθαγιασμός του ύδατος, ή επάλειψη του βαπτιζόμενου μέ λάδι, ή τριπλή κατάδυση στό νερό, τό χρίσμα, ή τριχοκουρία, ή ένδυση και ό κύκλος γύρω από τήν κολυμβήθρα. Η τελετή στό σύνολό της, καθώς και τά υλικά που χρησιμοποιούνται, ύποκρύπτουν βαθύτατους συμβολισμούς.

Τό νερό: Άποτελεί τό βασικό στοιχείο του Βαπτίσματος. Η τριπλή βύθιση στό νερό στό όνομα της Αγίας Τριάδος σημαίνει τή συμμετοχή του στό θάνατο και τήν Ανάσταση του Χριστού. Τό νερό γίνεται μέσον ψυχικού καθαρισμού, «λουτρόν παλιγγενεσίας», μέσο στό όποιο θάπτεται ό παλαιός άνθρωπος και από τό όποιο έξέρχεται αναγεννημένος ό νέος άνθρωπος, ό χριστιανός.

Τό λάδι: Σημαίνει τό έλεος και τή χάρη του Θεού,

καθώς και τή δύναμη πού λαμβάνει ο νεοφώτιστος ἐνόψει τῶν πνευματικῶν ἀγώνων γιά τήν τελείωσή του. Ἡ ἐπάλειψη ὀλόκληρου τοῦ σώματος συμβολίζει τήν ἀνάπλαση καί τήν ἀναδημιουργία τοῦ ἀνθρώπου διά τοῦ Βαπτίσματος.

Ὁ σταυρός: Δίδεται στό νεοφώτιστο εἶναι ἡ σφραγίδα τοῦ Χριστοῦ καί συμβολίζει τό πνεῦμα τῆς θυσίας καί τῆς αὐταπάρνησης, πού συνεπάγεται ἡ ἀποδοχή τῆς χριστιανικῆς ζωῆς.

Ἡ λαμπάδα: Εἶναι σύμβολο τοῦ φωτός τοῦ Χριστοῦ, τό ὁποῖο στό ἐξῆς δά πρέπει νά σκορπίζει στόν κόσμο ὁ νεοφώτιστος μέ τήν παρουσία καί τή ζωή του.

Τά ἐνδύματα: Ὀνομάζονται καί «ἐμφώτια» ἢ «φωτῖκια» καί συμβολίζουν τή λαμπρότητα τῆς ψυχῆς, τόν ἐσωτερικό φωτισμό, τό φῶς καί τό κάλλος τοῦ Χριστοῦ, πού ἐνδύθηκε ὁ νεοφώτιστος. Γι' αὐτό καί τά ἐνδύματα πρέπει νά εἶναι λευκά, γιά νά δηλώνεται μέσω τῆς λευκότητος τοῦ χρώματος ἡ καθαρότητα τῆς ψυχῆς τοῦ βαπτισθέντος.

Ἡ τριχοκουρία: Τό κόψιμο τῶν μαλλιῶν σημαίνει ὅτι πλέον ὁ νεοφώτιστος ἀνήκει στόν Θεό, εἶναι ἀφιερωμένος σ' Αὐτόν.

Σημαντικός στή Βάπτισμα εἶναι ὁ ρόλος τοῦ ἀναδόχου, ὁ ὁποῖος κρεμᾷ τό παιδί στό λαιμό του, ἀναλαμβάνει δηλαδή, μαζί μέ τούς γονεῖς τοῦ παιδιοῦ, τό καθῆκον τῆς χριστιανικῆς ἀνατροφῆς του. Γιὰ τό λόγο αὐτό ὁ ἀνάδοχος πρέπει νά εἶναι ἕνας καί νά ἐμφορεῖται ἀπό τήν ὀρθόδοξη πίστη.

Ἐπίσης, σύμφωνα μέ τήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, στό παιδί πρέπει νά δίνεται ἕνα ὄνομα, ἐνῶ καλό δά ἦταν τά παιδιά, ἀντί νά ἐορτάζουν τά γενέθλιά τους (συνήθεια ἐξάλλου δυτικοφερμένη), νά ἐορτάζουν τήν ἡμέρα τῆς πνευματικῆς τους γέννησης, δηλαδή τήν ἡμέρα τῆς Βάπτισής τους.

Τέλος, δά πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι τό Βάπτισμα ἀκολουθεῖται ἀπό τή θεία Μετάληψη τοῦ νεοφώτιστου κατά τήν πρώτη, μετά τήν τέλεση τῆς Βάπτισης θεία Λειτουργία. Τοῦτο πρέπει νά ἐπαναλαμβάνεται συχνά, ὥστε τό παιδί νά εἰσαχθεῖ στήν ἐκκλησιαστική ζωή καί νά γίνει πλήρες μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἐκκλησίας. ■

✠ ΑΠΟ ΤΗ ΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ✠

ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΤΟΥ ΣΑΡΩΦ

Πέτρου Μπότση

«Φιλοκαλία τῶν Ρώσων νηπτικῶν», Α' τεύχος:
Διδαχές ὁσίου Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ. Δ' Ἔκδοση,
Ἀθήνα 1992 (σελ. 37-42).

Τό μυστήριο τῆς Ἁγίας Τριάδος

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀνάγκη νά γνωρίζει ὅτι δέν πρέπει νά προσπαθήσει νά ἐμβαθύνει στό μυστήριο τῆς Ἁγίας Τριάδος ἀπό ἄλλο. Γιὰ νά μελετηθεῖ κανεῖς τό μυστήριο τῆς Παναγίας Τριάδος, πρέπει νά ζητήσει τή βοήθεια ἐκείνων πού διδάξαν γι' Αὐτήν: τοῦ ἁγίου Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καί τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τῶν ὁποίων ἡ μεσολάβηση εἶναι δυνατό νά ἐπισύρει στούς ἀνθρώπους τήν εὐλογία καί τό φωτισμό της.

Γιατί ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἦρθε στόν κόσμο

Οἱ λόγοι γιά τούς ὁποίους ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, ἦρθε στόν κόσμο εἶναι οἱ ἐξῆς:

1. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιά τό ἀνθρώπινο γένος: «οὕτω γάρ ἠγάπησεν ὁ Θεός τόν κόσμον, ὥστε τόν υἱόν αὐτοῦ τόν μονογενῆ ἔδωκε» (Ἰωάννης γ' 16).

2. Ἡ ἀποκατάσταση τῆς πεσμένης ἀνθρωπότητος στήν εἰκόνα καί ὁμοίωση τοῦ Θεοῦ, ὅπως διδάσκει ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία: «Ρεύσαντα ἐκ παραβάσεως, Θεοῦ τόν κατ' εἰκόνα γενόμενον, ὄλον τῆς φθορᾶς ὑπάρξαντα κρείττονος ἐπτακότα θείας ζωῆς, αὐθις ἀναπλάττει ὁ σοφός Δημιουργός ὅτι δεδόξασται» (α' κανόνας ὄρθρου Χριστουγέννων, α' ὠδή).

3. Ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώπων: «Οὐ γάρ ἀπέστειλεν ὁ Θεός τόν Υἱόν αὐτοῦ εἰς τόν κόσμον ἵνα κρίνη τόν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ» (Ἰωάννης γ' 17).

Κι ἐμεῖς, γνωρίζοντας τούς σκοπούς τοῦ Λυτρωτῆ μας, τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔχουμε καθῆκον νά ρυθμίζουμε τή ζωή μας σύμφωνα μέ τή θεία διδασκαλία Του γιά νά πετύχουμε τή σωτηρία τῶν ψυχῶν μας.

Ἀγάπη Θεοῦ

Ἐκεῖνος πού ἔχει ἀποκτήσει τήν τέλεια ἀγάπη ζεῖ σ' αὐτή τή ζωή σά νά μή ζεῖ. Γιατί θεωρεῖ τόν ἑαυτό του ξένο πρός τά ὀρατά καί περιμένει μέ ὑπομονή καί ἀγωνία νά δεῖ τά ἀόρατα. Ἐχει τελείως ἀλλοιωθεῖ ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί ἔχει ξεχάσει κάθε ἄλλη ἀγάπη. Ἐκεῖνος πού ἀγαπᾷ τόν ἑαυτό του δέν μπορεῖ ν' ἀγαπήσει τό Θεό. Ἐνῶ ἐκεῖνος πού, γιά χάρι τοῦ Θεοῦ, δέν ἀγαπᾷ τόν ἑαυτό του, ἀγαπᾷ τό Θεό. Ἐκεῖνος πού ἀγαπᾷ πραγματικά τό Θεό θεωρεῖ τόν ἑαυτό του περαστικό καί ξένο σ' αὐτή τή γῆ. Γιατί, νοσταλγώντας τό Θεό μέ τήν ψυχὴ καί τό νοῦ του, ἀφιερώνεται μόνο στή θεωρία Ἐκείνου.

Ἡ ψυχὴ πού εἶναι πλημμυρισμένη μέ τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, τή στιγμή πού ἀναχωρεῖ ἀπό τό σῶμα δέ φοβᾶται τόν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου, ἀλλά πετᾷ μαζί μέ τούς ἀγγέλους, σάν νά ἐπιστρέφει ἀπό μιά ξένη χώρα στή γενέτειρά της.

Ἀθανάσιος καὶ Κύριλλος, τὰ πυξία τοῦ Πνεύματος

τοῦ Ἀρχιμ. Νεκταρίου Πόκια

«Χαίροις Ἱεραρχῶν ἡ δυάς,
οὐρανοβάμονες ἐπίγειοι ἄγγελοι,
τοῦ κόσμου ἡ σωτηρία, ἡ τῶν ἀνθρώπων
χαρά, καὶ τῆς οἰκουμένης οἱ Διδάσκαλοι,
τὰ ἄνθη τὰ εὐοσμία, τοῦ Παραδείσου
τὰ κάλλιστα, ὄντως ὁ Μέγας καὶ σοφός
Ἀθανάσιος, θεῖος Κύριλλος,
τὰ πυξία τοῦ πνεύματος, οἱ θεολόγοι,
αἱ βάσεις, οἱ ὑψηγόροι οἱ ἔνθεοι».

Χαρά ἀνεκλάλητη καὶ ἀγαλλίαση ἔνθεη προκαλεῖ σέ ὄλους μας ἡ σημερινὴ ἐόρτιος μνήμη τῆς ἱερᾶς ξυνωρίδος, τῶν δύο μεγάλων Πατέρων καὶ Διδασκάλων, Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, οἱ ὅποιοι λάμπουν σὲ στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας μας μέ τό ἔργο, τὰ συγγράμματά τους, ἀλλά προπάντων μέ τὴν ἀγία βιοτὴ τους, ζώντας σέ ἐποχές δύσκολες καὶ ἰδιάζουσες.

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ρόδου καὶ σεπτέ μας Ποιμενάρχα κ. Κύριλλε, Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας κ. Πολύκαρπε, Θεοφιλέστατε Ἐπίσκοπε Ἀλικαρνασσοῦ κ. Ἐμμανουήλ, σεβαστοὶ Πατέρες, Ἐντιμότατοι Ἀρχοντες, λαέ τοῦ Θεοῦ ἠγαπημένε, ἤλθαμε σήμερα σὲ τὸν ἱστορικό τοῦτο Μητροπολιτικό Ναό τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου γιὰ νὰ ἐντυφώσουμε σὲ τὸν πλούσιο λειμῶνα τῶν λόγων τῶν θεοπνεύστων γραφῶν, ὅπως διασώθηκε ἀπὸ τοὺς σημερινούς Ἁγίους. Τὸν Ἀθα-

νάσιο καὶ τὸν Κύριλλο οἱ ὅποιοι μέ τὴν εὐσέβειά τους ἐπλούτισαν καὶ ἐκόσμησαν τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπιτρέψτε μου μέσα σὲ λίγο χρόνο πού ἔχω στή διάθεσή μου, νὰ σκιαγραφήσω καὶ νὰ τονίσω τὴν ἰσχυρὴ προσωπικότητα καὶ τῶν δύο ἀνδρῶν, συγχρόνως δέ νὰ προβάλω τὸ ὑγιές παράδειγμά τους, τοὺς ἀγῶνες καὶ τίς ἀγωνίες τους πού λαμβάνουν βαρύνουσα ἀξία καὶ σημασία ἰδιαίτερα σήμερα σὲ τοὺς δυσχεῖμερους καιροὺς πού περνᾶμε.

Ἅγιος Ἀθανάσιος, ὁ ἠρωικότερος τῶν ἀγίων καὶ ὁ ἀγιότερος τῶν ἡρώων. Γεννήθηκε στὰ τέλη τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. στὴν Ἀλεξανδρεία τῆς Αἰγύπτου. Τὴ θεολογικὴ μορφοση τὴν ἀπέκτησε στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Ἀλεξανδρείας. Μεγάλῃ ἐπίδραση εἶχε στὴ διαμόρφωση τοῦ χαρακτήρα του, ἡ γνωριμία καὶ ἡ πνευματικὴ σχέση πού εἶχε μέ τὸν Μέγα Ἀντώνιο τοῦ ὁποίου καὶ ἔγραψε τό βίο. Χρονικά βρισκόμαστε μετὰ τὴν κατάπαυση τοῦ κύματος τῶν διωγμῶν ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους Αὐτοκράτορες. Στὴν Ἐκκλησία ἐπικρατεῖ σύγχυση καὶ ἀναταραχὴ σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν προσδιορισμὸ τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἡ ἐποχὴ πού ὁ Ἄρειος ἀναπτύσσει τὴν αἰρετικὴ δοξασία του ὡς χριστομάχος καὶ θεομάχος, λέγοντας ὅτι ὁ Χριστός δὲν εἶναι Θεός, ἀλλὰ κτίσμα τοῦ Θεοῦ «δημιουργηθέν ἐν χρόνῳ». Ὁ Ἀθανάσιος, λαϊκὸς ἀκόμη, κατεβαίνει σὲ τὸν πνευματικὸ στίβο σέ μία προσπάθεια νὰ καταπολεμήσει τίς θέσεις τοῦ Ἀρείου γράφοντας κείμενα, ὅπως τὸ «Κατὰ Εἰδώλων» καὶ τὸ «Περὶ Ἐνανθρωπήσεως». Τὸ 325 ὡς Διάκονος λαμβάνει ἐνεργὸ μέρος στὴν Α' Οἰκουμένη Σύννοδο στὴν ὁποία διαπρέπει μέ τὸν ζήλο ἀλλὰ καὶ τὴν διδασκαλία του περὶ τοῦ ὁμοουσίου. Λίγα χρόνια

ἀργότερα χειροτονεῖται Ἐπίσκοπος καὶ διαδέχεται σὲ τὸν θρόνο τῆς Ἀλεξανδρείας τὸν Ἀλέξανδρο, ἀναπτύσσοντας ἔντονη ἀντιαιρετικὴ δράση. Οἱ ἀρειανοὶ ἢ οἱ ἐθνικοὶ κατάφεραν καὶ ἐπηρεάζαν τοὺς αὐτοκράτορες. Ὅταν οἱ τελευταῖοι καταλάβαιναν τὸ λάθος τους ἀνακαλοῦσαν τὸν ἅγιο Ἀθανάσιο ἀπὸ τὴν ἐξορία, μὰ ἔπειτα ἦταν πάλι ὑπὸ διωγμὸ, μετὰ ἀπὸ νέες διαβολές καὶ συκοφαντίες. Εἶναι ἀξιοσημείωτο τὸ γεγονός ὅτι στὰ 46 ἔτη ὡς Ἐπίσκοπος, τὰ 16 τὰ πέρασε στὴν ἐξορία. Παρὰ τίς πολὺ μεγάλες ὅμως διώξεις καὶ ἐξορίες, τὸ συγγραφικὸ ἔργο τοῦ Ἀθανασίου πλούσιο, ὅπως εἶναι καὶ τεράστιο, βοήθησε πάρα πολὺ τὴν Ἐκκλησία σὲ νὰ ἀντισταθεῖ καὶ νὰ ὀρθώσει τὸ σωστὸ δόγμα ἐναντὶ ὁποιασδήποτε ἀλλοίωσης καὶ παραχάραξης. Γι' αὐτὸ δίκαια χαρακτηρίσθηκε ὡς στύλος τῆς Ὀρθοδοξίας.

Πολλὰ ὅμως θὰ εἶχε νὰ πεῖ κανεὶς καὶ γιὰ τὸν ἕτερο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀλεξανδρείας, μεγάλο καὶ αὐτὸ πατέρα καὶ ἀγωνιστὴ νε-

ώτερο του αγίου Αθανασίου, τον **Κύριλλο**. Γεννήθηκε το 370 μ.Χ. συγκαταλέγεται μεταξύ των μεγάλων πατέρων της Έκκλησίας, οι οποίοι με τον τρόπο της ζωής τους και με τη διδασκαλία τους επέδρασαν ουσιαστικά στη διατύπωση της ορθοδόξου θεολογίας και τη διαφύλαξή της από τις αίρέσεις, που απειλούσαν να τη νοθεύσουν.

Ως Πατριάρχης Αλεξανδρείας ο Κύριλλος εκτός από το τεράστιο συγγραφικό του έργο ανέπτυξε και αξιόλογο κοινωνικό. Οργάνωσε κατά τρόπο υποδειγματικό την κοινωνική πρόνοια και αλληλεγγύη, καθώς επίσης και την νοσοκομειακή περίθαλψη. Η Πατριαρχία του διήρκεσε 32 χρόνια και χαρακτηρίζεται από τους έντονους αγώνες κατά των αίρετικών και των ειδωλολατρών. Προήδρευσε των εργασιών της Γ' Οικουμενικής Συνόδου που έγινε το 431 και συνέβαλε τα μέγιστα στο γκρέμισμα των κακοδοξιών του Νεστορίου, ο οποίος ονόμαζε την Θεοτόκο χριστοτόκο.

Η θεολογία του αγίου Κυρίλλου είναι περιβεβλημένη με ούρανο κύρος, αφού είναι καρπός θεοπτίας και όχι αποτέλεσμα νοσηριαρχικής προσέγγισης ή υφαιών σκέψεων και στοχασμών. Οι άγιοι Πατέρες της Έκκλησίας δέν στοχάζονται γύρω από τα δόγματα της πίστεως, αλλά διηγούνται την εμπειρία τους, δηλαδή περιγράφουν αυτά που είδαν ή άκουσαν και ψηλάφισαν. Όταν ακολουθούμε τη διδασκαλία των αγίων, ή οποία είναι αποτέλεσμα εμπειρικής γνώσεως, αποφεύγουμε τα θεολογικά λάθη, τα οποία δημιουργούν πολλά προβλήματα στο σώμα της Έκκλησίας, αλλά και της κοινωνίας γενικότερα.

Αυτοί εν συντομία είναι οι δυο έορταζόμενοι άγιοι. Μεγάλοι στον ζήλο, μεγάλοι στην αγάπη, μεγάλοι στην αγιότητα. Ως φωστήρες υπέρλαμπροι, ως Πατέρες θεόσοφοι και ως Ιεράρχες Χριστού σέ μία κοινωνία σαν τη σημερινή διχοστασιών, συγχύσεως, ταραχής, ανακατατάξεων και διασπάσεως, πολλά θά είχαν να μάς πουν.

Καταρχήν μάς δείχνουν την υπακοή στην Έκκλησία. Ο Άρειος που έδρασε την εποχή του αγίου Αθανασίου ήταν ιερέας και κατείχε σημαντική θέση στην Έκκλησία. Ο Νεστόριος που έδρασε την εποχή του αγίου Κυρίλλου ήταν Πατριάρχης Κων/πόλεως. Όμως αντί να κάνουν υπακοή στην Έκκλησία και να θεολογήσουν βάσει της διδασκαλίας της, φιλοσοφούσαν και στοχάζονταν αυτονομημένοι, γύρω από το μυστήριο του Θεού, καταλήγοντας στην αίρεση. Μόνο ή ταπείνωση, που είναι πηγή εύλογίας, μπορεί να θεραπεύσει τα πάθη και τα λάθη. Φάνηκε όμως ότι και ο Άρειος και ο Νεστόριος δέν την είχαν.

Τό άκαμπτο επίσης και σταθερό του χαρακτήρος και των δυο αγίων, παρά τις ταλαιπωρίες και τις έξορίες, δηλώνει και την σταθερότητα, την όποία πρέπει να έχουμε όλοι έμεις οι λεγόμενοι χριστιανοί ως προς τά της πίστεως. Αιρέσεις, παραθρησκείες, σέκτες, σύγχρονα άπα-

τηλά είδωλα άπλώνουν παντού τά πλοκάμια τους για να άλιεύσουν ψυχές και να διασπάσουν την ενότητα της Έκκλησίας μας. Χρειάζεται από μέρος μας έγρηγορη, αγωνιστική διάθεση αλλά προπάντων σταθερότητα ως προς τά πιστεύματά μας, τά όποια δέν θά πρέπει να αλλοιώνονται κατά τό δοκοϋν. Δέν πρέπει να ξεχνάμε ποτέ, ότι ή αίρεση είναι διαστροφή των λόγων και των διδαχών της Γραφής. Η Έκκλησία ως πραγματικό σώμα του Χριστού από αγάπη και φιλανθρωπία διά των υγιών μελών της πού είναι οι άγιοι, πολεμά τις αίρέσεις, θεωρώντας τους αίρετικούς άρρωστα μέλη της, τά όποια βέβαια αγαπά και προσπαθεί να θεραπεύσει.

Άγιοι Άρχιερείς, σεβαστοί Πατέρες, αγαπητοί συμπανηγυριστές. Την χαρά της έόρτιας σημερινής ήμέρας έπεξέτεινε ή Χειροτονία εις Πρεσβύτερον του Διακόνου και αγαπητού μας αδελφού Γαβριήλ.

«*Εν ενί στόματι*», όμως «*και μιᾷ καρδιά*» δοξάζουμε και ύμνοϋμε τό πάντιμον και μεγαλοπρεπές όνομα του Τριαδικού μας Θεού, διότι σήμερα άγει τά σεπτά του

ονομαστήρια ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ.Κύριλλος και αυτό ως γεγονός καθίσταται άφορμή πανηγύρεως εισέτι λαμπροτέρας, καθώς ή έορτή του Επισκόπου μας είναι και έορτή όλης της τοπικής Έκκλησίας και του πληρώματος αυτής, δηλαδή όλων ήμών.

Σεβασμιώτατε Πάτερ και Δέσποτα, επιτρέσατέ μου την άποστροφή του λόγου μου κατά την εϋσημον ταύτην ήμέραν προς τό σεπτόν πρόσωπόν Σας, εν κατακλείδι. Άπαντες οι παρακολουθούντες εκ του συνεγγυς την σώφρονα σπουδήν και την ιδιαιτέραν προσοχήν μέ την όποian αντιμετωπίζετε τά διάφορα θέματα, ευτόλμως μέν, ουχί ακρίτως δέ και βεβιασμένως, ευχαριστοϋμεν τον Άγιον Θεόν, διότι ή πλέον των τριών ετών διακονία Σας στην Ιερά μας Μητρόπολη, την Παυλική των Ροδιών Έκκλησία, διακρίνεται από πιστότητα λόγου, έργου και ευθύνης, φυλάττουσα έπακριβώς την Άποστολικήν παραγγελίαν «*μή κατ' όφθαλμοδουλειαν ως ανθρωπάρεσκοι, άλλ' ως δοϋλοι του Χριστού, ποιούντες τό θέλημα του Θεού εκ ψυχής, μετ' ευνοίας δουλεύοντες ως τῷ Κυρίῳ και οϋκ ανθρώποις*».

Πολλά, ευλογημένα, άγιαστικά και σωτηριώδη τά έτη Σας. ■

Οι Τρεις Ίεράρχες ὡς διδάσκαλοι καὶ παιδαγωγοί

τοῦ Ἰωάννη Β. Τσάγκα, Συμβούλου Θεολόγων

Τὴν 30ῆ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου κάθε χρόνου, Ἐκκλησία καὶ Παιδεία, δάσκαλοι καὶ μαθητές, παιδαγωγοί καὶ παιδαγωγούμενοι, γιορτάζουμε τὴ μνήμη τῶν Ἁγίων Ἱεραρχῶν καὶ Οἰκουμενικῶν διδασκάλων Βασιλείου τοῦ Μεγάλου μέ τὸν «ἐνθεον νοῦν», Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, «πὴν θεῖαν φωνήν» καὶ Ἰωάννη τοῦ Χρυσοστόμου μέ τὸ «πάγχρυσον στόμα».

Ἡ γιορτὴ αὐτὴ σοφώτατα καθιερωμένη ὡς γιορτὴ τῶν ἑλληνικῶν καὶ χριστιανικῶν γραμμάτων, πέρα ἀπὸ τὸ ὅτι θέλει νὰ ὑπενημιζεῖ τὴν ἀξία τῶν ἱδανικῶν τοῦ Γένους μας, προβάλλει τοὺς Τρεῖς μεγάλους Πατέρες ὡς πρότυπα γιὰ ὅσους σπουδάζουν ἢ διδάσκουν στὰ σχολεῖα. Καὶ οἱ τρεῖς ὑπῆρξαν «ἔργω καὶ λόγῳ» ἄριστοι διδάσκαλοι καὶ παιδαγωγοί, προσωπικότητες ἀπὸ τίς λίγες σπὴν ἱστορία τῆς παιδείας δικαιούμενοι, νὰ φέρουν ἀνεπιφύλακτα τόσο τὸν τίτλο τοῦ δασκάλου, ὅσο καὶ τὸν τίτλο τοῦ παιδαγωγοῦ. Διαπρεπεῖς ἐρευνητές ἀποδέχονται τὴν ἀποψη ὅτι οἱ Πατέρες, αὐτοὶ τοῦ 4ου αἰ. μ.Χ. ἔθεσαν τὰ θεμέλια ἐνός νέου πνευματικοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος «ἐνῶ εἶχε τίς ρίζες του στὸν πολιτισμὸ τῆς κλασσικῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητας, παρουσιάζεται ριζικὰ διαφοροποιημένος χάρι σπὴν καθοριστικὴ ἐπίδραση τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος πού τὸν ἐξέθρεψε». Εἰδικότερα οἱ Τρεῖς σήμερα τιμώμενοι Ἱεράρχες καὶ διδάσκαλοι, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὸν Δάσκαλο τῶν δασκάλων καὶ Καθηγητῶν τῶν καθηγητῶν ὄλων τῶν αἰῶνων, τὸν Ἰησοῦ Χριστό, συνέβαλαν σέ μεγάλο βαθμὸ στὴ δημιουργία ἐνός νέου γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη ἀκραιφνοῦς καὶ ὑγιούς πνευματικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐνός νέου ἰδεώδους ἀγωγῆς καὶ παιδείας. Μέ τὴν παιδαγωγικὴ τους σοφία καθιέρωσαν τὸ παιδαγωγικὸ πρότυπο τοῦ «χριστιανοῦ ἀνθρώπου», τὸ ὁποῖο ὑποβοηθᾷ τοὺς νέους νὰ πραγματώσουν στὴ ζωὴ τους τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀληθινῆς μόρφωσης καὶ νὰ ἀδράξουν τὸ νόημα τῆς ζωῆς καὶ τὸν ἀληθινὸ τους προορισμὸ.

Ἡ ἐκπαίδευση καὶ οἱ πνευματικοὶ ἡγέτες τοῦ τόπου μας τιμῶν «τούς δασκάλους τῆς κτίσεως ἀπάσης καὶ τοὺς τοῦ Λόγου Ρήτορας». Ὁ Ἑλληνισμός, ὅπου γῆς, τοὺς τιμᾷ ὡς κατ' ἐξοκὴν πρότυπα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς διαπαιδαγωγῆσης τῶν παιδιῶν καὶ τῶν ἐφήβων. Ὅλα δὲ τὰ ἀνώτερα καὶ ἀνώτατα πνευματικὰ ἰδρύ-

ματα ἔχουν καθιερώσει τὴν 30ῆ Ἰανουαρίου ἀργία καὶ τὴ θεωροῦν ὡς ἡμέρα τῶν γραμμάτων καὶ συγχρόνως ἀποτίουν φόρο τιμῆς, μνήμης καὶ εὐγνωμοσύνης σέ ὅλους ὅσοι διετέλεσαν καθηγητές, δωρητές καὶ εὐεργέτες τῆς παιδείας τοῦ Γένους.

Σέ μία ἐποχὴ, πού ἡ παιδεία μας «τὸ μεγάλο μας πάντα πρόβλημα» μεταρρυθμίζεται καὶ ἀνασυντάσσεται ἀναζητώντας μέσα ἀπὸ μέτρα ἐκσυγχρονισμοῦ τὴν ποιοτικὴ ἀναβάθμισή της, ἐπιβάλλεται «εἴπερ ποτέ καὶ ἄλλοτε» ἡ ἀναβάπτιση της καὶ ἡ ἀναβάπτιση ὄλων μας στὴ σκέψη, τὸ λόγο καὶ τὰ ὄραματα τῶν «ἐνθεων καὶ σοφῶν διδασκάλων», τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Πῶς δικαιολογεῖται ὅμως οἱ Τρεῖς αὐτοὶ Ἱεράρχες ἀπὸ τὸ μεγάλο

στερέωμα τῶν Ἑλλήνων Πατέρων νὰ θεωροῦνται ὡς κατ' ἐξοκὴν προστάτες τῆς Ἑλληνορθόδοξης Παιδείας καὶ ὡς ρηξικέλευθοι παιδαγωγοὶ καὶ δάσκαλοι τοῦ Γένους μας;

Ὁ ὕμνογράφος τῆς Ἐκκλησίας μας ὑπογραμμίζει ὅτι οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες, ὑπῆρξαν: «Τῆς ἐκκλησίας τὰ μέγала προπύργια», «οἱ στυλοὶ τῆς Εὐσεβείας», «τὰ τοῦ Πνεύματος ὄργανα», «οἱ ἐπίγειοι ἄγγελοι», «οἱ τῆς Οἰκουμένης διδάσκαλοι». Καὶ ὅμως δὲν ὑπῆρξαν μόνο ἱερωμένοι ἢ ἀπλοὶ καὶ μονομερεῖς θεολόγοι, ἀλλὰ ἦταν σπὴν κυριολεξία «πανεπιστήμονες», πρωταθλητὲς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἀρετῆς. Θὰ χρειαζόταν νὰ πεῖ κανεὶς παρὰ πολλὰ γιὰ νὰ ξετυλιχθοῦν μπροστὰ στὰ μάτια μας ἐλάχιστες μόνο πτυχές τῆς ἀκάματης ποιμαντικῆς τους δραστηριότητας, τῆς ἀπαράμιλλης συγγραφικῆς τους δύνα-

μης καὶ τῆς ἀσυναγώνιστης διδασκαλικῆς καὶ παιδαγωγικῆς τους σοφίας. Ὡς μαθητές καὶ φοιτητές ὑπῆρξαν ὑποδείγματα, πρότυπα γιὰ τοὺς συμμαθητές καὶ συμφοιτητές τους. Τοὺς συνέδεε τόσο ἡ βαθιὰ γνώση τῆς ἀρχαίας καὶ θείας σοφίας, ὅσο καὶ κάποια ἀνώτερα ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ γνωρίσματα.

Ὁ Βασίλειος (330-379) τὰ πρῶτα γράμματα τὰ ἔμαθε ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ μετὰ φοίτησε σέ διάφορες σχολές τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας του, τῆς Καισάρειας καὶ τοῦ Βυζαντίου. Ἦλθε ἔφηβος σπὴν Ἀθήνα καὶ σπούδασε μέ ζῆλο, ἐπιμέλεια καὶ θαυμασιὰ ἐπίδοση φιλοσοφία καὶ ἰατρικὴ, καθὼς καὶ νομικὴ, ἀστρονομία καὶ ρητορικὴ μέ μεγάλη ἐπιτυχία. Σπὴν πόλη τῆς Παλλάδας συναντήθηκε μέ τὸ Γρηγόριο τὸ Ναζιανζινὸ καὶ ἔκτοτε συν-

δέθηκαν με μία σπάνια φιλία, γιά τήν όποία ό Γρηγόριος έλεγε: «φαινόταν σάν νά είχαμε μία ψυχή σέ δυό σώματα», «ήμεν όμοστέγοι, όμοδαίτοι, όμοτράπεζοι». Τό συγγραφικό του έργο είναι άπαραμίλλο. Διακρίνεται γιά τήν άκρίβεια καί τήν καθαρότητα τών λόγων του, τό ρεαλισμό καί τή βαθιά κριτική δύναμη του πνεύματός του. Ήρεμος, άποφασιστικός, θαρραλέος μέ σταθερή θέληση καί έμφυτο θάρρος, ήταν τά χαρακτηριστικά τών ψυχικών του άρετών πού τόν ώθοϋσαν σέ κοινωνική δράση καί κοινωνικό έργο.

Ό Γρηγόριος (328-391 μ.Χ.) σπούδασε κι αυτός στή Ναζιανζό τής Καππαδοκίας, στήν Καισάρεια, όπου άρχικά γνώρισε τό Βασίλειο καί συνέχισε τίς φιλοσοφικές σπουδές του στήν Παλαιστίνη, τήν Άλεξάνδρεια καί τήν Άθήνα, όπου γνώρισε καί τόν Ίουλιανό τόν Παραβάτη. Ήταν θεωρητικός θεολόγος, ρομαντικός, ένώ ή εύγλωττία του καί τό ποιητικό του τάλαντο δέν ήταν συνθησιμένα. Άνθρωπος φιλήσυχος άναμειγνυόταν στά κοινά καί στή δράση όταν τό άπαιτούσαν οί περιστάσεις. Πάνω άπό όλα έπιβλήθηκε μέ τήν άρετή του.

Ό Ιωάννης ό Χρυσόστομος (354-407 μ.Χ.) ήταν ό διαπρεπέστερος μαθητής του μεγάλου έθνικού ρήτορα Λιβάνιου καί άρχικά άσκησε τό επάγγελμα του ρητοροδιδάσκαλου. Ή ρητορική του δεινότητα, ή φιλολογική του κατάρτιση καί ή ικανότητα νά πείθει τό λαό άποτελοϋσαν προϋποθέσεις γιά μία πετυχημένη πολιτική σταδιοδρομία. Ό Χρυσόστομος όμως άκολούθησε άλλη πορεία, τήν πορεία του Σταυρού καί τής Άνάστασης, τής δράσης στήν ύπηρεσία του λαού, τών πτωχών, τών αποδιωγμένων, τήν οργάνωση τής Έκκλησίας, τήν κάθαρση αυτής καί τόν άκάματο μόχθο γιά τήν άρετή του λαού του Θεού. Τόν κέρδισε ή Θεολογία καί όχι ή Νομική καί τά δικαστήρια. Ό Χρυσόστομος αναδείχτηκε ρήτορας θαυμαστός, άπαραμίλλος χειριστής του λόγου, ειθύτατος καί δεισιδουκίτατος ψυχολόγος καί καταπληκτικός παιδαγωγός. Άνήκει στα φωτεινά άστέρια, όχι μόνο στο στερέωμα τών Έλλήνων Πατέρων καί διδασκάλων, αλλά τής Οίκουμένης.

Καί οί Τρεις Ίεράρχες «τής οίκουμένης διδάσκαλοι» ύπήρξαν άνθρωποι πού συνδύασαν άριστα έπιστήμη καί άρετή, μόρφωση καί δράση, θεωρία καί πράξη, αλήθεια καί αγάπη. Τά πολύπλευρα καί πολυδιάστατα έργα τους δίνουν μέχρι σήμερα τό στίγμα τόσο τής ιδιαιτερότητας, όσο καί τής οικουμενικότητας, τής σκέψης καί διδαχής τους. Άπέβησαν στέρεα καί άμετάθετα σύμβολα τής έλληνορθόδοξης παιδείας, άνυποχώρητοι ήρωες τής πίστης καί τής αλήθειας, όπως ή ίδια ή ιστορία τους καταξίωσε.

Καί οί Τρεις Ίεράρχες έτρεφαν μεγάλη έμπιστοσύνη στήν άναμορφωτική δύναμη τής άγωγής καί τής παιδείας. «Τής τέχνης ταύτης ούκ έστιν άλλη μείζων· τί γάρ ίσον του ρυθμίσαι ψυχήν καί διαπλάσαι νέου διάνοιαν» (Ρ.Γ. 58, 584), διερωτάται ό Χρυσόστομος. Ό Γρηγόριος έξ ονόματος καί τών άλλων δύο διακηρύσσει: «Οίμαι (=νομίζω) πᾶσιν άνωμολογησθαι τών νοϋν έχόντων, παιδευσιν τών παρ' ήμιν αγαθόν είναι τό πρώτον». Πράγματι, πόση

αλήθεια κρύβει αυτή ή θέση του Γρηγορίου, ότι τό έργο τής άγωγής καί παιδείας τών παιδιών καί τών εφήβων, ιδιαίτερα σήμερα είναι «τέχνη τεχνών» καί «έπιστήμη έπιστημών» καί άκόμη ότι οί δάσκαλοι «καθαρθήναι πρώτον καί είτα καθάροι, σοφισθήναι καί είτα σοφίσαι». Παρότρυνε τούς δασκάλους «ή μή διδάσκειν ή διδάσκειν τῷ τρόπῳ». Ό Βασίλειος δέ ύπογράμμισε: «Ό τόν κειμένον έγείρειν βουλόμενος ύψηλότερος είναι του πεπωκότος όφείλει» πού σημαίνει ότι ό δάσκαλος παιδαγωγεί ή διδάσκει τόσο μέ τίς γνώσεις του, όσο καί μέ τό παράδειγμά του.

Ό δάσκαλος καί γιά τούς Τρεις Ίεράρχες έχει συνειδηση τών λόγων καί πράξεών του καί γι' αυτό «ουδέν άνάρμοστον ουδέ έκμέλει έαυτῷ συνειδῶς», πού πάει νά πεί ότι πρέπει νά έχει έπίγωση του ύψηλου λειτουργήματός του.

Οί παιδαγωγικές ιδέες, γνώμες καί αντιλήψεις τών Τριών Ίεραρχών εκείνης τής μακρινής εποχής είναι σύμφωνες μέ τίς σύγχρονες περί άγωγής τών παιδιών καί τών εφήβων θέσεις τής έπιστήμης τής παιδαγωγικής. Ό Χρυσόστομος ήταν θιασώτης μιās άγωγής τών νέων «έν έλευθερία», χωρίς καταπίεση καί αυταρχισμό. Τά λόγια του είναι καθαρά: «Μή παροργίζετε τά τέκνα ήμῶν, οἷον οί πολλοί ποιούσιν ... ουχ ώς έλευθέροι άλλ' ώς άνδραπόδοις» (Ρ.Γ. 62, 150). Ό σκοπός τής παιδείας κατά

τόν Βασίλειο είναι ή άνύψωση του παιδαγωγούμενου, του μαθητή, στον κατά φιλοσοφίαν βίον. Μορφωμένος καί σοφός δέν είναι εκείνος πού είναι πολύξερος, αλλά ό τελειωμένος κατά Χριστόν (Έρμ. εις τόν Προφ. Ήσ. Α' 5070).

Ό Χρυσόστομος δίδει επιγραμματικά τά βασικά στοιχεία μιās άποτελεσματικής παιδείας καί συνοψίζει σέ τέσσερα σημεία οργανικά συνδεδεμένα μέ τήν αγάπη καί τό σκοπό τής άγωγής. 1. Τό «χαλινοϋν μετ' άκριβείας», δηλ. ή άκρίβεια τής χαλιναγωγής τών νέων. Νά γνωρίζουν τί επιδιώκουν, νά θέτουν στόχους, νά έχουν προοπτικές. 2. Τό «εθίζειν προς τά δέοντα». Ό έθισμός σ' έναν τρόπο ζωής. 3. Τό «ρυθμίζειν». Ή παιδεία είναι άγωγή μέ τή διδασκαλία καί επιβάλλεται νά υιοθετεί τέτοιες στάσεις καί συμπεριφορές στον παιδαγωγούμενο, ώστε νά γνωρίζει μέ τό «κριτικό πνεϋμα» καί τήν «κριτική συνειδηση» ό,τι είναι καλύτερο γιά τόν ίδιο καί τό μέλλον τής ανθρωπότητας. 4. Τό «κολάζειν τά νοσήματα τής ψυχής». Ή προσπάθεια νά θεραπεύσει τά νοσηρά ψυχικά συμπτώματα του νέου.

Σταχυολογοϋμε μερικές διαχρονικές παιδαγωγικές άρχές (= αξιώματα) τών Τριών Ίεραρχών, οί όποιες αναφέρονται στο ρόλο, τό έργο καί τήν προσωπικότητα του δασκάλου. «Ουδέν γάρ ίδιον προς διδασκαλίαν επαγωγόν ώς τό φιλείν καί φιλείσθαι» (Ρ.Γ. 62, 529) «Καί τόν θρασύν έπεικῆ καί τόν άσεληγῆ σώφρονα ποιεί τό φιλείν» (Ρ.Γ. 61, 285), τονίζει ό Χρυσόστομος καί παροτρύνει: «μακροθυμείτε προς πάντας καί προς άτάκτους σφόδρα· ουδέν γάρ τούτου φάρμακον ίσον τῷ διδασκάλῳ». Ή γνώμη του Χρυσόστομου γιά τήν άγωγή καί παιδεία «έν Χριστῷ» τών μαθητῶν είναι πολύμορφη καί πολυπρισματική.

Καί οί Τρεις Ίεράρχες «τής οίκουμένης διδάσκαλοι» ύπήρξαν άνθρωποι πού συνδύασαν άριστα έπιστήμη καί άρετή, μόρφωση καί δράση, θεωρία καί πράξη, αλήθεια καί αγάπη.

Διέγνεσε πόσο μεγάλη σημασία έχει για τό διδασκόμενο ή διδασκαλία να γίνεται με αγάπη προς αυτόν. Σημειώνει ότι ο μαθητής θά πρέπει να συμμετέχει ενεργά στή διδασκαλία και να διατυπώνει απορίες και γνώμες. Κάνει λόγο για τή λιτότητα και τήν αποφυγή επαναλήψεων, ώστε να εξασφαλίζεται ή ψυχοσωματική ανάπτυξη του μαθητή (P.G. 49, 190). Όμιλει για τήν επίδραση τής γυμναστικής, τήν επενέργεια τής μουσικής και υπογραμμίζει ότι ο παιδαγωγός πρέπει να έχει επιστημονική επάρκεια και να είναι άκέραιος χαρακτήρας. Επιβάλλεται ο παιδαγωγός ν' αποσκοπεί στή διαμόρφωση του παιδιού σέ εικόνα Θεού και «τό καθ' ὁμοίωσιν ἀποδιδούς» (P.G. 62, 144).

Γιά τό Γρηγόριο τό παράδειγμα του δασκάλου στήν εφαρμογή τών ὄσων διδάσκει εἶναι ή βάση τής ἀγωγῆς. Κατά τόν Μέγα Βασίλειο ο διδάσκαλος επιβάλλεται να τυχάνει τής εμπιστοσύνης τών μαθητῶν του. Όταν δέ διδάσκει, δέν πρέπει να εἶναι μήτε ἀσαφής, μήτε περιττός και μάταιος. Δέον να εἶναι σύντομος, ὥστε να μήν κουράζει τή μνήμη τών μαθητῶν χωρίς πάλι να εἶναι και υπερβολικά βραχύλογος. Ἀκόμη δέν πρέπει να διδάσκει πολλά. Πολλές φορές «δέον να ταυτολογῆ» ὥστε διά τής επαναλήψεως να ἐμπεδώνει τίς γνώσεις τών μαθητῶν. Επιβάλλεται να ἀρχίζει ἀπό τά γνωστά και να χρησιμοποιεῖ κατανοπή γλώσσα για τούς μαθητές του. Η διδασκαλία να γίνεται ἐποπτικά: «ὡς τῶν πραγμάτων μᾶλλον ἐμποιοῦντων τήν πληροφορίαν τής ἀληθείας. Ὀφείλει, δέ ο διδάσκαλος να εἶναι «εἰαυτοῦ διδάσκαλος και νόμος ἔμφυτος και κανὼν ἀρετῆς» (Κατ' Εὐνομίου Β': Α' 2413 και 285 Α).

Μία ἄλλη παιδαγωγική και διδακτική ἀρχή ἀναφέρεται στήν ἐπιλογή τής διδακτέας ὕλης. Στό τί πρέπει οἱ μαθητές να μαθαίνουν. Στό γνωστό σύγγραμμά του «Πρός τούς νέους ὅπως ἄν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων» ὁ Βασίλειος λέγει ότι ὅπως ὁ κππουρός παραμερίζει τ' ἀγκάθια για να κόψει τά τριαντάφυλλα, ἔτσι και ὁ σωστός δάσκαλος ὀφείλει να προσέχει τή διδασκαλία του μαθήματός του προς τούς μαθητές του, ὥστε να τρέφονται, μορφώνονται και ἀναπτύσσονται ὁμαλά: «Καί καθάπερ τής ροδωνιάς του ἄνθους δρεψάμενοι, τās ἀκάνθας ἐκλίνομεν, οὕτω και ἐπί τῶν τοιούτων λόγων. Ὅσον χρήσιμον καρπωσάμενος τό βαλβερόν φυλαξόμεθα».

Η ἀξία του δασκάλου κατά τόν Χρυσόστομο διαφαίνεται, ὅταν ἀπό ἕνα σημείο και μετά δέν τόν ἔχουν ἀνάγκη οἱ μαθητές του. Ἀληθινά «παιδαγωγοῦ μεγίστου ἐγκώμιον γένοιτ' ἄν τό μπεκέτι δεῖσθαι τής παρ' αὐτοῦ φυλακῆς εἰς σωφροσύνην τόν ὑπ' αὐτοῦ παιδαγωγηθέντα νέον, εἰς μερίζονα ἐπιδόντα ἀρετήν» (P.G. 48, 859, 860 και 63, 768).

Δέν θά ἴταν υπερβολή να ἰσχυριστοῦμε ότι οἱ τρεῖς τιμώμενοι διδάσκαλοι τής Ἐκκλησίας δέν ἄφησαν θέμα παιδαγωγικό και διδακτικό τό ὅποιο να μήν τό ἔχουν ἀντιμετωπίσει. Τούς ἀπασχόλησε ὁ σκοπός τής ἀγωγῆς και παιδείας τών νέων, ή προσωπικότητα του παιδαγωγοῦ, ή μεθοδικότητα τής διδασκαλίας, ή ἐλκυστικότητα του μαθήματος, οἱ ἀντιληπτικές ἰκανότητες και δυνατότητες τών μαθητῶν, τά μέσα ἀγωγῆς, οἱ ποινές και οἱ ἀμοιβές, τό μεγάλο θέμα του ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, ή διδασκαλία με ἐποπτικό τρόπο.

Σήμερα ζοῦμε σέ μία κοινωνία μεταλλαγῶν και ἐξελιξέων με κύριο γνώρισμα τήν ἐξέλιξη τής τεχνολογίας και τήν ἐξάπλωση τής πολυπολιτισμικότητας. Μία πρωτοπόρα ἀξιοποίηση τής παιδευτικῆς διαχρονικῆς παράδοσης τών Τριῶν Ἱεραρχῶν και ὄλων τών πνευματικῶν συνοδοιπόρων τής Ὀρθοδοξίας και του Ἑλληνισμοῦ σημαίνει ἀντιμετώπιση τής νέας αὐτῆς πραγματικότητας και πρόκλησης να μὲν, με νέους τρόπους μέσα και μορφές ἀγωγῆς και διδασκαλίας τών νέων πού θά διακρίνονται ἀπό ἐκσυγχρονισμό, ρεαλισμό, ὑπευθυνότητα και ἀποτελεσματικότητα, ἀλλά πρωτίστως ἀπό αγάπη. Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες ὅπως και ὄλοι οἱ πνευματικοὶ συνοδοιπόροι τής Ἐκκλησίας, πίστευαν ότι τό μεγαλύτερο σχολεῖο εἶναι τό σχολεῖο τής ἀγάπης και ότι ή ἀγωγή τών νέων εἶναι ή πιό σπουδαία τέχνη. Η ἀγάπη για τούς μαθητές του εἶναι τό βασικό γνώρισμα του παιδαγωγοῦ, ὅπως εἶναι και τό κύριο γνώρισμα του Χριστιανισμοῦ (P.G. 63,213).

Ἐνα σχολεῖο, πού θά τό χαρακτηρίζαμε σήμερα «χριστιανικό», ἀποβλέπει σέ μία ἀποτελεσματική ἀγωγή, ή ὁποία προάγει με τήν παιδαγωγική τής ἀγάπης του Θεοῦ, τήν ἀτομικότητα του παιδιοῦ – ἐφήβου μαθητῆ, και ἐξανθρωπίζει τήν κοινωνία.

Οἱ μαθητές σ' ἕνα τέτοιο τύπο σχολείου συνεχίζουν με περηφάνια τή μακρά παιδευτική παράδοση του γένους τών Ἑλλήνων, τών πατέρων τους, και ἐμπνέονται ἀπό τό ἀθάνατο ἑλληνικό πνεῦμα. Οἱ μαθητές αὐτοῦ σχολείου τρέφουν, τό πνεῦμα τους με τήν ἑλληνορθόδοξη παιδεία και διακονοῦν τά ἑλληνορθόδοξα ἰδεώδη και ἰδανικά.

Η παιδεία πού παρέχει ἕνα τέτοιο σχολεῖο εἶναι παιδεία ξεχωριστή και ἐξαιρετική, γιατί εἶναι ριζωμένη στόν ἀνεξάντλητο πλοῦτο τής ἑλληνορθόδοξης πίστεως και στήν ἀνεκτίμητη ἀξία κλασική, βυζαντινική και νεότερη ἑλληνική κληρονομιά.

Η ἑλληνική αὐτή παιδεία εἶναι παιδεία και ἀγωγή, ή ὁποία ἔχει ὡς σταθερό θεμέλιο και ἀπαρασάλευτη βάση τόν ὁμορφιά – «τό κάλλος» και τόν πολιτισμό πού ἀοπνέει ή γλώσσα μας ή ἑλληνική «ή γλώσσα τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων και συγγραφέων, ή γλώσσα του Ἐυαγγελίου, τῶν Πατέρων τής Ἐκκλησίας και τῶν Οἰκουμενικῶν Συνό-

δων», στήν ὁποία διδάσκονται ὅλα τά μαθήματα του Ὡρολογίου Προγράμματος τών σχολείων μας.

Ἐνα τέτοιο σχολεῖο κατανοεῖ τίς ὄντως ἰδιαίτερες και ἐξαιρετικές συνθήκες ζωῆς πού ζοῦν τά παιδιά και οἱ ἔφηβοι σήμερα ὅπου δάσκαλοι και καθηγητές τούς προσφέρουν τό «ἄριστο και τό μέγιστο».

Ἐνα τέτοιο σχολεῖο ἀποβαίνει για τά παιδιά και τούς ἐφήβους ἕνας κῶρος ὅπου ή μόρφωση και ή ἀγωγή ἔχουν ὅσο τό δυνατό διαμαθησιακό, παιδευτικό χαρακτήρα και στόχο.

Ἐνα τέτοιο σχολεῖο συνδυάζει τήν πολυμάθεια ὄχι μόνο με τό «εὖ πράττειν», ἀλλά και με τό «εὖ εἶναι» και με τό «εὖ γίνεσθαι».

Ἐνα τέτοιο σχολεῖο παροτρύνει τούς μαθητές με τά λόγια του Ἀποστόλου Παύλου, του Ἀποστόλου τής Εὐρώπης και του κόσμου στήν προς Φιλιππησίους ἐπιστολή του: «Ὅσα ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγάπη, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφρημα, εἴ τις ἀρετή και εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε». ■

.....

Οἱ τρεῖς τιμώμενοι διδάσκαλοι τής Ἐκκλησίας δέν ἄφησαν θέμα παιδαγωγικό και διδακτικό τό ὅποιο να μήν τό ἔχουν ἀντιμετωπίσει.

.....

Ὁ ἅγιος Μακάριος ὁ Καλογεράς

τοῦ Κωνσταντίνου Κώττη, θεολόγου

Βίος

Ὁ Μακάριος γεννήθηκε περί τό 1688 στήν Πάτμο, ὅπου μαθαίνει καί τά πρώτα του γράμματα¹.

Στήν Κωνσταντινούπολη, πού ἔρχεται γιά τελειότερη μόρφωση, βρίσκει θερμή προστασία ἀπό φιλογενεῖς οἴκους καί προκρίτους (Υψηλάντες, Μαυροκορδάτοι, Καριοφύλοι κ.ἄ.). Σπούδασε στήν Πατριαρχική Σχολή θεολογία, φιλοσοφία, φιλολογία καί λατινικά, διαπρέποντας σέ ὅλα, ἀφοῦ ὑπῆρξε ἕνας ἀπ' τούς ἐπιφανέστερους Ἑλληνες λόγιους διδασκάλους καί ἱεροκήρυκες τοῦ ΙΗ' αἰώνα.

Μόλις ἀποφοίτησε ἀπό τίς σπουδές του, ὁ μητροπολίτης Νικομηδείας τόν πῆρε ἀρχιδιάκονο καί τοῦ προτείνει ἐκτιμώντας τίς ἀρετές του νά τόν ἀντικαταστήσει στό θρόνο. Ὅμως ὁ Μακάριος, ζηλωτής τοῦ πνευματικοῦ καί ἡσυχαστικοῦ βίου, ταπεινόφρων, προτίμησε νά καταφύγει στήν Πάτμο γιά ἐθνική καί θρησκευτική δράση, ἀρνούμενος τόν θρόνο².

Τό 1713 ἐγκαταστάθηκε δίπλα στό σπήλαιο τῆς Ἀποκάλυψης καί ἰδρύει τήν «Πατμιάδα», ἀφοῦ παρακινήθηκε ἀπ' τό φίλο του Ἀγάπιο Βουλισμᾶ³. Ὑπῆρξε σχολάρχης ἀπό τό 1713 ἕως τό 1737⁴. Ὁ χῶρος, ἰδανικός γιά ἄσκησι καί διδασκαλία⁵, ἀσκοῦσε πάνω του μιά ἀκατανίκητη γοητεία, ἐπειδή ἦταν ὁ τόπος ὅπου ἔμεινε ὁ Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής, ὁ πρῶτος «Θεολόγος» καί ἔγραψε τήν Ἀποκάλυψη, τό τελευταῖο βιβλίο τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Στόν περίβολο τοῦ «Ἱεροῦ Σπηλαίου» ἔκτισε τήν πρώτη σχολική αἴθουσα καί τά πρώτα δωμάτια τῶν μαθητῶν του. Θεώρησε ὅτι ἡ ἡμερία τοῦ τοπίου θά βοηθοῦσε στή μόρφωση τῶν νέων. Σιγά-σιγά ἡ σχολή σάν μαγνήτης τράβηξε μαθητές ἀπ' τά πέρατα τῆς ἐλληνικῆς γῆς, ἀπό τήν Πόλη μέχρι τά Ἐπτάνησα καί ἀπό τό Σινά μέχρι τίς ἐλληνικές παροικίες τῆς Ρωσίας. Οἱ μαθητές τῆς σχολῆς ὡς ἐπί τό πλεῖστον ἦταν ὑπότροφοι φιλογενῶν πατμιακῶν καί ἀλλοδαπῶν χορηγῶν⁶.

Ὁ Μακάριος δίδασκε δωρεάν καί οἱ πρῶτοι μαθητές φοίτησαν ἐπτά χρόνια. Ἀρχικά ἔζησε «λιμῶ καί ἐρημία», ὅπως ἀναφέρει ὁ ἴδιος. Οἱ πολλές στερήσεις του, ὅμως, πνίγονταν στό μεγάλο πέλαγος τῆς ἀγάπης του πρός τήν Ἐκκλησία καί τῆς πίστεως του στήν ἀνάγκη τῆς παιδείας τοῦ γένους⁷.

Ὁ Ἅγιος Μακάριος ὁ Καλογεράς.
Φορητή Εἰκῶν εὐρισκόμενη εἰς τήν Ἱεράν Μονήν Πάτμου.
(Χεῖρ Βαΐου Τσουλκανάκη 1994)

Οἱ πλούσιοι ὁμογενεῖς, ἐπειδή εἶδαν τήν προσφορά καί τό ἔργο του καί ἐπειδή οἱ περισσότεροι μαθητές ἦταν ἄποροι, προίκισαν τή σχολή μέ δέκα πουργιά, δηλαδή 5.000 γρόσια.

Δέν εἶναι εὐκόλο νά περιγράψει κανεῖς τό ζῆλο καί τή θυσία μέ τήν ὁποία ἀνέλαβε ὁ ἐμπνευσμένος σχολάρχης τό ἔργο του. Στήν ἀρχή δίδασκε ὅλη τήν ἡμέρα ἐρμηνεύοντας τούς Ἑλληνες συγγραφείς καί τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, χωρίς νά ὑπολογίζει τούς τεράστιους κόπους. Δίδασκε γραμματική, ρητορική, φιλοσοφία, μουσική καί λατινικά. Βοηθοῦς ἔπαιρνε τούς ἀριστούς μαθητές τῶν ἀνώτερων τάξεων. Δυό ἀπ' αὐτούς, τούς ἱερομονάχους Κοσμᾶ καί Γεράσιμο τούς προσέλαβε σάν ὑποδιδασκάλους⁸.

Πάνω από είκοσι χρόνια μόχθησε στη σχολή ο Μακάριος. Άν και έπασχε από χρόνια νοσήματα, ποδalgία, άσθμα, νεφρική λιθίαση, δέν σταμάτησε να εκτελεί τά καθήκοντά του. Ζωντανό παράδειγμα προς μίμηση δίδασκε ακόμα και από τήν κλίνη του⁹. Τίποτα δέν τόν εμπόδιζε να είναι ευχάριστος στη διδασκαλία του και να έμπνέει στους μαθητές του τό λόγο του Εύαγγελίου και τή χριστιανική άρετή.

Έκοιμήθη πρόωρα στις 17 Ιανουαρίου 1737 από τούς κόπους και τίς ασθένειες¹⁰. Ο θάνατός του αναφέρεται στο «Βραβεΐον τής Ιεράς Μονής Ιωάννου του Θεολόγου»: «1737 Ιανουαρίου 17. Έκοιμήθη εις τήν Ιεραν Αποκάλυψιν ό εν Ιεροδιακόνοις κύρ Μακάριος Καλογεράς, ό σοφώτατος Διδάσκαλος. Ούτος υπερέβη πάντας του καιρού διδασκάλους και κατά τήν έσω και έξω σοφίαν έγένητο δεύτερος Χρυσόστομος και ποταμός ανεξάντλητος εν ταίς διδασκαίς και έχθρός τών λατίνων»¹¹.

Συγγράματα

Ο Μακάριος άφησε τά ακόλουθα έργα: «Εύαγγελική Σάλπιγγα», «Έκθεσις κανόνων ρητορικής», «Εγκώμιον του Νεομάρτυρος Παχωμίου», «Λόγοι», και άλλα¹².

Στίς πραγματεΐες του συμπεριλαμβάνονται:

1) Λόγοι αντιρρητικοί. Ός επί τό πλείστον αναφέρονται σε διάφορες έορτές και Κυριακές του ένιαυτου και περιλαμβάνονται στους ύπ' αριθμόν ΣΠΣΤ', ΣΠΖ', ΣΠΗ', ΣΠΘ', ΦΙΖ', ΦΙΗ', ΦΙΘ' πατμιακούς κώδικες του 18ου αιώνα¹³. Κάποιοι άπ' αυτούς, 52 στον αριθμό, έξεδόθησαν στην «Εύαγγελική Σάλπιγγα»¹⁴.

2) Έκθεσις κανόνων ρητορικής. Βοήθημα για τούς ιεροκήρυκες. Συνεξεδόθη στην πρώτη έκδοση τής Ακολουθίας του όσιου και θεοφόρου πατρός Χριστοδούλου του θαυματουργού τό 1775. Περιλαμβάνει τούς ύπ' αριθμ. ΤΠΠ', ΤΠΔ', ΤΠΕ' πατμιακούς κώδικες¹⁵.

3) Ρητορική τέχνη. Περιλαμβάνεται στον ύπ' αριθμ. ΤΠΒ' πατμιακό κώδικα¹⁶, καθώς και στον 229 τής Μονής Αγίου Παντελεήμονος.

4) Έγκώμια εις διαφόρους.

Ός διδάσκαλος ό Μακάριος συνέγραψε:

α) «Ερμηνεία περί συντάξεως Γραμματικής» και «Διαφόροι έρμηνείαι και σχόλια εις διαφόρους λόγους τών Ελλήνων Πατέρων»¹⁷.

β) «Θέματα εις γραμματικήν Αλεξάνδρου Μαυροκορδάτου», άγιορείτικος κώδικας¹⁸.

γ) «Σχόλια εις έξ λόγους Γρηγορίου του Θεολόγου»¹⁹.

δ) «Εκ τών του Συνεσίου έπιστολών», Μονής Ιβήρων²⁰.

ε) «Γυμνάσματα εις έπιστολικούς τύπους», Μονής Ιβήρων²¹.

στ) «Εισαγωγή εις τήν εκκλησιαστικήν μουσικήν». Όσον άφορά τήν άλληλογραφία του μέ έξέχοντα πρόσωπα, τίς περισσότερες άπ' τίς έπιστολές του κωδικοποίησε ό μαθητής του, διδάσκαλος και λογίος του ΙΗ' αιώνα Ιάκωβος ό Άναστασιου (+ 20 Σεπτ. 1765). Περιλαμβάνονται δε στον ύπ' αριθμ. 233 κώδικα τής ιεροσολυμιτικής βιβλιοθήκης²². Μερικές έπιστολές περιλαμβάνονται σε άγιορείτικους κώδικες.

Διδασκαλία

Διακρινόταν για «τό πρᾶον, τό αφιλάργυρον, τό φιλόχριστον, τό ειρηνικον»²³. Διακρινόταν για τήν πολυμάθεια, τήν ευφράδεια και μέ τόν επαγωγικό του τρόπο δημιούργησε προσωπικό ύφος, ώστε οί μαθητές του να καταθέλγονται. Έρμήνευσε αρχαίους Έλληνες συγγραφείς και Πατέρες τής Έκκλησίας. Δίδασκε γραμματική, φιλοσοφία, ρητορική, εκκλησιαστική μουσική, λατινικά, στοιχεία Ιστορίας και γεωγραφίας.

Μέχρι τήν τελευταία του στιγμή, ό Μακάριος, συνιστούσε πίστη, έλπίδα και άγάπη. Γι' αυτό κατάφερε να έμπνεύσει όσους τόν γνώρισαν να γίνουν άληθινοί στρατιώτες του Χριστού και του έλληνισμού.

Μέ τή σχολική διδασκαλία και μέ όλη τή δράση του ό έναρετος δάσκαλος εργάστηκε για τήν ώφέλεια του γένους. Κήρυττε από τόν άμβωνα τό Λόγο του Θεού. Έστελνε γραπτούς λόγους του σε πολλούς κληρικούς συμβουλευόντάς τους πώς να κηρύττουν. Άλληλογραφούσε μέ μαθητές του, πατριάρχες, αρχιερείς, προκρίτους, λογίους και άλλους²⁴.

Παντού σκορπούσε τίς πολύτιμες συμβουλές του για τή μόρφωση και τήν άρετή. Ένίσχυσε πολλούς στον άγώνα τής Όρθοδοξίας κατά τών έχθρών της. Παρακινούσε κάποιους πλουσίους να ιδρύσουν σχολεία και ξενώνες. Παρηγοούσε τούς πονεμένους ραγιάδες στις συμφορές του βίου και τούς συμβούλευε να είναι γενναίοι και άμνησικάκοι.

Ένίσχυε ιδιαίτερα τούς κληρικούς και τούς διδασκάλους να εργάζονται «εις κοινόν όφελος του γένους μας», «εις λύσιν του κατέχοντος τό γένος αύχμού», «εις κήρυξιν του εύαγγελικού λόγου και διόρθωσιν του ποιμνίου».

Μαθητές του ήταν οί: Κοσμάς Λήμιος, Γεράσιμος Βυζάντιος, Ιάκωβος του Άναστασιου, Άλέξανδρος εκ Τυρνάβου, Δαμασκηνός Αέριος, Ιερόθεος Δενδρηνός

Ἦχος α΄.

Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Τῆς κατ' ἄμφω σοφίας, γεγονώς ἐνδιάντημα,
τὴν τοῦ Παρακλήτου ἐδέξω, οὐρανόθεν ἐπίπνοιαν,
καὶ πέφηνας διδάσκαλος σοφός, τοῦ γένους ἐν
ἡμέραις χαλεπαῖς· διὰ τοῦτο σε τιμῶμεν οἱ εὐσε-
βεῖς, Μακάριε, ἐκδοῶντες· Δόξα τῷ σὲ δοξάσαντι
Χριστῷ, δόξα τῷ σὲ θαυμασιώσαντι, δόξα τῷ
χορηγοῦντι διὰ σοῦ, ἡμῖν χάριν σωτήριον.

Ἦχος πλ. δ΄.

Ταῖς τῶν δακρύων σου.

Ἀσκητικαῖς σου ἀγωγαῖς, τῶν παθῶν τὰς
ἐφόδους πάσας ἀπέκρουσας, καὶ τῆς σοφίας σου
αὐγαῖς, τοῖς Ὁρθοδόξοις ἥλιος ἐξανέτειλας, καὶ
ῥόμφης ἱερός, ἐν τῷ καιρῷ τῆς δουλείας διδά-
σκαλος, Μακάριε, τῆς Πάτμου ἀγλαΐσμα. Πρέ-
σβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὁ Ἰθακήσιος, Ἀθανάσιος ὁ Πελοποννήσιος, Κυπρια-
νός ὁ Κύπριος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, Νεόφυτος ὁ
Καυσοκαλυβίτης ὁ Πελοποννήσιος καὶ ὁ Γεράσιμος
Χαλεπίου.

Τιμή

Τὸν κατατάσσουν, λόγῳ τῆς μεγάλης του ἀρετῆς
καὶ τῆς πλούσιας σοφίας του, στοὺς Πατέρες τῆς
Ἐκκλησίας. Οἱ μαθητές του τὸν ἐγκωμιάζουν. Ὁ
Ρώσος μαθητής του καὶ περιηγητής Barskiy γράφει:
«Εἶναι ἐνάρετος, πρᾶος, ἄκακος, φιλόξενος, καὶ ἡ πρό-
τερον ἔρημος καὶ ἀγνωστος νῆσος Πάτμος νῦν φημι-
ζεται πανταχοῦ καὶ ἕνεκα Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ
καὶ ἕνεκα τῶν ἀρετῶν τὸν σοφοῦ τούτου ἀνδρός Μα-
καρίου...». Ἐνῶ στὴ συνέχεια ὁ μαθητής περιγράφει

τὸ βαρὺ πένθος γιὰ τὸ θάνατο τοῦ δασκάλου: «*Ἐθρή-
νουν οἱ μὲν ὡς στερηθέντες τοῦ διδασκάλου, οἱ δὲ τοῦ
προστάτου, τὰ ὄρφανά δέ, αἱ χῆραι καὶ οἱ πτωχοὶ τοῦ
εὐεργέτου, τοῦ πνευματικοῦ πατρός καὶ τοῦ ἀγαθοῦ
συμβούλου...*»²⁵.

Φτωχός καὶ ταπεινός ἔφυγε ἀπὸ τὸν κόσμο ὁ
σοφός Μακάριος, μὲ μοναδικό τίτλο αὐτόν τοῦ Ἱερο-
διακόνου, χωρὶς νὰ ἐπιθυμῆσει ποτέ καμία προαγωγή,
παρὰ μόνο τὸ νὰ διακονεῖ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ γένος.

Ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Μακαρίου τοῦ Καλογερά
τιμᾶται στὶς 17 Ἰανουαρίου.

Ὡς κατακλείδα παραθέτουμε (παραπλεύρως) τὰ
συνταχθέντα ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου
Ρόδου κ. Κυρίλλου Ἀπολυτίκια τοῦ ἁγίου, τὰ ὅποια
ἐλήφθησαν ἀπὸ τὸ ἐσχάτως ἐκδοθέν «Πατμιακὸν
Λειμωνάριον». ■

Ὑποσημειώσεις

1. Θ.Η.Ε., τόμ. 7 σ. 268.
2. Ἀρχ. Μελετίου Γαλανοπούλου, *Ἡ Πατμιάς τοῦ Γένους Σχολή*, σ. 22.
3. Κ. Σάθα, *Ὁ Μακάριος Καλογεράς*, τόμος Γ', σ. 104.
4. Μ. Μαλανδράκη, *Περὶ τοῦ μεγάλου τοῦ Γένους Διδασκάλου Μακαρίου τοῦ Καλογερά, τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Πατμιάδας Σχολῆς καὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς σχολῆς ταύτης*, σ. 42.
5. Γ. Ζαβίρα, *Νέα Ἑλλάς ἢ Ἑλληνικὸν θέατρον*, σ. 434.
6. Μ. Μαλανδράκη, *Μακάριος ὁ Καλογεράς*, σ. 27.
7. Ἀρχ. Μελετίου Γαλανοπούλου, ὁ.π., σ. 24.
8. Τρ. Εὐαγγελίδου, *Ἡ Παιδεία ἐπὶ τουρκοκρατίας*, σ. 102.
9. Μ. Γαλανοπούλου, *Μακάριος Καλογεράς, ἰδρυτὴς καὶ πρῶτος διευθυντὴς καὶ διδάσκαλος τῆς Πατμιάδας Σχολῆς, ἐν Ἐκκλησίᾳ, ΚΗ'*, σ. 70.
10. Μαξ. Δασκαλάκη, *Ἀρχιμ. Μακάριος Καλογεράς, ἰδρυτὴς καὶ πρῶτος διδάσκαλος καὶ διευθυντὴς τῆς Πατμιάδας Σχολῆς ἐν Ἐπετηρίδι Πατμιάδος Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἐπὶ τῇ δεκαετηριδί αὐτῆς (1947-1957)*, σ. 26.
11. Διακ. Χρυσοστόμου Φλωρέντη, *Βραβεῖον Ι. Μ. Ἰωάννου Θεολόγου*, σ. 206.
12. Ἐ. Μιχαλίδη, *Ἡ ἑλληνικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Γραμματολογία διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἐν ἀραβικοῖς κειμένοις, χειρογράφοις καὶ ἐκδομένοις*, σ. 78. καὶ Κ. Σάθα, *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, Γ'*, σ. 508.
13. Θ.Η.Ε., τόμ. 7, σ. 268.
14. Ἰωάννου Σακελλίωνος, *Κατάλογος Πατμιακῆς Βιβλιοθήκης*, σ. 176, 220-223, 224.
15. Σπ. Λάμπρου, *Κατάλογος Χειρογράφων Ἁγίου Ὄρους, Α'* σ. 339.
16. Ἰωάννου Σακελλίωνος, ὁ.π., σ. 229.
17. Γ. Ζαβίρα, *Νεοελληνικὴ Φιλολογία*, σ. 439.
18. Σπ. Λάμπρου, ὁ.π., σ. 339.
19. Ἰωάννου Σακελλίωνος, ὁ.π., σ. 224.
20. Σπ. Λάμπρου, ὁ.π., σ. 339.
21. Σπ. Λάμπρου, ὁ.π., σ. 339.
22. Κλ. Καρναπᾶ, *Ἰάκωβος ὁ Πάτμιος*, σ. 243.
23. Ἀρχ. Μελετίου Γαλανοπούλου, ὁ.π., σ. 26.
24. Κ. Σάθα, *Νεοελληνικὴ Φιλολογία*, σ. 439.
25. Ἀρχ. Μελετίου Γαλανοπούλου, ὁ.π., σ. 25.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

του κ. Έλευθερίου Χρυσόχου, Γραμματέως του Γραφείου εκπροσωπήσεως του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Αθήνα

► Μέ εκκλησιαστική τάξη και σε πανηγυρική ατμόσφαιρα εορτάσθηκε η πρώτη του νέου έτους στά Πατριαρχεία. Τήν παραμονή ο Οικουμενικός Πατριάρχης χοροστάτησε σε συγχοροστασία με άλλους άρχιερείς στον Μεγάλο Έσπερινό. Στη συνέχεια ο Πατριάρχης δέχθηκε τους άγιους άρχιερείς και την Πατριαρχική Αύλη και τέλεσε την κοπή της πίττας στην αΐδουσα της Παναγίας. Τα κάλαντα στον Πατριάρχη έψαλαν οι μαθητές της Πατριαρχικής Μεγάλης του Γένους Σχολής. Τήν επομένη ο Πατριάρχης χοροστάτησε σε συγχοροστασία με άλλους άρχιερείς στην Θ. Λειτουργία. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε στην Αΐδουσα του Θρόνου η καθιερωμένη για τό Νέο Έτος δεξίωση, κατά την οποία τον Πατριάρχη προσεφώνησε ο Σεβ. Μητροπολίτης Πέργης κ. Εύάγγελος εκ μέρους της Ίεραρχίας και ο καθηγητής κ. Βασ. Σταυρίδης. Αντιφώνησε κατάλληλα ο Πατριάρχης.

► Μέ λαμπρότητα εορτάστηκαν τά Άγια Θεοφάνεια στά Πατριαρχεία. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης προέστη της Πατριαρχικής και Συνοδικής Θ. Λειτουργίας της εορτής. Στο τέλος της Δοξολογίας ο Πατριάρχης τέλεσε τον Μεγάλο Άγιασμό. Μετά τό πέρας της Θ. Λειτουργίας ο Πατριάρχης, οι άγιοι άρχιερείς, ο κληρος και ο λαός εν πομπή μετέβησαν στην αποβάθρα του Φαναρίου, όπου και πραγματοποιήθηκε η τελετή καταδύσεως του Τιμίου Σταυρού και ο Άγιασμός των Ύδατων. Ο Πατριάρχης απένειμε χρυσό σταυρό στον νέο που έπιασε τον Σταυρό, άναμνηστικά δέ στους ύπολοιπούς κολυμητές.

► Η Αγία και Ίερά Σύνοδος, κατά την συνεδρίασή της την 9η Ίανουαρίου, προέβη όμόφωνα στις ακόλουθες κανονικές πράξεις: α) Απέκοψε από την Ίερά Μητρόπολη Χόνκ - Κόνκ την Σιγκαπούρη και Ίδρυσε νέα Μητρόπολη του Θρόνου επονομαζομένη «Ίερά Μητρόπολις Σιγκαπούρης» με δικαιοδοσία επί των χωρών: Ίνδίας, Ίνδονησίας, Μαλαισίας, Πακιστάν, Άφγανιστάν, Μαλδίβων Νήσων, Μπαγκλαντές, Νεπάλ, Μπουτάν και Σρί Λάνκα. β) Έπλήρωσε την Ίερά Μητρόπολη Χόνκ - Κόνκ με την παμψηφεί εκλογή του Πανοσιολ. Άρχιμανδρίτου κ. Νεκταρίου Τσίλη, Γενικού Άρχιερατικού Έπιτρόπου της Ίερας Μητροπόλεως Σάμου και Ίκαρίας. Η Μητρόπολη Χόνκ-Κόνκ δά περιλαμβάνει στο έξης τίς χώρες: Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, Ταϊβάν, Φιλιππίνες Νήσους, Ταϊλάνδη, Λάος, Βιετνάμ, Καμπούτζη και Μυαμάρ. γ) Έξέλεξε παμψηφεί

φεί ως βοηθό Έπίσκοπο, παρά τον Πανιερ. Μητροπολίτη Ειρηνοπούλεως κ. Κωνσταντίνο, των εν ΗΠΑ Ούκρανων τον Πανοσιολ. Άρχιμ. κ. Δανιήλ Ζελίνσκυ, με τον τίτλο της πάλαι ποτέ διαλαμψάσης Έπισκοπής Παμφίλου. Η χειροτονία του νέου Μητροπολίτου Χόνκ-Κόνκ κ. Νεκταρίου πραγματοποιήθηκε στον Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό την 20η Ίανουαρίου, η δέ ενθρόνισή του την 1η Μαρτίου στον Χόνκ-Κόνκ.

► Τό Οικουμενικό Πατριαρχείο επισκέφθηκε, την 24η Ίανουαρίου, ο πρωθυπουργός της Έλλάδος Έσρχ. Κ. Κων/νος Καραμανλής, στά πλαίσια επίσημης επισκέψεως

του στην Τουρκία. Στόν Πρωθυπουργό και τή συνοδεία του αποδόθηκαν οι προβλεπόμενες τιμές. Η ύποδοχή έγινε στην είσοδο των Πατριαρχείων και ο Πρωθυπουργός οδηγήθηκε στον Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό. Ακολούθως έγινε η επίσημη ύποδοχή του από τον Οικουμενικό Πατριάρχη και τους Άρχιερείς στην Αΐδουσα του Θρόνου. Ο Πατριάρχης προσεφώνησε, ο Πρωθυπουργός αντιφώνησε, και ακολούθησε η ανταλλαγή δώρων. Στη συνέχεια ο Πατριάρχης είχε ιδιαίτερα συνάντηση και συνομιλία με τον Πρωθυπουργό και τους συνοδούς του εις τό επίσημο Πατριαρχικό Γραφείο. Τήν επομένη ο Οικουμενικός Πατριάρχης ύποδέχθηκε με έκδηλη συγκίνηση και χαρά τον Πρωθυπουργό και τή συνοδεία του στην Πατριαρχική Μεγάλη του Γένους Σχολή.

► Μέ τίς καθιερωμένες έκδηλώσεις εορτάσθηκε η μνήμη των Τριών Ίεραρχών, προστατών των ελληνικών γραμμάτων, στην Μητέρα Έκκλησία. Ο Πατριάρχης χοροστάτησε στη Θ. Λειτουργία της εορτής, στο τέλος της οποίας έτέλεσε τό καθιερωμένο τρισάγιο ύπέρ αναπαύσεως των ψυχών των μακαρίων και άειμνήστων Ίδρυτών, Εύεργετών, Έφόρων, Σχολαρχών, Καθηγητών, Διδασκάλων και Μαθητών της Πατριαρχικής Μεγάλης του Γένους Σχολής. Στη δεξίωση που ακολούθησε στην Αΐδουσα του Θρόνου, όμίλησαν ο κ. Πρ. Φιλίππου, εκ μέρους της Έφορείας της Σχολής, και ο Πατριάρχης.

► Τήν 30η και 31η Ίανουαρίου ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος μετέβη εις Αθήνας. Μόλις έφθασε επισκέφθηκε τον Ίερό Ναό του Άγίου Έλευθερίου, πλησίον της Μητροπόλεως Αθηνών, προκειμένου νά τελέσει Τρισάγιο, έμπροσθεν του σκηνώματος του μακαριστού Άρχιεπισκόπου Αθηνών κυρού Χριστοδούλου. Τήν επομένη προεξήρχε της Έξοδίου Ακολουθίας του αοιδίμου Άρχιεπισκόπου εις τον Μη-

τροπολιτικό Ναό Ἀθηνῶν, ἐκφώνησε τόν ἐπικήδειο λόγο ἐκ μέρους ὄλων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί ἠγήθηκε τῆς πομπῆς πρὸς τὸ Α΄ Κοιμητήριον Ἀθηνῶν, ὅπου ἐτέλεσε τὴν ταφή τοῦ ἐκλιπόντος Ἀρχιεπισκόπου.

► Ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν συνεδρίασή της τὴν 7η Φεβρουαρίου, καί κατόπιν προτάσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐξέλεξε παμψηφεί τόν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Κύριλλο Καταρέλο, καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἐπίσκοπο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Ἀβύδου. Ἡ χειροτονία του τελέσθηκε στὸν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό τὴν 24η Φεβρουαρίου.

► Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρδολομαῖος μετέβη ἀπὸ 14-20 Φεβρουαρίου στὴν Ἑλβετία. Κατὰ τὴν παραμονή του ἐκεῖ ὁ Πατριάρχης ἔλαβε μέρος καί ὁμίλησε στίς ἐορταστικές ἐκδηλώσεις γιὰ τὰ ἐξήντα χρόνια ἀπὸ τὴν ἴδρυση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν (Π.Σ.Ε.). Τὴν Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καί Φαρισαίου χοροστάτησε καί ὁμίλησε στὸ πολυπληθές ἐκκλησίασμα στὸν Ι. Ναό τοῦ Ἁγίου Παύλου στὸ Πατριαρχικό Κέντρο τοῦ Σαμπεζύ. Εἶχε, ἐπίσης, ἐπικοινωνία μὲ τόν Κοσμήτορα, τούς Καθηγητές καί φοιτητές τοῦ Ἰνστιτούτου Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν Ὀρθοδόξου Θεολογίας.

► Κατὰ τὴν τελετὴ ἐνδρόνισης τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου τοῦ Β΄, τὴν 16η Φεβρουαρίου εἰς τὸν Μητροπολιτικό Ναό Ἀθηνῶν, τὴν Μητέρα Ἐκκλησία καί τόν Προκαθήμενο Αὐτῆς ἐκπροσώπησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Περγάμου κ. Ἰωάννης, Πριγκηποννήσων κ. Ἰάκωβος καί Ρόδου κ. Κύριλλος. Κατὰ τὴν τελετὴ ὁ ἐπικεφαλῆς τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης προσεφώνησε τόν νέο Ἀρχιεπίσκοπο ἐκ μέρους ὄλων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν προσφέροντάς του ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἀσημένια ποιμαντορικὴ ράβδο.

► Τὴν 23η Φεβρουαρίου, εἰς τὸν Μητροπολιτικό Ναό τῆς Παναγίας Φανερωμένης Αἰγίου, τελέσθηκε ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Συληβρίας κυροῦ Αἰμιλιανοῦ (Τιμιάδη), διακεκριμένου καί λόγιου Ἱεράρχου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τὴν Μητέρα Ἐκκλησία καί τόν σεπτὸ Αὐτῆς Προκαθήμενο ἐκπροσώπησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Διονύσιος.

► Πραγματοποιήθηκε ἡ τακτικὴ ἀνά ἐξάμηνο ἀνασυγκρότηση τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἡ ὁποία ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρδολομαίου θά ἀποτελεῖται ἕως τῆς 31ης Αὐγούστου ἀπὸ τούς Σεβ. Μητροπολίτες: Πέργης κ. Εὐάγγελο, Λύστρων κ. Καλλίνικο, Δέρκων κ. Κωνσταντῖνο, Ἡλιουπόλεως καί Θείρων κ. Ἀθανάσιο, Βελγίου κ. Παντελεήμονα, Ντένβερ κ. Ἡσαΐα, Ἱεραπύτνης καί Σητείας κ. Εὐγένιο, Μοσχονησίων κ. Απόστολο, Δαρδανελλίων κ. Νικήτα, Σασίμων κ. Γεννάδιο, Ἰκονίου κ. Θεόκλητο, Λέρου, Καλύμνου καί Ἀστυπалаίας κ. Παῖσιο.

► Ἀπὸ 3ης ἕως 7ης Μαρτίου, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης μετέβη στὴν Ἰταλία. Κατὰ τὴν παραμονή του ἐκεῖ ἐπισκέφθηκε

τὴν Βενετία, τὴν Τεργέστη καί τὴ Ρώμη. Στὴν Τεργέστη ἀναγορεύθηκε διδάκτωρ τῶν Διεθνῶν καί Διπλωματικῶν Σχέσεων τοῦ Πανεπιστημίου τῆς πόλεως. Στὴ Ρώμη ὁ Πατριάρχης μετέβη ὡς προσκεκλημένος τοῦ Ποντιφικοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰνστιτούτου, τοῦ ὁποίου τυγχάνει ἀπόφοιτος, προκειμένου νά λάβει μέρος στίς ἐορταστικές ἐκδηλώσεις πού ὁργανώθηκαν διὰ τὴν συμπλήρωση τῶν 90 χρόνων του. Ὁ Πατριάρχης ὁμίλησε στίς ἐκδηλώσεις τοῦ Ἰνστιτούτου μὲ θέμα: «Θεολογία, λειτουργία καί σωπὴ: βασικὲς θεωρήσεις τῶν Πατέρων τῆς Ἀνατολῆς γιὰ τὸν σύγχρονο κόσμο». Ὁ Πατριάρχης καί οἱ συνοδοὶ του συναντήθηκαν μὲ τόν Πάπα Ρώμης Βενέδικτο τόν ΙΣΤ΄. Κατὰ τὴν συνάντησιν αὐτή, ὅπως δήλωσε ὁ Πατριάρχης, συζητήθηκαν τὰ κοινὰ προβλήματα, ἡ πρόοδος τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου καί τὰ προβλήματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ὁ Πάπας παρέδωσε γεῦμα πρὸς τιμὴ τοῦ Πατριάρχου καί τῶν συνοδῶν Του.

► Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης μετέβη τὴν 8η Μαρτίου στὴν Σμύρνη καί ἀπὸ ἐκεῖ στὸ χωριὸ Κιρκιντζέ, ὅπου καί χοροστάτησε στὸν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, κατὰ τὸν Μ. Ἑσπερινὸ τοῦ Σαββάτου, παρουσία προσκηνυτῶν ἐξ Ἑλλάδος στοὺς ὁποίους καί ὁμίλησε. Ἀνέγνωσε δὲ τρισάγιο ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἀειμνήστων συγγραφέων Διδοῦς Σωτηρίου, Ἡλίας Βενέζη καί Φωτίου Κόντογλου καί πάντων τῶν ἀναπαυμένων στὴ γῆ τῆς Ἰωνίας προγόνων μας. Τὴν ἐπομένη, Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς, ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε στὴν Θ. Λειτουργία πού τελέσθηκε στὸν Ἱερό Ναό τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς στὴ Σμύρνη μὲ τὴ συμμετοχὴ πλήθους πιστῶν ἐξ Ἑλλάδος στοὺς ὁποίους ὁμίλησε καί εὐχήθηκε εὐλογημένη παρά Κυρίου Μεγάλῃ Σαρακοστή. Στὴ συνέχεια ἐπισκέφθηκε τὸ σπίτι τοῦ ἀειμνήστου νομπελίστα ποιητῆ Γεωργίου Σεφέρη στὰ Βρύουλα.

► Μὲ λαμπρότητα καί ἐκκλησιαστικὴ τάξη ἐορτάσθηκε εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἡ Μεγάλῃ Ἑορτῇ τῆς Ὀρθοδοξίας. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρδολομαῖος προέστη τῆς καθιερωμένης Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Θ. Λειτουργίας. Τόν Θεῖο Λόγο ἐκήρυξε, ἀπὸ τὸν Πατριαρχικό Ἄμβωνα, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἱεραπύτνης καί Σητείας κ. Εὐγένιος. Μετὰ τὴν ἀπόλυση, ὁ Πατριάρχης, ἀπὸ Θρόνου, μετὰ τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων, ἔψαλαν τὸ εἰδισμένο Τρισάγιο ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν μακαρίων ψυχῶν «πάντων τῶν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως ἀγωνισαμένων καί τελειωθέντων ἐν αὐτῇ». Στὴ συνέχεια πραγματοποιήθηκε ἡ λιτάνευση τῶν ἱερῶν εἰκόνων, προεξάρχωντος τοῦ Πατριάρχου, ὁ ὁποῖος καί εὐλόγησε ἀπὸ τὸν ἐξώστη τῶν Πατριαρχείων τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν.

► Κατὰ τὴν συνεδρία τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, τὴν 21η Μαρτίου, καί κατόπιν προτάσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ψήφω κανονικῶν γενομένων στὸν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό, προήχθη παμψηφεί ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κύριος Ἰωακείμ στὴν Ἱερά Γεροντικὴ Μητρόπολη Νικομηδείας, εἰς δὲ τὴν κενωθεῖσα Γεροντικὴ Μητρόπολη Χαλκηδόνος ἐξελέγη παμψηφεί ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως καί Θείρων κ. Ἀθανάσιος. Ἡ ἐνδρόνιση τοῦ νέου Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Ἀθανασίου πραγματοποιήθηκε τὴν 27η Μαρτίου, εἰς τὸν Καθεδρικό Ἱερόν Ναό τῆς Ἁγίας Τριάδος Χαλκηδόνος, παρουσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καί πλήθους πιστῶν. ■

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΟΝΟΜΑΣΤΗΡΙΑ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

Τήν Παρασκευή 18 Ιανουαρίου, Μνήμη τῶν ἐν Ἁγίοις Πατέρων ἡμῶν Ἀθανασίου καί Κυρίλλου, Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, ἤγε τὰ ὀνομαστήριά του ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ρόδου κ. Κύριλλος. Κατά τόν πανηγυρικό Ἑσπερινό τῆς Μνήμης των ἐχοροστάτησε στόν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, συμπροσευχομένου τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀλικαρνασσοῦ κ. Ἐμμανουήλ.

Τήν κυριώνυμη ἡμέρα ἐχοροστάτησε κατά τόν Ὅρθρο καί προέστη τῆς Θείας Λειτουργίας, συλλειτουργούντων τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἰσπανίας καί Πορτογαλίας κ. Πολυκάρπου καί τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἁγίου Ἀλικαρνασσοῦ, παρουσία τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν καί πνευκνοῦ ἐκκλησιάσματος.

Τόν πανηγυρικό τῆς ἡμέρας ἐκφώνησε ὁ Ἀρχιμ. Νεκτάριος Πόκιας, ἱεροκῆρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἀναφερθεῖς στό ἔργο καί τήν προσφορά τῶν δύο μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ τόν Σεβασμιώτατο προσεφώνησε ἐκ μέρους τοῦ ἱεροῦ Κλήρου ὁ Αἰδ. Πρωτοπρεσβύτερος Ἰωάννης Χαλκιᾶς. Στή συνέχεια ὁ Σεβασμιώτατος ἐδέχθη στό Ἐπισκοπεῖο τόν ἱ. Κλήρο, τά μέλη τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων, τούς ἐκπροσώπους τῶν ἀρχῶν καί τῶν διαφόρων φορέων καί τούς πιστούς.

Κατά τήν Θεία Λειτουργία ἐχειροτόνησε εἰς Πρεσβύτερον τόν Διάκονον Γαβριήλ Πατροῦ, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε καθήκοντα Ἐφημερίου στήν γενέτειρά του, τίς Καλυδιές.

Στήν προσφώνησή του ὁ Σεβ. ἐξῆρε τό ἦθος τοῦ νέου Ἱερέως καί ἐτόνισε τήν σημασία τῆς ἀποστολῆς τοῦ κληρικοῦ σέ ἕνα κόσμο ὁ ὁποῖος ἔχει ἀνάγκη τήν μαρτυρία γνησίων φορέων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀλήθειας καί ζωῆς.

ΕΚΛΟΓΗ ΗΓΟΥΜΕΝΗΣ

Μετά τήν παραίτηση τῆς ὀσιωτάτης Καθηγουμένης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Ὑψενῆς Μοναχῆς Εὐγενίας, γιά λόγους ὑγείας, ὁ Σεβασμιώτατος ἐπισκέφθηκε τήν Ἱ. Μονή καί συνεκάλεσε τήν Ἀδελφότητα γιά τήν Ἐκλογή νέας Ἡγουμένης καί νέων μελῶν τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου. Ἡγουμένη ἐξελέγη ἡ Μοναχή Μαριάμ καί ὡς μέλη τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου οἱ Μοναχές Διασώζουσα καί Ἀγάθη, στίς ὁποῖες εὐχόμεστε εὐδόκιμη καί πολυκαρπη διακονία.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ

Τήν Κυριακή τῆς Σταυροπροσκυνήσεως (30 Μαρτίου) ὁ Σεβασμιώτατος ἐλειτούργησε στόν Ἱ. Ναό Ὑψώσεως Τιμίου Σταυροῦ Ἀπολλῶνων καί προέβη στήν εἰς Διάκονον χειροτονία τοῦ Ἡλία Πετρίδη. Ὁ νεοχειροτονηθεῖς διακρίνεται γιά τήν εὐλάβεια καί ἀφοσίωσή του στήν Ἐκκλησία. Ὁ Σεβασμιώτατος στήν προσφώνησή του ἐξῆρε τήν ἀπόφαση τοῦ νεοχειροτονηθέντος νά διακονήσει τήν Ἐκκλησία καί τόνισε τήν ἔννοια τῆς προσφορᾶς καί τῆς θυσίας στή ζωή τοῦ κληρικοῦ.

ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΑ

Τό Σάββατο 5 Ιανουαρίου ό Σεβασμιώτατος έχοροστάτησε κατά τήν Θ. Λειτουργία και έτέλεσε τήν Άκολουθία του Μεγάλου Άγιασμού στον Ί. Ναόν τής Άγίας Ειρήνης του Κέντρου Παιδικής Μερίμνης Θηλέων Ρόδου. Μετά τò πέρας τής Θ. Λειτουργίας απέδωσε τó όφίκκιον του Άρχιμανδρίτου στον Έφημέριο του ι. Ναού π. Τιμό-

θεο Άποστολάκη, ό όποιος μέ συνέπεια, σεμνότητα και άφοσίωση διακονεί εκεί από τριετίας. Ό Σεβ. στην σύντομη προσφώνησή του αναφέρθηκε στην έκκλησιαστική έννοια τής διακονίας και τόνισε ότι τά όφίκκια πρέπει νά γίνονται άφετηρία για περισσότερη αύταπάρνηση και προσφορά στό έργο τής Έκκλησίας και μεγαλύτερη ταπεινώση στις σχέσεις μέ τούς άνθρώπους.

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

Τό Σάββατο 26 Ιανουαρίου στην Αϊδουσα τής Άνωτέρας Σχολής Τουριστικών Έπαγγελματών Ρόδου πραγματοποιήθηκε ή έτήσια εκδήλωση κοπής τής Βασιλόπιτας του Γενικού Φιλοπτώχου Ταμείου τής Ίερās Μητροπόλεως. Κατά τήν εκδήλωση μίλησε ή εκπαιδευτικός κ. Άναστασία Χατζηαντωνίου, ή όποία αναφέρθηκε στις ανάγκες τής τοπικής κοινωνίας και προέβη σε ένα σύντομο άπολογισμό. Προσφώνησαν οι παρόντες εκπρόσωποι των τοπικών Άρχων και ό Σεβασμιώτατος, ό όποιος

ΠΑΤΜΙΑΚΟΝ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ

Έκδόθηκε από τήν Ίερά Βασιλική, Σταυροπηγιακή και Πατριαρχική Μονή του Εύαγγελιστου Ίωάννου του Θεολόγου, καλαίσθητος τόμος επιγραφόμενος «Πατμιακόν Λειμωνάριον», ό όποιος άποτελεί έργο του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας.

Πρόκειται για ένα καλαίσθητο τόμο 368 σελίδων, όπου περιέχονται οι Άκολουθίες «πάντων των έν Πάτμψ διαλαμπάντων και έξαιρέτως τιμωμένων Άγίων».

Προτάσσεται Γράμμα τής Αυτού Θειοτάτης Παναγιότητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ, στον όποιο και άφιερώνεται ή έκδοση, και προλογίζει ό Πανοσιολογιώτατος Καθηγούμενος και Πατριαρχικός ΎΕξαρχος Πάτμου κ. Άντίπας.

εϋχαρίστησε όλους όσους έρχονται συμπαραστάτες και συνεργάτες στό κοινωνικό έργο τής Έκκλησίας.

Ίδιαίτερα εϋχαρίστησε τίς κυρίες τής ομάδας αλληλεγγύης του Γενικού Φιλοπτώχου Ταμείου, οι όποίες δραστηριοποιούνται μέ ζήλο στον τομέα τής φιλανθρωπίας και μέσα από τήν προσωπική προσφορά τους και τίς διάφορες εκδηλώσεις που διοργανώνουν, όπως εκείνη του περασμένου Δεκεμβρίου κατά τήν όποία συγκεντρώθηκε τό ποσό των 8.000 Εϋρώ, ανταποκρίνονται στις ποικίλες ανάγκες που καθημερινά παρουσιάζονται.

ΕΥΑΡΕΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Τήν Κυριακή 3 Φεβρουαρίου ό Σεβασμιώτατος έχοροστάτησε κατά τόν Όρθρο και έτέλεσε τήν Θ. Λειτουργία στον Ίερό Ναό Εισοδίων τής Θεοτόκου Νεοχωρίου. Μετά τό πέρας τής Θ. Λειτουργίας εξέφρασε τήν ευάρεσκειά και τόν έπαινο τής Έκκλησίας στον συνταξιοδοτηθέντα Έφημέριο του Ί. Ναού, Πρωτοπρεσβύτερο Άπόστολο Χατζημανώλη. Στην προσφώνησή του εξέηρε τήν προσφορά του π. Άποστόλου στην τοπική Έκκλησία, τονίσας ιδιαίτερω τήν διακονία του σε διάφορες Ένορίες τής Ί. Μητροπόλεως και τήν προσφορά του ως πνευματικού επί σειράν ετών.

Ό π. Άπόστολος στην αντίφώνησή του εξέφρασε τήν εϋγνωμοσύνη του προς τόν Σεβασμιώτατο, αναφέρθηκε στην πολυετή διακονία του και ευχαρίστησε τούς συνεργημούς του και τούς συνεργάτες του κατά τήν περίοδο τής ύπηρεσίας του στον Ί. Ναό των Εισοδίων.

ΠΑΡΕΚΤΡΟΠΕΣ ΣΤΗ ΒΑΠΤΙΣΗ

Μερικοί γονείς για διάφορους λόγους δέν βαπτίζουν νωρίς τὰ παιδιά τους μέ συνέπεια, όταν φέρνουν τὰ παιδιά νά βαπτισθούν, νά δυσκολεύεται ὁ ιερέας νά τὰ 'βαπτίσει' μέσα στό ἁγιασμένο νερό.

Ἄλλοι γονεῖς στολίζουν τήν Ἐκκλησία μέ μπαλόνια, κορδέλες καί μέ ἄλλα στολίδια, ὅπως στολίζουν τό σπίτι τους στή γιορτή τῶν γενεθλίων τῶν παιδιῶν τους. Μ' αὐτό κοσμικοποιοῦν τό Μυστήριο καί δείχνουν ὅτι δέν ἔχουν κατανοήσει τό βάθος τῆς τελετῆς.

Τακτικά συναντᾶται καί ἡ ἀνευλάβεια πολλῶν συμμετεχόντων στό Μυστήριο. Ἄλλες ἔρχονται ντυμένες, ὅπως πηγαίνουν στούς χώρους τῆς διασκέδασης. Ἄλλοι συζητοῦν σάν νά βρίσκονται στό καφενεῖο. Ἄλλοι, ἀντί νά προσεύχονται μέ κατάνυξη, παρακολουθοῦν μέ περιέργεια τούς διπλανούς τους ἢ τὰ ὑπάρχοντα στό ναό.

Οἱ ἱερεῖς χρειάζεται νά λέγουν καθαρά, προσευχητικά καί μέ εὐλάβεια ὅλα τὰ λόγια του Μυστηρίου. Ἐπίσης, ἡ βάπτισις νά γίνεται ὄντως στό νερό, κι ὄχι νά ραντίζεται ὁ βαπτιζόμενος, ὅπως στούς καθολικούς.

ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΝΗΣΤΕΙΑ

Ἄρχισε καί φέτος ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Ἡ Ἐκκλησία ἔβαλε νηστεία πρό τοῦ Πάσχα, γιά νά ὠθήσει τούς χριστιανούς στή μετάνοια. Ἡ νηστεία καί οἱ κατανακτικές ἀκολουθίες τῆς περιόδου δημιουργοῦν στίς καρδιές εὐλάβεια, μετάνοια καί θιώματα ἀνάτασης πρὸς τόν Θεό. Ἡ νηστεία ὠφελεῖ τήν ψυχή καί τό σῶμα. Ἔχει διαπιστωθεῖ μέ ἔρευνες διαιτολογίας, ὅτι ἡ καλύτερη δίαιτα εἶναι ἡ νηστεία.

Ὄταν καταναλώνουμε μεγάλες ποσότητες ζωικῶν τροφῶν, γινόμαστε παχύσαρκοι, κουράζεται ἡ καρδιά καί βλάπτεται ὁ ὀργανισμός. Τότε παθαίνουμε εὐκολα ἐμφράγματα καί ἐγκεφαλικά. Ἄν δέν προσέξουμε καί ἀρρωστήσουμε στό σῶμα, βλάπτεται καί ἡ ψυχή. Τά ἐγκεφαλικά φέρνουν μεγάλες ἢ μικρές ἀναπηρίες. Οἱ καρδιοπάθειες περιορίζουν τίς δραστηριότητες καί ἐπηρεάζουν τόν ὅλο ψυχισμό τοῦ καρδιοπαθοῦς.

Ὄταν κανεῖς τρώει μέ μέτρο κατά τό πρόγραμμα τῆς νηστείας, δέν κινδυνεύει νά παρουσιάσει τριγλυκερίδια, διαβήτη, χοληστερίνη, οὐρικό ὄξύ καί ἄλλα ἐπιβλαβῆ στοιχεῖα στόν ὀργανισμό του. Οἱ μεγάλες νηστείες ἀποτοξινώνουν σέ τακτά διαστήματα τόν ὀργανισμό καί ξεκουράζουν τό πεπτικό σύστημα.

ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σέ λίγες ἡμέρες ἀρχίζει ἡ νέα τουριστική περίοδος καί πολλοί ἐργαζόμενοι δά βρεθοῦν πάλι στό ἐργασιακό πόστο τους. Ἡ ἐργασία εἶναι ἀρετή, γιατί μ' αὐτή δείχνει κανεῖς ἀγάπη πρὸς τήν οἰκογένεια, τήν κοινωνία, τήν πατρίδα, τήν ἀνθρωπότητα καί τόν Θεό.

Ὁ Θεός στούς πρωτοπλάστους ἔδωσε ἐντολή νά ἐργά-

ζονται καί νά φυλάγουν τόν Παράδεισο (Γέν. 2,15). Μετά τήν ἔξοδο ἀπό τόν Παράδεισο εἶπε ὁ Θεός στόν Ἀδάμ ὅτι μέ μόχθο δά καλλιεργεῖ τή γῆ καί μέ τόν ἰδρώτα τοῦ προσώπου του δά τρώει τό ψωμί του (Γέν. 3, 17-19).

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔγραψε στούς Θεσσαλονικεῖς: «ἐάν κάποιος δέν θέλει νά ἐργάζεται, οὔτε νά τρώει (ἀπό τήν κοινή τράπεζα)» (Β' Θεσ. 3,10).

Ὅποια ἐργασία, κι ἂν ἐξασκεῖ κανεῖς, γιά νά ἔχει τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, πρέπει νά τήν κάνει σάν νά ἦταν δική του, γιά τό σπίτι του. Ἔνας ἐπιπλοποιός π.χ., πού δέ φτιάχνει σωστά ἐπιπλα γιά τούς πελάτες του, δέ δά διατηρήσει καλό ὄνομα στήν ἀγορά καί κυρίως δέ δά ἔχει τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ στά οικονομικά καί στήν ὑγεία τῆς οἰκογένειας. Κλέβεις ἀπό κάπου, ἀπό ἄλλοῦ τὰ χάνεις.

Ὅταν κάποιος προσπαθεῖ νά ἐργάζεται τίμια, κι ἄς μήν ἔχει πολλές ἱκανότητες, τόν βοηθαῖ ὁ Θεός ποικιλότροπα.

ΕΦΗΒΟΙ ΚΑΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Τόν τελευταῖο καιρό τό πρόβλημα τῶν ναρκωτικῶν ἔγινε ἐντονότατο. Μεγάλο ποσοστό ἀνώριμων ἐφήβων ἀρχίζει νωρίς τή χρήση τους. Τί φταίει;

Στά ναρκωτικά καταφεύγουν συνήθως οἱ ἐφηβοί, πού οἱ γονεῖς τους δέν ἀσχολοῦνται σωστά ἢ δέν ἀσχολοῦνται καθόλου μαζί τους καί δέν τὰ ὠθοῦν σέ ὑγιεῖς στόχους. Οἱ διαταραχές τῆς οἰκογένειας φέρνουν διαταραχές καί στήν ψυχολογία τοῦ παιδιοῦ. Ἔνας ἐφηβός π.χ., πού οἱ γονεῖς του, λόγω τῶν δικῶν τους προβλημάτων, ἐκτονώνονται πάνω του καί τό τιμωροῦν ἢ τό μαλώνουν ὑπερβολικά καί χωρίς νόημα, ἀποδυναμώνεται καί ἀπορρυθμίζεται, δέν ἔχει καθόλου κουράγιο γιά καλές σχολικές ἐπιδόσεις καί ψάχνει ἄλλη «καταξίωση». Ἐπίσης, ὅταν ὁ ἐφηβός ζεῖ σέ κλίμα ἐντονων διαπληκτισμῶν ἢ χωρίς τήν ἐπίβλεψη τῶν χωρισμένων γονιῶν του, εὐκολα δά παρασυρθεῖ ἀπό τήν ἀλητεία καί δά φθάσει στά ναρκωτικά. Πολλοί ναρκομανεῖς λένε «ἄρχισα τὰ ναρκωτικά, γιά νά ξεφύγω ἀπό τή μαυρίλα τοῦ σπιτιοῦ». Τά ναρκωτικά ἀποτελοῦν γιά τὰ παιδιά τέτοιων οἰκογενειῶν ψεύτικη διέξοδος. Ἐνῶ νομίζουν ὅτι δά ξεπεράσουν τὰ προβλήματά τους, δημιουργοῦν κι ἄλλο ἔνα.

Υπάρχει κι ἕνας μέγας ἀριθμός ναρκομανῶν πού ἄρχισε τή χρήση ἀπό ἀπλή περιέργεια. Ἡ ἀναζήτηση νέων καί συναρπαστικῶν ἐμπειριῶν εἶναι ἐλκυστική σ' ὅλους τούς ἐφήβους. Χρειάζεται ὅμως προσοχή, γιά νά μή στραφεῖ ὁ ἐφηβός σέ αὐτοκαταστροφικές ἐπιλογές, ὅπως εἶναι τὰ ναρκωτικά. Ὅπως δέν δοκιμάζει κανεῖς τό δηλητήριο, ἔτσι νά μή δοκιμάσει καί τὰ ναρκωτικά.

Ἀρχιμ. Μ.Π.

